JACK LONDON

PASİFİK ÖYKÜLERİ 2

Güneşin Oğlu

ALFA | EDEBİYAT

GÜNEŞİN OĞLU

JACK LONDON (1876-1916)

San Fransisco doğumlu ABD'li gazeteci ve roman yazarı. İnsan ve insanın doğayla olan mücadelesini tüm gerçekliğiyle anlattığı romanlarıyla ün saldı. Küçük yaşlarda çalışmaya başladı, şehir kütüphanesinde okuduğu kitaplarla kendi kendini eğitti. Okuduğu serüven romanlarından farksız, macerelarla dolu bir hayat sürdü. İstridye korsanlığı yaptı, türlü işlere girip çıktı, serserilik yaptı, hapis yattı, sosyalizmin aktif bir destekleyicisi olmasına rağmen ırklar hakkında tartışmalı görüşler besledi. 1897'de Klondike'a altın aramaya gidenlere katıldı ve *Vahşetin Çağrısı*, *Beyaz Diş* gibi en tanınmış kitaplarını buradaki deneyimlerinden yararlanarak yazdı. Yazdıklarından yüksek gelir elde eden ilk yazarlardan biriydi. İki kez evlendi ve 1916'da çiftliğinde öldü. Morfin kullandığı için pek çok kaynakta intihar ettiği söylense de ölüm raporunda üremiden öldüğü yazar. Önemli romanları şunlardır: *Vahşetin Çağrısı* (1903), *Deniz Kurdu* (1904), *Beyaz Diş* (1906), *Demir Ökçe* (1908), *Martin Eden* (1908), *John Barleycorn* (1913).

MEHMET MORALI

1956'da İstanbul'da doğdu. Saint Joseph Lisesini ve Boğaziçi Üniversitesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümünü bitirdi. 1996'dan bu yana İngilizce ve Fransızcadan çeviri yapıyor. Önemli çevirilerinden bazıları: David Harvey, *Sosyal Adalet ve Şehir* (2006, Metis); Mark Mazower, *Karanlık Kıta: Avrupa'nın 20. Yüzyılı* (2003, 2008); Olivier Roy, *Yeni Orta Asya ya da Ulusların İmal Edilişi* (2009, Metis); Sevtap Demirci, *Belgelerle Lozan: Taktik-Stratejik-Diplomatik Mücadele*, 1922-1923 (2011, Alfa); Nadia El Cheikh, *Arapların Gözüyle Bizans* (2012, Alfa); M. Naim Turfan, *Jön Türklerin Yükselişi* (2013, Alfa); Susan Wise Bauer, *Antik Dünya* (2013, Alfa), Susan Wise Bauer, *Ortaçağ Dünyası* (2014, Alfa).

A Son of the Sun: Güneşin Oğlu
© 2015, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
Kitap Editörü Tülin Er
Kapak Tasarımı Adnan Elmasoğlu
Sayfa Tasarımı Zuhal Turan

ISBN 978-605-171-071-6
1. Basım: A 2015

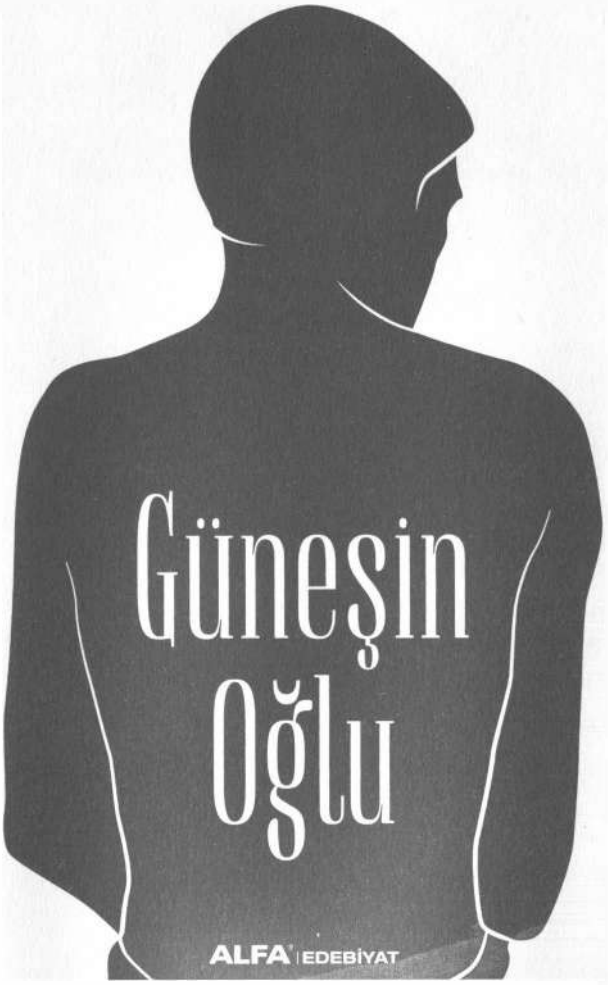
Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul
Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29
Sertifika no: 12088

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34410 Fatih-İstanbul
Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika No: 10905

JACK LONDON

PASİFİK ÖYKÜLERİ 2

Çevirmen Mehmet Moralı

İçindekiler

Güneşin Oğlu, 7
Aloysius Pankburn'ün Gururlu Keçisi, 33
Fuatino İblisleri, 58
New Gibbon'ın Şakacıları, 94
Swithin Hall ile Küçük Bir Hesap, 114
Goboto'da Bir Gece, 139
Güneşin Tüyleri, 161
Parlay'in İncileri, 191

Güneşin Oğlu

I

Willi-Waw kıyı resifiyle dış resif arasındaki geçitte yatıyordu. Dış resiften tembel dalgaların hafif mırıltısı geliyordu ama ezilmiş mercan tozundan oluşan beyaz kumun ötesinde yüz metre kadar uzanan su parçası, cam gibi dümdüzdü. Geçit çok dar olduğu ve salınmaya müsait en sığ yerde demirlediği için, *Willi-Waw*'ın zinciri ileri geri tam otuz metre uzanıyordu. Canlı mercanın üzerinde nerede yattığı seçilebiliyordu. Muazzam bir yılan gibi, paslı zincirin boşu okyanus dibinde dolanıyor, birkaç yerde kat yapıyor ve sonunda, gevşek demirde son buluyordu. Alacalı boz renkli kaya morinaları temkinli bir şekilde mercana girip çıkıyordu. Garip renk ve şekilde başka balıklar, büyük köpekbalıkları tembelce salınıp kaya morinalarını en sevdikleri oyuklara kaçırırken bile yüzsüzce umarsız davranıyordu.

Ön güvertede, bir düzine kadar siyah beceriksizce tik küpeşteyi ovuyordu. Bu işte bir maymun ka-

dar deneyimsizdiler. Doğrusu, biraz daha iriydiler ve tarihöncesi maymunlara benziyorlardı. Gözlerinde maymunların mızmız hüznü vardı, suratları maymunlarınkinden daha asimetrikti ve vücutları kılsız olduğundan, herhangi bir maymundan daha az örtünmüşlerdi, çünkü üstlerinde hiç giysi yoktu. Hiçbir maymunun olmadığı kadar süslüydüler. Kulaklarındaki deliklerde kısa kil borular, kaplumbağa kabuğundan halkalar, büyük tahta takozlar, paslı demir çiviler ve boş kovanlar taşıyorlardı. Bir Winchester tüfeğinin kalibresi, kulaklarındaki en küçük deliğe denk geliyordu; en büyükleri dört beş santim çapındaydı ve her bir kulakta üç ila yarım düzine arası delik bulunuyordu. Perdahlı kemik ya da sertleştirilmiş deniz kabuklarından mıhlar ve şişler burunlarına geçirilmişti. Birinin göğsünde beyaz bir kapı tokmağı sallanıyor, bir diğerinde bir porselen fincan sapı, üçüncününkindeyse bir çalar saatin dişlisi görülüyordu. Garip, tiz bir sesle muhabbet ediyorlar ve hep birlikte bir tek beyaz denizcinin yapacağından daha fazla iş çıkarmıyorlardı.

Kıçta, bir tentenin altında iki beyaz adam vardı. İkisi de ucuz fanilalar giymiş, kasıklarına birer bez bağlamışlardı. İkisinin de belinde birer altıpatlar, birer de tütün kesesi asılıydı. Derilerinin üzerinde binlerce boncuk ter oluşmuştu. Orada burada boncuklar birleşiyor, minik dereler gibi sıcak güverteye akıyor ve anında buharlaşıyordu. İnce, kara gözlü adam alnındaki terleri eliyle sildi ve bir küfür eşliğinde silkeledi. Bıkkın ve umutsuzca, dış resifin ötesindeki denize ve kıyı boyunca uzanan palmiyelerin tepelerine baktı.

"Saat sekiz, cehennem sıcağı öğleden önce gelmez," diye sızlandı. "Tanrı bir meltem bahşetse... Buradan kurtulamayacak mıyız?"

Uzun, iki metre boyunda, bir akademisyenin geniş alnına ve yoz birinin çökük çenesine sahip bir Alman olan diğer adam, zahmet edip de yanıt vermedi. Bir sigara kâğıdına toz kinin doldurmakla meşguldü. Yaklaşık üç buçuk gram kadar ilacı sıkıca sarıp ağzına attı ve susuz yuttu.

"Biraz viskim olsaydı," diye atıldı birinci adam, on beş dakikalık bir sessizliğin ardından.

Benzer bir sürenin ardından, Alman ilgisiz bir şekilde yanıt verdi:

"Hummadan kavruluyorum. Sydney'e döndüğümüzde seni bırakacağım Griffiths. Bana bu kadar tropik yeter. Seninle anlaştığımda bunu bilmeliydim."

"Zaten pek de iyi bir ikinci kaptan olmadın," dedi ateşli bir yanıt için çok sıcak hisseden Griffiths. "Guvutu Sahili'nde seni işe aldığım duyulduğunda kahkahalarla güldüler. 'Ne? Jacobsen mi?' dediler. 'Ne bir şişe ticari cin ne de sülfürik asidi ondan saklayamazsın.' Kesinlikle şanına uygun davrandın. Benimkilere sataşmandan, iki gece doğru dürüst içemedim."

"Humma seni de beni olduğu kadar kavursaydı anlardın," diye sızlandı ikinci kaptan.

"Şikâyet etmiyorum," diye yanıtladı Griffiths. "Yalnızca Tanrıdan bana içecek bir şey, bir rüzgâr esintisi ya da başlıca bir şeyler göndermesini dilerim. Yarın herhalde titremem gelecek."

İkinci kaptan ona kinini uzattı. Üç buçuk gramlık bir doz hazırlayan kaptan bunu ağzına atıp susuz yuttu.

"Tanrım! Tanrım!" diye inledi. "Bir yerlerde kinin olmayan bir ülke hayal ediyorum. Cehennem laneti meret! Ömrüm boyunca tonlarca yuttum."

Rüzgâr emaresi görmek için denize doğru baktı gene. Olağan ticaret rüzgârı bulutları görünmüyordu ve güneş hâlâ alçakta olmasına karşın, göğü kızgın bir tavaya çevirmişti. İnsan sıcağı hissettiği gibi görebiliyordu sanki ve Grifiths sahile bakarak beyhude yere teselli aradı. Beyaz kumsal gözlerini acıtıyordu. Cangıl yığınının serinletmeyen yeşilinin önünde bir siluet oluşturan kesinlikle hareketsiz palmiyeler, sanki kartondan dekorlardı. Güneş ve kumun göz kamaştırıcı beyazlığında oynayan çıplak siyah çocuklar, güneşten kavrulan adam için bir hakaret ve acı kaynağıydı. Koşan bir tanesi sendeleyip ılık deniz suyuna dört ayak üstü düşünce, adam teselli buldu.

Ön güvertedeki siyahlardan gelen sesler yüzünden iki adam da denize baktı. Karanın yakın ucunda, çeyrek mil kadar uzakta ve resifin hemen dibinde, uzun, siyah bir kano görüş alanlarına girdi.

"Yan koydan Gooma oğlanları," oldu ikinci kaptanın teşhisi.

Siyahlardan biri kıç tarafa geldi, sıcağa karşın kayıtsızca yalınayak güvertede yürüyordu. Bu da Griffiths'e incitici geldi ve gözlerini kapattı. Ama bir an sonra, gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Beyaz herif efendi Gooma oğlanlar arasında durmak," dedi siyah.

Her iki adam da ayağa kalkmış, kanoya bakıyordu. Kanonun kıçında kesinlikle beyaz bir adama ait olan geniş kenarlı bir şapka görülüyordu. İkinci kaptanın yüzünde derhal bir endişe ifadesi belirdi.

"Bu Grief," dedi.

Griffiths uzun bir bakışla buna ikna oldu, sonra sunturlu bir küfür savurdu.

"Burada ne işi var?" diye sordu ikinci kaptana, canını acıtan denizle gökyüzüne, güneşin acımasız parıltısına ve kaderinin iç içe girdiği tüm o aşırı ısınmış ve acımasız evrene.

İkinci kaptan pis pis güldü.

"Ondan kurtulamayacağını söylemiştim," dedi.

Ama Griffiths onu dinlemiyordu.

"Tüm o parasına rağmen, kira tahsildarı gibi geliyor," diyerek hiddetin doruğundaki kızgınlığını kustu. "Bir sürü parası var, tıkabasa para dolu, adamdan para fışkırıyor. Biliyorum ki Yringa plantasyonlarını üç yüz bin sterline sattı. Guvutu'da son kafaları çektiğimizde bana Bell söyledi. Milyonları var ve o piposunu yakmakta bile kullanmayacağı bir para için tefeci gibi peşime düşüyor." Hızla ikinci kaptana doğru döndü. "Tabii ki söyledin hadi bir daha söyle, habire söyle. Ne söylemiştin bana?"

"Parasını ödemeden Solomonlardan ayrılabileceğini düşünüyorsan, onu tanımadığını söylemiştim sana. Bu Grief şeytanın tekidir ama dürüsttür. Biliyorum. Sana zevk için bin sterlini sokağa atacağını ama altı peni için, paslı bir teneke uğruna dövüşen bir köpekbalığı gibi didişeceğini söylemiştim. Dedim sana, biliyorum. San Cristobal'de *Akşam Yıldızı*'nı kaybettiklerinde, *Balakula*'yı Queensland misyonuna vermedi mi? Peki, *Balakula* su içinde üç bin sterlin etmez mi? Ve iki sterlin on peni uğruna Strothers'i hastanelik etmedi mi? Çünkü Strothers kurnazlık edip parayı iç etmek istemişti."

"Kör olayım!" diye umutsuzca haykırdı Griffiths.

İkinci kaptan anlatmasını sürdürdü.

"Söylüyorum sana, ancak düzgün birisi onun gibi düzgün bir adama karşı durabilir ve bunu yapabilecek adam da daha Solomonları uğramadı. Senin, benim gibi adamlar ona karşı duramaz. Biz çok kokuşmuşuz, sapına kadar çok kokuşmuş. Aşağıda, on iki binden çok daha fazlası var. Öde ona ve kurtul."

Ama Griffiths dişlerini gıcırdattı, dudaklarını ipince olana dek sıktı.

"Ona karşı duracağım," diye homurdandı, ikinci kaptandan çok, kendi kendisine ve kavurucu güneşe. Dönüp aşağıya inmeye hazırlanmıştı ki durdu ve geri döndü. "Bak, Jacobsen. On beş dakikadan önce burada olmaz. Benimle misin? Arkamda duracak mısın?"

"Tabii ki arkanda duracağım. Bütün viskini içtim, değil mi? Ne yapacaksın?"

"Elimden gelirse onu öldürmeyeceğim. Ama ödemeyeceğim. Bunu böylece anla."

Jacobsen kaderini sakince kabullenerek omuz silkti ve Griffiths de güverte yolundan kamaraya indi.

II

Jacobsen kanonun alçak resifle bir hizaya gelip geçitten içeri girmesini seyretti. Sağ başparmağıyla işaretparmağında mürekkep lekeleri olan Griffiths güverteye döndü. On beş dakika sonra kano gemiye yanaştı. Şapkalı adam ayağa kalktı.

"Merhaba Griffiths!" dedi. "Merhaba Jacobsen!" Elini küpeşteye dayayıp esmer tayfasına döndü. "Siz hep birlikte kanoda kalmak."

Küpeşteyi aşıp güverteye ayak basarken, görünürde iri olan gövdesinde kedi gibi bir hafiflik fark ediliyordu. Diğer ikisi gibi hafif giyinmişti. Ucuz fanila ve beyaz kasık bağı bakımlı vücudunu gizleyemiyordu. Vücudu kaslıydı ama kaslar yamru yumru değildi. Yumuşak eğimleri vardı ve hareket ettikçe, hafifçe, ipeksi bir kayganlıkla yumuşak, yanık teninin altında oynuyorlardı. Güçlü güneş tenini bir İspanyolunki gibi esmerleştirmişti. Sarı bıyığı bu esmerliğin ortasında uyumsuz kalıyor, gözlerinin parlak mavisi de karşısındakini afallatıyordu. Bu adamın bir zamanlar açık tenli olduğunu düşünmek zordu.

"Seni buralara hangi rüzgâr attı," dedi Griffiths, el sıkışırlarken. "Santa Cruz'da olduğunu sanıyordum."

"Oradaydım," dedi yeni gelen. "Ama hızlı bir geçiş yaptık. *Wonder* yanda, Gooma Koyu'nda rüzgâr bekliyor. Buşimanlardan* bazıları burada bir keç† olduğunu bildirdiler, ben de bir göz atayım dedim. Eh, nasıl gidiyor?"

"Pek bir şey olduğu yok. Kopra‡ depoları neredeyse boş, fildişi ağacı kozalakları da altı ton tutmaz. Kadınların hepsi hummadan kavrulup işi bıraktılar, erkekler de onları bataklıklara geri götüremedi. Hepsi hasta. İçki ikram ederdim ama ikinci kaptanım son şi-

---

* Buşiman (Bushman): Çalılık yerlileri –çn.

† Keç: İki direkli yelkenli gemi –ed.n.

‡ Kopra: Kurutulmuş hindistancevizi –ed.n.

şemi de bitirdi. Tanrıya bir esinti göndermesi için dua ediyorum."

Kayıtsızca bir birine bir de diğerine bakan Grief güldü.

"Sükûnetin devam etmesine sevindim," dedi. "Gelip seni bulmamı sağladı. Süperkargom* şu senin küçük notunu bulmuş, onu da yanımda getirdim."

İkinci kaptan nazikçe bir kenara çekilip kaptanı, sorunu tek başına karşılamaya bıraktı.

"Üzgünüm, Grief, çok üzgünüm," dedi Griffiths, "ama ödeyemeyeceğim. Bana biraz daha süre vermelisin."

Grief merdivene yaslandı, yüzündeki acı ve şaşkınlık fark ediliyordu.

"Şu işe bak," dedi. "Solomonlarıda yalan söylemeyi insanlar nasıl da öğreniyor. İçlerinde gerçek yok. Kaptan Jensen'i alalım. Doğrucu olduğuna yemin edebilirdim. Bak, yalnızca beş gün önce bana ne dedi – ne dediğini bilmek ister misin?"

Griffiths dudaklarını yaladı.

"Devam et."

"Ne desin, senin sattığını, her şeyi sattığını, temizlediğini ve Yeni Hebridler'e doğru yola çıktığını söyledi."

"O lanet olası bir yalancı!" diye şiddetle bağırdı Griffiths.

Grief başını salladı.

"Bence de öyle. Hatta senin iki istasyonunu satın aldığını söyleyecek kadar ileri gitti – Mauri ve

* Süperkargo (supercargo): Ticaret gemilerinde, armatörün ticari işlerini yürütmekle görevli vekili, ticaret memuru –çn.

Kahula'yı. Sana bin yedi yüz İngiliz altını, hisse, para, ticari mallar, kredi ve kopra ödediğini söyledi."

Griffiths'in gözleri kısılıp ışıldadı. Bu istem dışı bir hareketti ve Grief lakayt bir bakışla bunu fark etti.

"Parsons, senin Hickimavi'deki temsilcin, bana Fulcrum şirketinin bu istasyonu senden aldığını söyledi. Bak şimdi, neden yalan söyledi ki?"

Güneş ve hastalığın altında ezilen Griffiths patladı. Ruhunun tüm acılığı yüzüne yansıdı ve ağzını çarpıttı.

"Bak Grief, benimle oyun oynamanın ne yararı var? Biliyorsun, ben de bildiğini biliyorum. Bırakalım artık. Evet, işi tasfiye ettim ve gidiyorum. Bu konuda ne yapacaksın?"

Grief omuz silkti, yüzünden hiçbir kararlılık okunmuyordu. İfadesi şaşkınlıktı.

"Burada yasa yok," diye yüklendi Griffiths. "Tulagi yüz elli mil uzakta. Benim klerans evraklarım var ve kendi teknemdeyim. Yelken açmamı engelleyecek hiçbir şey yok. Sana biraz borcum var diye beni durdurmaya hakkın yok. Tanrı şahidimdir! Beni durduramazsın. Bunu kafana sok."

Grief'in yüzündeki acılı şaşkınlık ifadesi derinleşti.

"Yani bu bin iki yüz konusunda beni dolandıracağını mı söylemek istiyorsun, Griffiths?"

"Evet, olan biten bu, moruk. Kötü sıfatlar sıralamanın da sana bir yararı dokunmaz. Rüzgâr artıyor, ben kalkmadan tekneden in, yoksa kanonu altıma alırım."

"Gerçekten, Griffiths, seni durduramayacakmışım gibi duruyor." Grief tabanca kemerinden sarkan keseyi karıştırıp resmi görünen bir kâğıt çıkardı. "Ama

belki bu seni durdurabilir. Üstelik kafana göre bir şey. Oku bakalım."

"Bu da ne?"

"Bir amirallik emri. Yeni Hebridler'e kaçmak seni kurtarmaz. Her yerde geçerlidir."

Griffiths, belgeyi incelemesi bittiğinde tereddüt edip yutkundu. Çatık kaşlarla yeni durumu değerlendirdi. Sonra aniden kafasını kaldırdı, suratı samimiyetle rahatlamıştı.

"Sen düşündüğümden de akıllıymışsın, moruk," dedi. "Beni kıstırdın. Seni dolandırmaya kalkışmayacak kadar iyi tanımalıydım. Jacobsen yapamayacağımı söyledi ama onu dinlemedim. Ama haklıydı, sen de haklısın. Para aşağıda. Gel de şu işi halledelim."

Aşağıya inmeye davrandı, sonra ziyaretçisine yol vermek için yana çekildi, aynı zamanda da denize, esintinin koyu renk lekesinin suyu hareketlendirdiği yöne doğru baktı.

"Açıkta eğlenin," dedi ikinci kaptana. "Yelkenleri açın ve ayrılmaya hazır olun."

Grief minik masanın hemen karşısında, ikinci kaptanın yatağına ilişirken, yastığın altından bir altıpatların kabzasının göründüğünü fark etti. Ön bölme duvarına menteşelerle bağlanmış masanın üzerinde kalem, mürekkep, bir de yıpranmış seyir defteri duruyordu.

"Pis bir iş yaparken yakalanmak hiç de umurumda değil," dedi Griffiths, meydan okurcasına. "Çok uzun süredir tropiklerdeyim. Hastayım, çok hastayım. Viski, güneş ve humma ahlakımı da hasta etti. Alçalamayacağım hiçbir seviye yok ve zencilerin ne-

den birbirlerini yediklerini, kellelerini ve benzer şeyleri sakladıklarını da anlayabiliyorum. Bunu ben de yapabilirim. Bu yüzden, bu küçük hesaptan kurtulmaya çalışmamı ılımlı bir numara olarak değerlendiriyorum. Sana içecek bir şeyler ikram etmek isterdim."

Grief yanıt vermedi, diğeri de büyük ve aşınmış bir para kutusunu açmaya çalışmakla meşguldü. Güverteden, ana yelkeni ve randayı açan siyah tayfaların tiz çığlıkları ve yelkenlerin patırtısı duyuluyordu. Grief duvarda gezinen yağ bağlamış hamamböceğine baktı. Huysuzca söylenen Griffiths, para kutusunu daha iyi ışık alabilmek için merdivenlerin başına götürdü. Orada, ayakta, kutunun üzerine eğilmiş, arkası ziyaretçisine dönükken elini merdivenin yanına asılı tüfeğe attı ve aynı anda geri döndü.

"Şimdi, kılını bile kıpırdatma," diye buyurdu.

Grief gülümsedi, kaşlarını alaycı bir şekilde kaldırdı ve itaat etti. Sol eli yanındaki yatağın üzerindeydi; sağ eli de masaya dayanmıştı. Altıpatları sağ kasığında, ortalıktaydı. Ama aklında yastığın altındaki diğer tabanca vardı.

"Hıh!" diye dudağını büktü Griffiths. "Solomonlar'daki herkesi büyüledin ama beni değil. Şimdi seni gemimden atacağım, yanında da o amirallik emrini, ama önce bir şey yapacaksın. Kaldır o seyir defterini."

Diğeri merakla seyir defterine baktı ama kıpırdamadı.

"Sana söylüyorum Grief, ben hasta bir adamım; seni bir hamamböceğini ezer gibi vurabilirim. Kaldır o seyir defterini dedim."

Gerçekten de hasta görünüyordu, ince suratı onu ele geçirmiş olan hiddetin pençesinde sinirle oynuyordu. Grief defteri alıp bir yana koydu. Altında üzeri yazılı bir tabaka kâğıt vardı.

"Oku şunu," diye buyurdu Griffiths. "Yüksek sesle oku."

Grief itaat etti ama okurken, sol elinin parmakları da yavaşça ve sabırla yastığın altındaki tabancanın kabzasına doğru ilerliyordu.

"Willi-Waw *keçinde, Bombi Koyu, Anna Adası, Solomon Adaları,*" diye okudu. "*Herkes tarafından biline ki bugün bana bin iki yüz sterlin ödeyen Harrison J. Griffiths'in bana olan tüm borçlarının karşılığının ödenmiş olduğunu ve artık hükmünün kalmadığını beyan ederim.*"

"Elimde bu makbuzla," diye homurdandı Griffiths, "senin amirallik emrinin, üzerinde yazılı olduğu kâğıt kadar bile değeri kalmaz. İmzala."

"Sana bir faydası dokunmaz, Griffiths," dedi, Grief, "zorla imzalatılan bir belgenin yasa karşısında hükmü yoktur."

"O zaman, imzalamaya itirazın ne?"

"Yok, yalnızca, imzalamayarak seni sıkıntıdan kurtarıyorum."

Grief'in parmakları tabancaya ulaşmıştı ve bir yandan konuşurken, sağ eliyle kalemle oynuyor, sol eliyle de yavaşça ve hissettirmeden silahı kendine doğru çekiyordu. Eli, ortaparmağı tetikte, işaretparmağı silindirin ötesinde namluya yaslanmış olarak tabancayı kavradığında, sol eliyle nişan almadan ateş ederse şansının ne olacağını merak etti.

"Sadece beni düşünme," dedi Griffiths. "Jacobsen'in de benim parayı ödediğime dair ifade vereceğini anımsa. Şimdi imzala, tam adını yaz, Grief, belgenin dibine, tarihi de yaz."

Güverteden ıskotaların gacırtısı ve brandaya çarpan camadan halatlarının takırtısı duyuluyordu. Kamarada Willi Waw'ın yana yattığı, rüzgâra doğru döndüğü ve doğrulduğu hissedildi. David Grief hâlâ tereddüt ediyordu. Pruvadan ön yelken mandarlarının makaralardaki sarsıntılı takırtısı duyuldu. Küçük tekne yan yattı ve kamara duvarlarından suyun sesi duyuldu.

"Hadi artık!" diye haykırdı Griffiths. "Demir alındı."

Tüfeğin bir buçuk metre kadar ötedeki namlusu ona dönüyordu ki Grief harekete geçmeye karar verdi. Rüzgârın ilk istikrarsız hamleleri karşısında Griffiths dengesini bulmaya çalışırken, tüfek savruldu. Grief bu savrulmadan yararlanıp kâğıdı imzalar görünürken, aynı anda da bir kedi gibi, hızlı ve karmaşık bir hamle yaptı. Aşağıya eğilip gövdesiyle ileri atılırken, sol eli de masanın altından fırlayıverdi, otomatik tetiği çekişi o kadar iyi zamanlanmıştı ki namlu yukarı kalkarken, mermi de ateşlendi. Griffiths de bir salise arkasındaydı. Onun silahının namlusu da eğilen vücuda doğru eğildi ve aniden tetikleri çekilen tüfekle tabanca aynı anda ateşlendi.

Grief merminin batmasıyla omuz derisinde yanma hissetti ve kendi atışının isabet etmediğini anladı. İleriye atılımı onu, bir el daha ateş edemeden Griffiths'e ulaştırdı ve bir hamleyle silahı tutan iki

kolunu da kavramasını sağladı. Hâlâ sol elinde tuttuğu altıpatların namlusunu karşısındakinin karnına dayadı. Kızgınlığı ve berelenen derisinin acısının baskısıyla Grief'in parmağı horozu kaldırıyordu ki kızgınlık dalgası geçti ve kendini toparladı. Kaportadan, kanodaki Goomalı çocukların kızgın çığlıkları duyuluyordu.

Her şey saniyeler içinde olup bitti. Griffiths'i kollarına alıp telaşla dik merdivenlerden yukarı taşırken hiçbir duraksama görülmedi. Güneşin köreltici ışığına çıktı. Sırıtan bir siyah dümendeydi ve rüzgârdan yana yatan *Willi-Waw* köpükler saçarak ilerliyordu. Gooma kanosu çabucak geride kaldı. Grief başını çevirdi. İkinci kaptan geminin ortasından, elinde altıpatlarıyla, ona doğru seğirtiyordu. Çaresiz Griffiths'i hâlâ kollarında tutan Grief, iki hamlede, küpeşteye sıçrayıp denize atladı.

Aşağıya düşerlerken, her iki adam da birbirlerine sarılmışlardı; ama diğerinin göğsüne dizleriyle hızla vuran Grief ayrıldı ve onu aşağıya doğru itti. Bir taraftan her iki ayağıyla Griffiths'in omuzlarına basıp onu daha da derinlere bastırırken, kendisini de suyun üzerine itti. Tam başı suyun üzerine çıkmış, güneşi görmüştü ki başının otuz santim kadar uzağında, suda ardı ardına oluşan sıçramalar, Jacobsen'in tabanca kullanmayı bildiğini gösterdi. Üçüncü bir atış için fırsatı olmadı, çünkü ciğerlerini havayla dolduran Grief suya daldı. Suyun altında ilerledi ve başının üzerinde kanonun köpükler çıkaran küreklerini görene kadar da çıkmadı. Tekneye tırmanırken, *Willi-Waw* da dönmek için rüzgâr altına giriyordu.

"Koşa-koşa!" diye haykırdı Grief adamlarına. "Siz herif kıyıya çok hızlı zaman-herif yapmak!"

Hiç utanç duymadan, arkasını savaş alanına dönüp siper almaya koştu. Kaptanını alabilmek için yavaşlamak zorunda kalan *Willi-Waw* Grief'e bir avantaj vermişti. Çalakürek ilerleyen kano, son hızla kumsala çarpınca, aşağı atlayıp ağaçlara doğru koştular. Ama onlar daha ağaçlara varmadan, önlerinde kum üç kez havaya sıçradı. Sonra cangılın yeşil güvenliğine daldılar.

Grief *Willi-Waw*'un yaklaşmasını, önlerinden geçmesini, sonra rüzgâr arkasında, ıskotaları gevşetip güneye doğru yollanmasını izledi. Burnun ötesinde gözden kaybolurken, üst yelkenin şiştiğini gördü. Gooma oğlanlardan biri, neredeyse elli yaşlarında, yüzü cilt hastalıkları ve eski yaraların çirkin çukurları ve izleriyle dolu bir siyah, suratına bakıp sırıttı.

"Sözüm," diye yorum yaptı, "bu herif kaptan seninle çok çatışmak."

Grief güldü ve kumsaldan kanoya doğru ilerledi.

III

David Grief'in kaç milyon ettiğini Solomonlar'da hiç kimse bilmiyordu, çünkü mal varlığı ve girişimleri büyük Güney Pasifik'in her köşesindeydi. Plantasyonları Samoa'dan Yeni Gine'ye, hatta Ekvator'un kuzeyine yayılmıştı. Paumotular'da inci işletmeleri vardı. İsmi görünmese de Fransız Markiz Adaları'nda ticaret ya-

pan Alman şirketi onundu. Bütün gruplarda dizi dizi ticaret istasyonları ve bunlar arasında çalışan sayısız teknesi vardı. O kadar uzak ve küçük atolleri vardı ki buralarda yaşayan temsilcilerini gemiler ancak yılda bir ziyaret edebiliyordu.

Sydney'de, Castlereagh Caddesi'ndeki merkezi üç kat işgal ediyordu. Ama kendisi nadiren buraya giderdi. Hep adalarda gezinmeyi, yeni yatırım olanakları koklamayı, eskilerini gözleyip silkelemeyi ve bin bir garip işte macera ve eğlence peşinde koşmayı tercih ederdi. Büyük buharlı gemi Gavonne'u yok pahasına almış, imkânsızı başarıp gemiyi kurtarmış ve çeyrek milyon kazanmıştı. Louisiade Adaları'nda ilk ticari kauçuk plantasyonunu kurmuş, Bora-Bora'da Güney Denizi pamuğunu söktürüp neşeli adalıları kakao ekimi işine koşmuştu. Issız Lallu-Ka Atolü'nü alıp, Ontong-Java Atolü'nden Polinezyalıları buraya yerleştirip dört bin dönüm hindistancevizi diktiren de oydu. Tahiti'nin savaşan kabile şeflerini uzlaştırmış ve büyük Hikihu fosfat adası anlaşmasını bağlamıştı.

Sözleşmeli işçilerini kendi gemileri topluyordu. Santa Cruz'daki oğlanları Yeni Hebridler'e, Yeni Hebrid oğlanlarını Banks'e ve Malaita'nın kelle avcısı yamyamlarını da New Georgia'daki plantasyonlara götürüyordu. Tonga'dan Gilbert Adaları'na ve uzaklardaki Louisiadelar'a kadar işçi toplama memurları adaları işçi için tarıyordu. Tekneleri okyanusun her yanını arşınlıyordu. Düzenli ada turları yapan üç buharlı gemisi vardı; ama o nadiren bunları kullanır, daha vahşi ve ilkel olan rüzgâr ve yelken yöntemini tercih ederdi.

En azından kırk yaşındaydı ama otuzdan fazla göstermiyordu. Ama sahil kuşları yıllar önce, daha sarı bıyığı dudağında ipeksi bir haldeyken adalara gelişini hatırlıyordu. Tropiklerdeki diğer beyaz adamların aksine, o sevdiği için buralardaydı. Koruyucu deri pigmentleri mükemmeldi. Güneş için doğmuştu. Güneş dayanıklılığı konusunda o on binde birdi. Hızlı ve görünmez güneş ışınları ona nüfuz edemiyordu. Diğer beyaz adamlar geçirgendi. Güneş ışınları derilerini geçiyor, dokuları ve sinirleri yırtıp eziyor, onları ruhen ve bedenen hasta ediyor, onlar da on emri denize atıp, hayvanlığa alçalıyor, içerek hızla mezara giriyorlardı ya da o kadar vahşice yaşıyorlardı ki ruhsatlarını iptal etmek için bazen savaş gemileri gönderiliyordu.

Ama David Grief güneşin gerçek bir oğluydu ve her bakımdan gelişmişti. Yıllar geçtikçe yalnızca biraz daha kahverengi oldu; bu kahverengide Polinezyalıların cildinde parlayan o altın rengin de izi vardı. Ama gözleri maviliklerini, bıyığı sarısını ve hatları da İngiliz ırkının asırlardır süren özelliklerini korumuştu. Kanı İngilizdi ama bildiğini düşünenler, en azından Amerika doğumlu olduğunu savunuyordu. Onların aksine, o kendine yer yurt edinmeye gelmemişti. Aslında, yerini yurdunu yanında getirmişti. Paumotular'a varmıştı. Minik bir uskuna yatla gelmişti, sahibi ve kaptanı kendisiydi, tropiklerin güneşle yıkanan güzergâhında romans ve macera arayan bir genç. Aynı zamanda bir tayfun sırasında gelmiş, dev dalgalar onu ve yatını hep birlikte resifin üç yüz metre içerisine, yoğun bir hindistancevizi ağacı kümesinin içine kadar sürüklemişti. Altı ay sonra bir inci kotrası

tarafından kurtarılmışlardı ama güneş kanına nüfuz etmişti. Tahiti'de bir buharlı gemiye atlayıp eve döneceğine, bir uskuna satın aldı, ticaret malları ve dalgıçlarla doldurup, Tehlikeli Takımadalarda sefere çıktı.

Altının rengi yüzüne kazındıkça, erimiş halde de parmaklarının ucundan akıyordu. Tuttuğu altın oluyordu sahipti ama oyunu altın için değil, oyun için oynuyordu. Bu erkek adam oyunuydu, kendi kanından ve Avrupa'yla dünyanın geri kalanının yarısının kanlarına sahip maceraperestlerin kaba temaslarının, sert alışverişlerinin oyunuydu ve güzel bir oyundu ama bunun üzerinde ve ötesinde, Güney Denizi gezgincisinin yaşamını oluşturan tüm diğer şeylere olan aşkı vardı: resifin kokusu; ayna gibi lagünlerde canlı mercan sığlıklarının sonsuz inceliği; ezici gün doğumlarının yasa tanımaz kurnazlıkla yayılan saf renkleri; turkuvaz derinliklerde sıralanmış palmiyelerle bezeli adacıklar; ticaret rüzgârlarının büyülü şerbeti; köpüklü, düzenli denizin iniş çıkışları; ayağının altındaki hareketli güverte, tepesindeki gergin branda; Polinezya'nın çiçeklerle bezeli, altın gibi parlayan adamları ve kadınları, yarı-tanrıların yarı-çocukları ve hatta Melanezya'nın gürültülü vahşileri, kelle avcıları, yamyamlar, yarı iblis, tam canavarlar.

Böylece güneşin iltimaslı evladı, yaşamın enerjisinin ve saf keyfinin eli açıklığından doğmuş bu milyonluk adam, Harrison J. Griffiths'le önemsiz bir miktar uğruna oyun oynamaktan vazgeçmiyordu. Ondan dökülen hevesi, arzusu, benliğinin ve güneşin sıcaklığının ifadesiydi. Bu yaşamın, oyunun keyfi uğruna kaygısızca tehlikeye atıldığı bir eğlence, bir şaka, bir tiyatroydu.

IV

Günün erken saatleri, *Wonder*'ı Guadalcanar kıyısının yakınında oyalanırken buldu. Doğuda, yoğun bulutlar güneydoğu ticaret rüzgârlarının, sert esintiler ve yağmur sağanaklarıyla birlikte yineleneceğinin habercisiydi. Önlerinde, kıyı boyunca *Wonder*'la aynı rotada yavaşça yakalamakta oldukları küçük bir keç vardı. Ama bu *Willi-Waw* değildi ve *Wonder*'ın güvertesinde, dürbününü gözlerinden indiren kaptan, adının *Kauri* olduğunu belirtti.

Hemen arkasında güvertede bulunan Grief üzüntüyle iç çekti.

"Ah, keşke *Willi-Waw* olsaydı," dedi.

"Yenilmekten nefret ediyorsunuz," diye muhabbetle belirtti süperkargosu Denby.

"Kesinlikle ediyorum." Grief durdu ve samimi bir neşeyle güldü. "Kesinlikle eminim ki Griffiths bir haydut ve dün bana aşağılıkça davrandı. 'İmzala,' dedi, 'tam adını yaz belgenin dibine, tarih de at.' O küçük sıçan, Jacobsen de onun arkasında durdu. Bu saf korsanlık, Bully Hayes'in günleri geri gelmiş gibi."

"İşverenim olmasaydınız, Bay Grief, size aklımdakini söylerdim," dedi Kaptan Ward.

"Dök içini," diye yüreklendirdi onu Grief.

"Peki o zaman." Kaptan tereddüt etti, boğazını temizledi. "O kadar paranız varken, yalnızca bir aptal o iki aşağılık herifle aldığınız riski alırdı. Bunu neden yaptınız?"

"Doğrusu, bilmiyorum kaptan. Sadece yapmak istedim sanırım. Yaptığınız herhangi bir şey için daha iyi bir neden verebilir misiniz?"

"Günün birinde o koca kafanızı patlatacaklar," diye yanıtladı onu, pusula dolabına yaklaşıp tam o sırada Guadalcanar'ı kaplayan bulutların arasından başını uzatmış olan tepeden kerteriz alan Kaptan Ward.

Karadan gelen esinti son bir gayretle güçlendi ve suda hızla hareket eden *Wonder*, *Kauri*'nin yanına varıp geçmeye başladı. Karşılıklı selamlar verildi, sonra Grief sordu:

"*Willi-Waw*'dan haberiniz var mı?"

Geniş kenarlı bir şapkası olan çıplak bacaklı kaptan, dairesel bir hareketle solgun *lava-lava*'sını belinde sıkılaştırdı ve tütününü denize tükürdü.

"Tabii," diye yanıt verdi. "Griffiths dün gece Savo'da demirledi, domuz ve yerelması alıp, su tanklarını doldurdu. Uzun bir yolculuğa çıkacak gibiydi ama inkâr etti. Neden? Onu görmek mi istiyordunuz?"

"Evet ama benden önce onu görürseniz, beni gördüğünüzü söylemeyin."

Kaptan başıyla onayladı, düşündü ve gemiyle aynı hizada kalabilmek için, daha hızlı bir biçimde ileri doğru yürüdü.

"Bak!" diye seslendi. "Jacobsen bana bu öğleden sonra Gabera'ya geleceklerini söyledi. Bu gece orada demirleyip tatlı patates alacaklarmış."

Kendi uskunası diğerini geçtikten sonra Grief, "Gabera'da Solomonların tek deniz feneri var," dedi. "Doğru mu Kaptan Ward?"

Kaptan onayladı.

"Burnun hemen yanındaki bu küçük koy, kötü bir demir yeri, değil mi?"

"Demir yeri filan yok. Mercan kayalıkları, sığlıklar ve kötü dalgalar. Üç yıl önce *Molly* burada parçalandı."

Grief tam bir dakika donuk gözlerle önüne baktı, sanki içgörüsüne bir ilham gelmesini bekliyordu. Sonra, gözlerinin köşeleri seğirdi ve sarı bıyıklarının uçları bir gülümsemeyle havalandı.

"Gabera'da demir atacağız," dedi. "Bu yandaki küçük koyun yakınından geçelim. Giderken beni bir balina teknesinde bırakmanızı istiyorum. Aynı zamanda, bana altı oğlan verin, tüfek de sağlayın. Sabah olmadan gemiye dönerim."

Kaptanda kuşkulu bir bakış oluştu, sonra da içerlemeye dönüştü.

"Ah, yalnızca biraz eğlence kaptan," diye itiraz etti Grief, büyükleri tarafından kabahat işlerken yakalanmış bir okul çocuğunun özür diler havasıyla.

Kaptan Ward homurdandı ama Denby tetikteydi.

"Ben de gelmek isterim Bay Grief," dedi.

Grief başıyla onayladı.

"Balta ve çalı bıçağı da getirin," dedi. "Ah, bir de birkaç parlak fener. İçleri de yağ dolu olsun."

V

Günbatımından bir saat önce, *Wonder* küçük koydan ayrıldı. Rüzgâr artmış ve deniz canlanmaya başlamıştı. Kıyıya yakın sığlıklar suyun köpükleriyle beyazlaşmıştı, daha uzaktakilerse denizin rengindeki

değişimden başka bir belirti göstermiyordu. Uskuna rüzgâraltına dönüp flok ve velena yelkenlerini terslerken, balina teknesi de ayrıldı. İçine kasık bağlı altı Santa Cruzlu oğlan atladı, her birinde bir tüfek vardı. Fenerleri taşıyan Denby kıç tarafa atladı. Ardından gelen Grief küpeştede durakladı.

"Karanlık bir gece için dua edin kaptan," diye yalvardı.

"Olacak," diye yanıtladı Kaptan Ward. "Zaten mehtap yok, yıldız da olmayacak. Biraz da rüzgârlı."

Bu tahmin Grief'in yüzünü aydınlattı ve güneş yanığının altın rengini daha da belirgin hale getirdi. Süperkargonun yanına atladı.

"Ayrılın!" diye emretti Kaptan Ward. "Ön yelkenleri çekin! Dümeni döndür! Tamam! Böyle kal! Bu rotayı koru!"

Wonder uzaklaştı ve o burnu dönüp Gabera'ya yönelirken, balina teknesi de altı kürek ve dümende Grief'le kıyıya doğru yol almaya başladı. Üst düzey denizciliğiyle, balina teknesinden daha geniş bir teknenin geçemeyeceği, dar, zorlu geçitten geçti; sığlıklar ve kayalar deniz tarafında kalınca da sakin, kıpırtılı kumsala yanaştılar.

Bunu izleyen saat çalışmakla geçti. Hindistancevizi ağaçları ve cangılın içinde ilerleyen Grief, ağaçları seçiyordu.

"Şu ağaç herifi kesmek; şu ağaç herifi kesmek," dedi siyahlara. "Bu diğer ağaç herifi yok kesmek," dedi başını sallayarak.

Sonunda, kama şeklinde bir cangıl parçası açıldı. Sahile yakın bir yerde, yüksek bir palmiye kal-

mıştı. Kamanın dibinde, bir tane daha yükseliyordu. Fenerler yakılıp iki ağacın üstüne sıkıca bağlanarak asılırken, karanlık çöküyordu.

"Dıştaki o fener çok yüksekte," diye eleştirel bir gözle inceledi Grief. "Onu üç metre kadar indir, Denby."

VI

Willi-Waw köpükler saçarak ilerliyordu, çünkü geçen fırtına hâlâ gücünü koruyordu. Siyahi tayfalar esinti doruğundayken indirilmiş olan büyük ana yelkeni yukarı çekiyordu. İşleme nezaret eden Jacobsen mandarları güverteye atıp beklemelerini emretti ve pruvada rüzgâr altındaki Griffiths'in yanına gitti. Her ikisi de gözlerini fal taşı gibi açmış, içinden geçtikleri boş karanlık duvara bakıyordu, kulakları görünmeyen sahildeki dalgaların sesini duyabilmek için tetikteydi. Şimdilik bu sese göre dümen tutuyorlardı.

Rüzgâr hafifledi, bulut tabakası incelip açıldı ve yıldızların hafif ışığında, cangıl kaplı kıyı göründü. Önlerinde, iyice rüzgâr altında, kırık bir kayalık göründü. Her iki adam da buraya baktı.

"Amboy Burnu," diye açıkladı Griffiths. "Etrafımız hep su. Bir rota çizene kadar dümene geç Jacobsen. Acele et!"

Çıplak ayak ve çıplak bacaklarıyla, hafif giysilerinin üzerinden yağmur damlaları dökülen ikinci kaptan, dümendeki siyahın yerini aldı.

"Yönümüz ne?" diye sordu Griffiths.

"Güney-yarım-batı!"

"Güney-batıya getir! Oldu mu?"

"Tamamdır!"

Griffiths, Amboy Burnu'yla *Willi-Waw*'ın rotası arasındaki değişen ilişkiyi düşündü.

"Yarım-batı!" diye haykırdı.

"Yarım-batı!" diye yanıt geldi. "Tamamdır!"

"Böyle kal! Tamamdır!"

"Böyle kaldık!" Jacobsen dümeni vahşiye devretti. "Sen dümen iyi herif oldu mu?" diye uyardı. "Yok iyi herif, ben senin lanet kara kafa kırmak."

Yeniden pruvaya yöneldi, ötekine katıldı ve bir kez daha bulut tabakası kalınlaştı, yıldız parıltısı yok oldu ve rüzgâr artıp başka bir fırtınaya dönüştü.

"Ana yelkeni kollayın!" diye bağırdı Griffiths ikinci kaptanın kulağına, aynı zamanda da teknenin nasıl hareket ettiğine bakıyordu.

Tekne bütün yelkenleri bastı, rüzgâr altına doğru yattı, bu arada o da rüzgârın gücünü ve ne zaman hafifleyeceğini tartıyordu. Soğuk deniz suyu orada burada fosforlu köpüklerle bileklerinden ve dizlerinden akıyordu. Rüzgâr daha yüksek bir perdeden çığlığa başladı ve *Willi-Waw* büsbütün yatarken bütün çarmıklarla ıstralyalar da koro halinde ona katıldılar.

"Ana yelkeni indirin!" diye haykırdı Griffiths, cunda mandarlarını fırlattı, hâlâ tutunan siyahı itti ve mola etti.

Çatal mandarlarındaki Jacobsen de aynı işi yapıyordu. Büyük yelken takırtıyla indi ve siyahlar, çığlık çığlığa, dalgalanan brandanın üzerine atladılar. Karanlıkta

sıvışan birini gören ikinci kaptan yumruklarını adamın suratına yapıştırdı ve işinin başına dönmesini sağladı.

Fırtına şiddetini sürdürüyordu ve yelkenlerini küçültmüş olan *Willi-Waw* hâlâ köpükler saçarak ilerliyordu. İki adam gene pruvada durup beyhude yere yatay yağan yağmura baktılar.

"İyiyiz," dedi Griffiths. "Yağmur fazla sürmez. Işıkları görene kadar bu rotada ilerleyebiliriz. On beş kulaçta demirleriz. Böyle bir gecede palanga makaralarını kırk beşe getirsen iyi olur. Sonra ana yelkenin kravatlarını bağlat. Ona ihtiyacımız yok."

Yarım saat sonra yorgun gözleri iki solgun ışıkla ödüllendirildi.

"İşte oradalar Jacobsen. Dümeni ben alacağım. Baş ıstralya yelkenine git ve boşlamak için hazır ol. Zenciler zıplasın."

Kıçta, dümeni tutan Griffiths iki ışık bir hizaya gelene kadar rotayı tutturdu, sonra aniden dönüp tam onlara doğru ilerledi. Dalgaların gümbürtüsünü duydu ama Gabera'da olmaları gerektiğinden, uzakta olduklarına karar verdi.

İkinci kaptanın korku dolu çığlığını duyup dümene bütün gücüyle asılmıştı ki *Willi-Waw* çarptı. Aynı anda, ana direk pruvaya devrildi. Bunu çılgın beş dakika izledi. Herkes tutunurken, tekne yükselip kırılgan mercanın üzerine yıkıldı ve ılık deniz suyu üzerlerinden geçti. Gacırdayıp çatırdayan *Willi-Waw* sığ kayalığın üzerine çıktı ve ötesindeki düzgün ve sığ kanalda sağlamca oturdu.

Griffiths kamaranın dibine oturdu, kafası göğsüne düşmüş, sessiz bir öfke ve acı içindeydi. Bir kez başını

kaldırdı ve iki ışığa baktı, biri diğerinin üzerinde ve kusursuz bir şekilde hizadaydılar.

"İşte oradalar," dedi. "Burası Gabera değil. Peki o zaman hangi cehennemdeyiz?"

Her ne kadar dalgalar hâlâ kükrüyor ve sığlıktan üzerlerine sıçrıyorsa da rüzgâr dindi ve yıldızlar göründü. Kıyıdan kürek sesleri geliyordu.

"Ne oldu? Deprem mi?" diye haykırdı Griffiths. "Dip olduğu gibi değişmiş. Burada yüz kere on üç kulaçta demir attım. Wilson, sen misin?"

Bir balina teknesi yanlarına geldi ve bir adam küpeşteye tırmandı. Zayıf ışıkta Griffiths otomatik bir Colt tabancanın suratına dayandığını fark etti ve başını kaldırdığında, David Grief'i gördü.

"Hayır, daha önce burada hiç demir atmadın," diye güldü Grief. "Gabera burnun hemen öte tarafında ve o küçük bin iki yüz sterlinimi alınca, ben de oraya gideceğim. Makbuzla uğraşmayalım. Senin not yanımda, onu iade edeceğim."

"Bunu sen yaptın!" diye haykırdı ani bir hiddetle ayağa fırlayan Griffiths. "Bu ışıkları taklit ettin! Beni karaya oturttun ve..."

"Sakin ol! Sakin ol!" Grief'in sesi sakin ve tehditkârdı. "Seni bu bin iki yüz sterlin için zahmete sokacağım, lütfen."

Griffiths'in üzerine büyük bir iktidarsızlık çökmüş gibiydi. Derin bir tiksintiye kapılmıştı – güneş ülkesine, güneş çarpmasına, tüm girişimlerinin beyhudeliğine, onu her açıdan yenilgiye uğratan bu mavi gözlü, altın tenli, üstün adama duyduğu bir tiksinti.

"Jacobsen," dedi, "para kasasını açıp, şu kan emiciye bin iki yüz sterlin öder misin?"

Aloysius Pankburn'ün Gururlu Keçisi

I

Her ne kadar gözü hep macerada olsa ve beklenmeyenin en yakın hindistancevizi ağacının arkasından fırlayıverecek olmasına her daim hazırlıklı bulunsa da David Grief gözlerini Aloysius Pankburn'e diktiğinde bir uyarı almadı. Küçük bir buharlı gemi olan *Berthe*'deydiler. Uskunasını arkada bırakan Grief, Raiatea'dan Papeete'ye olan kısa geçiş için bu gemiye binmişti. Aloysius Pankburn'ü ilk gördüğünde, bu kafası bir dereceye kadar dumanlı beyefendi iki güverte arasında, berber dükkânının yakınındaki küçük barda tek başına bir kokteyl yudumluyordu. Yarım saat sonra Grief berberden çıkarken, Aloysius Pankburn hâlâ barda takılıyor ve hâlâ yalnız başına içiyordu.

İmdi, bir adamın tek başına içmesi iyi bir şey değildir ve Grief geçerken bir bakış atmasına karşın, adamı iyice incelemişti. Otuz yaşlarında genç bir adamdı, yapılı, derlitoplu, iyi giyimliydi ve bariz bir şekilde,

genel geçer kıstaslara göre bir beyefendiydi. Ama hafif gevşeklik belirtisi taşıyan, içkiyi döken titrek, hevesli elde ve asabi, hareketli gözlerde Grief kronik bir alkoliğin kuşkuya yer vermeyen işaretlerini gördü.

Akşam yemeği sonrasında, gene Pankburn'e rastladı. Bu kez güvertedeydi ve küpeşteye dayanmış, uzaklarda, yan yana iki şezlongda oturan bir kadınla bir erkeğin belli belirsiz siluetlerini seyrediyor ve sarhoş bir şekilde ağlıyordu. Grief adamın kolunun kadının beline dolanmış olduğunu fark etti. Aloysius Pankburn bakıyor ve ağlıyordu.

"Gözyaşı dökecek bir şey değil," dedi Grief zekice.

Pankburn ona baktı ve derin bir zavallılık duygusuyla gözyaşı döktü.

"Zor," diye hıçkırdı. "Zor. Zor. Bu adam benim yöneticim. Onun işvereniyim. Ona çok para ödüyorum. İşte böyle kazanıyor."

"O zaman, neden bu işe bir son vermiyorsunuz?" diye önerdi Grief.

"Yapamam. Kadın viskimi keser. O benim diplomalı hemşirem."

"Kovun o zaman ve kafanıza göre için."

"Yapamam. Bütün param adamda. Eğer yaparsam, içki almam için bana bir kuruş vermez."

Bu üzücü olasılık yeni gözyaşlarına yol açtı. Grief ilgilenmişti. Tüm eşsiz olasılıklar içinde, bunu hiç tahayyül edemezdi.

"Benimle ilgilenmek üzere işe alındılar," diye zırlıyordu Pankburn, "beni içkiden uzak tutmak için. Bunu işte böyle yapıyorlar, gemide aylak aylak dolaşıp, bırakıyorlar ölümüne içeyim. Size söylüyorum,

bu doğru değil. Doğru değil. Özellikle içki içmemi engellemek için yanımda gönderildiler ve onları rahat bırakmam koşuluyla, eşekler gibi içmeme izin veriyorlar. Şikâyet edersem, bir damla bile içirtmezler. Bir zavallı ne yapabilir ki? Ölümüm onların hesabına yazılacak, o kadar. Gelin, katılın bana."

Küpeşteyi bıraktı ve Grief onu yakalamasa, düşecekti. Bir dönüşüm geçirir gibiydi, fiziksel olarak katılaşıyor, çenesini saldırgan bir biçimde ileri atıyor, gözleri ışıldıyordu.

"Beni öldürmelerine izin vermeyeceğim. Pişman olacaklar. Onlara elli bin önerdim – daha sonra, tabii ki. Güldüler. Bilmiyorlar. Ama ben biliyorum." Ceket cebini karıştırdı ve hafif ışıkta parıldayan bir şey çıkardı. "Bunun anlamını bilmiyorlar. Ama ben biliyorum." Ani bir kuşkuyla Grief'e baktı. "Bundan ne anlıyorsunuz, ha? Ne anlıyorsunuz?"

David Grief alkolik bir soysuzun birbirlerini seven bir çifti bakır bir kazıkla öldürmesini aklına getirdi, çünkü adamın elinde tuttuğu bakır bir kazıktı, eski usul bir gemi rabıtası.

"Annem buraya içki alışkanlığından kurtulmaya geldiğimi sanıyor. Bilmiyor. Yolculuk önermesi için doktora rüşvet verdim. Papeete'ye vardığımızda, yöneticim bir uskuna ayarlayacak ve denize açılacağız. Ama hayal bile edemiyorlar. İçki olduğunu sanıyorlar. Biliyorum. Bir tek ben biliyorum. İyi akşamlar, bayım. Yatmaya gidiyorum, benimle son bir içki içmezseniz, tabii ki. Son bir içki, anlıyor musunuz?"

II

Papeete'deki sonraki hafta boyunca Grief, Aloysius Pankburn'ü birçok garip vesileyle gördü. Küçük ada başkentindeki herkes de gördü çünkü ne kumsalda ne de Lavina'nın pansiyonunda yıllardır böyle skandal yaşanmamıştı. Öğlen vakti, Aloysius Pankburn başı çıplak, yalnızca mayosuyla Lavina'nın yerinden anacadde boyunca deniz kıyısına kadar koştu. Berthe'den bir itfaiyeciyle *Folies Bergères*'de dört rauntluk bir boks maçına girişti ve ikinci rauntta nakavt oldu. Elli santimlik bir havuzda çılgınlar gibi boğulmaya kalkıştı; rıhtımda bağlı duran *Mariposa*'nın direklerinin tepesinden, on beş metre yükseklikten sarhoş kafayla ve muhteşem bir atlayış yaptı; *Toerau* kotrasını satış fiyatının üzerinde bir fiyatla kiralamıştı ki yöneticisinin reddetmesiyle kurtuldu. Pazarda kör bir cüzzamlının tüm malını satın aldı ve ekmekağacı meyvesi, muz ve tatlı patatesleri o kadar ucuza satmaya başladı ki kelepir mal peşindeki yerlileri dağıtmak için jandarmayı çağırmak zorunda kaldılar. Zaten jandarma onu üç kez huzuru bozmaktan tutukladı ve üç seferinde de yöneticisi, paraya muhtaç sömürge yönetiminin kestiği cezaları ödeyip onu hapisten kurtaracak kadar sevişmesine ara vermek zorunda kaldı.

Sonra, *Mariposa* San Francisco'ya doğru yelken açtı, yöneticiyle eğitimli hemşire de yeni evliler olarak, balayı dairesini tutmuşlardı. Yola çıkmadan önce, düşünceli yönetici, Aloysius'a sekiz adet beş sterlinlik banknot bıraktı, bunun öngörülebilir sonucu olarak da Aloysius günler sonra beş parasız ve yoksunluk

krizinde uyandı. Güney Pasifik'in haydutlarının ve serserilerinin döküntüleri arasında bile altın kalbiyle tanınan Lavina ona baktı ve toparlanmaya başlayan aklına zekâsına ne yöneticisi ne de yatağını ödeyecek parasının olmadığı bilgisini sızdırmadı.

Bundan birkaç akşam sonra David Grief, *Kittiwake*'in ön güvertesindeki tentenin altında oturmuş *Papeete Avant-Coureur*'ün ıvır zıvır haberler sayfasını karıştırıyordu ki aniden doğrulup gözlerini ovuşturdu. İnanılmaz bir şeydi ama oradaydı işte. Eski Güney Denizleri romantizmi ölmemişti. Okudu:

> ARANIYOR – Bir kişinin bilinmeyen bir Pasifik adasına götürülmesi ve ganimetin taşınması karşılığında, beş milyon frank değerindeki gömülü hazinenin yarısı verilecektir. Lavina'da FOLLY'yi sorun.

Grief saatine baktı, saat sekizdi, henüz erkendi.

"Bay Carlsen," diye tüten bir pipodan yana seslendi. "Balina teknesinin mürettebatını hazırlatın. Karaya çıkıyorum."

Pruvadan Norveçli ikinci kaptanın boğuk sesi duyuldu ve çember halinde oturan yarım düzine Rapa Adalı şarkılarına ara verip tekneyi hazırladılar.

"Folly'yi görmek istiyorum, Bay Folly sanırım," dedi David Grief, Lavina'ya.

Kadın başını çevirip iki oda ötede, mutfaktaki yerliye bir emir verirken, gözlerinde oluşan ani ilgiyi fark etti. Birkaç dakika sonra, çıplak ayaklı bir yerli kız gelip başını salladı.

Lavina'nın hayal kırıklığı açıkça görülüyordu.

"*Kittiwake*'de takılıyorsunuz değil mi?" dedi. "Aradığınızı adama söylerim."

"Yani o bir *adam*, değil mi?" diye sordu Grief.

Lavina başını salladı.

"Umarım onun için bir şey yapabilirsiniz, Kaptan Grief. Ben yalnızca iyi huylu bir kadınım. Bilmiyorum. Ama o hoş bir adam ve doğruyu söylüyor olabilir; bilmiyorum. Siz bilirsiniz. Siz benim gibi yufka yürekli bir aptal değilsiniz. Size bir kokteyl hazırlayayım mı?"

III

Uskunasına dönmüş, üç aylık bir derginin altında uyuklayan David Grief küpeştenin ötesinden gelen hıçkırıklı, zırıltılı bir sesle uyandı. Çeyrek mil ötedeki Şili kruvazöründe sekiz çan çaldı. Gece yarısı olmuştu. Denizden bir şapırtı ve gene bir hıçkırık duyuldu. Ona bu, yarı deniz canlısı yarı insan, kendi kendisine ağlayan ve hüznünün şarkısını evrene söyleyen bir adammış gibi geldi.

David Grief bir sıçrayışta alçak küpeşteye vardı. Aşağıda, merkezinde hıçkıran sesin olduğu yakamozlu, hareketli bir bölge vardı. Uzandı, kollarını bir adamın koltukaltlarından geçirdi ve çekip kaldırıp, gücünü bir kolundan diğerine aktararak, güverteye Aloysius Pankburn'ün çıplak gövdesini çekti.

"Meteliğim yoktu," diye yakındı adam. "Buraya yüzmem gerekti ve iskele merdiveninizi bulamadım.

Sefil durumdayım. Kusuruma bakmayın. Belime saracak bir havlunuz ve sert bir içkiniz varsa, daha bir kendime gelebilirim. Ben Bay Folly'yim, siz de sanırım ben dışarıdayken gelen Kaptan Grief'siniz. Hayır, sarhoş değilim. Üşümüyorum da. Bu onun titremesi değil. Lavina bugün yalnızca iki tane içmeme izin verdi. Kâbusun kıyısındayım o kadar ve merdiveni bulamayınca, hayal görmeye başladım. Beni aşağıya alırsanız, müteşekkir kalırım. İlanıma bir tek siz yanıt verdiniz."

Ilık gecede acınacak derecede titriyordu ve kamarada, havluyu vermeden, Grief eline yarım kadeh viski tutuşturdu.

"Şimdi anlatın bakalım," dedi Grief, misafirine bir gömlek bir de branda pantolon giydirdikten sonra. "Nedir şu verdiğiniz ilan? Dinliyorum."

Pankburn viski şişesine baktı ama Grief başını salladı.

"Peki, Kaptan, ama size onurumdan ne kaldıysa onun üzerine yemin ederim ki sarhoş değilim – hiç değilim. Aynı zamanda, size söyleyeceğim de doğru ve size kısaca anlatacağım, çünkü açıkça görüyorum ki siz bir iş ve eylem adamısınız. Aynı şekilde, kimyanız da sağlam. Alkol sizin için hiçbir zaman her hücrenizi kemiren milyonlarca kurtçuk haline gelmemiş. Hiç cehenneme gitmemişsiniz. Ben şimdi oradayım. Kavruluyorum. Şimdi, dinleyin.

"Annem hayatta. O bir İngiliz. Ben Avustralya'da doğdum. York ve Yale'de eğitim gördüm. Sosyal bilimlerde lisansüstü ve doktora yaptım ve bir işe yaramam. Üstelik ben bir alkoliğim. Bir atlettim. Kırk metreden balıklama atlardım. Birçok amatör reko-

rum var. Balık gibiyimdir. Cavillelerin ilkinden serbest yüzmeyi öğrendim. Dalgalı denizde otuz mil yüzdüm. Bir rekorum daha var. Benim yaşımdaki herkesten daha fazla viski şişesinin canına okudum. Bir içki için sizden beş kuruş çalarım. Son olarak, size doğruyu söyleyeceğim.

"Babam Amerikalıydı; Annapolis mezunu. İç Savaş'ta deniz astsubayıydı. 66'da *Suwanee*'de zabitti. Kaptanı Paul Shirley'ydi. 66'da *Suwanee* Pasifik'te, o zamanlar mevcut olmayan ve adının verilmemesi gereken bir sömürgedeki adını vermeyeceğim bir adada kömür aldı. Kıyıda, kamusal bir binanın barının arkasında, babam üç bakır kazık gördü, gemi rabıtaları."

David Grief sükûnetle gülümsedi.

"Şimdi de ben size o kömür istasyonunun ve ardından gelen sömürgenin adını verebilirim," dedi.

"Ya o üç kazık?" diye sordu Pankburn aynı sükûnetle. "Devam edin, çünkü onlar şimdi benim elimde."

"Tabii ki. Peenoo-Peenee'de Alman Oscar'ın barının arkasındaydılar. Johnny Black onları, öldüğü gece kendi uskunasından getirmişti. Batıdan, denizhıyarı avı ve sandalağacı ticaretinden yeni dönmüştü. Sahilde herkes öyküyü bilir."

Pankburn başını salladı.

"Devam edin," dedi.

"Kuşkusuz bu benim zamanımdan önceydi," diye açıkladı Grief. "Sadece duyduklarımı anlatıyorum. Sonra bütün yönler dururken batıdan gelip memleketine dönen Ekvator kruvazörü geldi. Subayları kazıkları tanıdılar. Johnny Black ölmüştü. İkinci kaptanını yakalayıp seyir defterine el koydular. Batıya doğru

yollandılar. Altı ay sonra, gene memleketlerine doğru giderken, Peenoo-Peenee'de demir attılar. Başarısız olmuşlardı ve öykü sızdı."

"Devrimciler Guayaquil'e doğru ilerlerken," diye devraldı Pankburn, "federal subaylar, kentin savunulmasının olanaksız olduğunu düşündüklerinden, hükümetin hazine sandığını toparladılar; bir milyon altın dolar, hepsi de İngiliz altını ve bunları Amerikan uskunası *Flirt*'e yüklediler. Gün ışıdığında kaçacaklardı, Amerikalı kaptan gece yarısı sıvıştı. Devam edin."

"Bu eski bir öykü," diye toparladı Grief. "Limanda başka tekne yoktu. Federal önderler kaçamadı. Duvara sırtlarını dayayıp şehri savundular. Quito'dan cebri yürüyüşle gelen Rohjas Salced kuşatmayı kaldırdı. Devrim çözüldü ve Ekvator donanmasını oluşturan eski bir buharlı gemi *Flirt*'ün peşine düştü. Banks grubuyla Yeni Hebridler arasında yakaladılar; durmuş, imdat çağrısı yapıyordu. Kaptan bir gün önce ölmüştü – karasu humması."

"Ya ikinci kaptan?" diye üzerine gitti Pankburn.

"İkinci kaptan bir hafta önce Banks Adaları'nın birinde, su almak için bir filika gönderdiklerinde yerliler tarafından öldürülmüştü. Seyrüseferci kalmamıştı. Adamlara işkence ettiler. Uluslararası yasalara aykırıydı. İtiraf etmek istiyor ama edemiyorlardı. Sahildeki ağaca saplanmış üç kazığı anlattılar ama adanın nerede olduğunu bilmiyorlardı. Batıda, daha batıdaydı, tek bildikleri buydu. Öykünün bundan sonrasının iki şekli var. Birine göre hepsi işkencede ölmüş. Diğerine göre de serenin ucunda sallandırılmışlar. Her

halükârda, Ekvator kruvazörü evine hazine olmadan döndü. Johnny Black üç kazığı Peenoo-Peenee'ye getirdi ve Alman Oscar'ın oraya bıraktı ama nerede, nasıl bulduğunu hiç anlatmadı."

Pankburn uzun süre viski şişesine baktı.

"İki parmakçık," diye sızlandı.

Grief düşündü ve az bir şey verdi. Pankburn'ün gözleri ışıldadı ve hayata yeniden asıldı.

"İşte ben de tam burada, eksik ayrıntılarla devreye giriyorum," dedi. "Johnny Black anlattı. Babama anlattı. Peenoo-Peenee'ye ölmeye gelmeden, ona Levuka'dan yazdı. Valparaiso'da patırtılı bir eğlence sırasında babam onun hayatını kurtarmıştı. Thursday Adası'ndan, Yeni Gine'nin kuzeyinde yeni alanlar peşindeki Çinli bir inci tüccarı üç kazığı bir zenciyle takas etti. Johnny Black onları bakır fiyatına aldı. Çinlinin düşündüğünden daha fazlasını düşlemiyordu ama geri dönerken, tam da *Flirt*'ün ikinci kaptanının öldüğünü söylediğiniz sahilde şahin gagalı kaplumbağa için durdu. Ama adam ölmemişti. Sahildeki çatışma sırasında aldığı bir ok yarasının neden olduğu çene kemiğindeki nekroz nedeniyle ölüyordu. Ölmeden önce hikâyeyi Johnny Black'e anlattı. Johnny Black, Levuka'dan babama yazdı. Yolun sonuna gelmişti – kanser. Babam, on yıl sonra, *Perry*'nin kaptanıyken, kazıkları Alman Oscar'dan aldı. Bir de babamdan, görüyorsunuz ya son arzusu ve vasiyeti olarak, kazıklar ve veriler geldi. Adayı biliyorum, üç kazığın ağaçlara çakıldığı sahilin enlem ve boylamını. Kazıklar şu anda Lavina'da. Enlem ve boylam da kafamda. Şimdi ne düşünüyorsunuz?"

"Kuşkulu," oldu Grief'in hızlı yorumu. "Neden babanız gidip kendisi almadı?"

"İhtiyacı yoktu. Amcası öldü ve ona bir servet bıraktı. Donanmadan emekli oldu, Boston'da hemşirelerle düşüp kalktı ve annem ondan boşandı. Annem de yaklaşık otuz bin dolar geliri olan bir mirasa kondu ve Yeni Zelanda'ya taşındı. İkisi arasında bölündüm, zamanımın yarısı Yeni Zelanda'da, yarısı Birleşik Devletler'de geçti, babam geçen yıl ölene kadar. Şimdi artık annem benim bütünüme sahip. Babam parasını bana bıraktı –birkaç milyon– ama içki yüzünden annem bana muhafızlar tayin ettirdi. Dünya kadar param var ama bana sadaka gibi verilenler dışında, bir kuruşuna bile dokunamıyorum. Ama içki sorunumun farkında olan ihtiyar, üç kazıkla onlarla ilişkili olan verileri bana bıraktı. Annemin tanımadığı avukatlar aracılığıyla bunu yaptı; bunun yaşam sigortası yerine geçtiğini söyledi ve eğer gidip onu alacak gücüm olursa, ölene kadar içkide yüzebilirim. Muhafızlarımın elinde milyonlar, annemin elindeki, mezarlığa benden önce giderse benim olacak bir dolu para ve bu arada ben günde iki içki için Lavina'ya yalvarıyorum. Cehennem bu, değil mi? Susuzluğumu düşünürseniz..."

"Ada nerede?"

"Buradan çok uzakta."

"Adını söyleyin."

"Hayatta olmaz, Kaptan Grief. Buradan çok kolay yarım milyon çıkaracaksınız. Benim talimatlarımla yelken açacaksınız ve iyice denize açılıp yola çıktığımızda size söyleyeceğim, daha önce değil."

Grief omuz silkti ve konuyu kapattı.

"Size bir içki daha vereceğim, sonra filikayla kıyıya gidersiniz," dedi.

Pankburn şaşırmıştı. En azından beş dakika düşündü, sonra dudaklarını yaladı ve teslim oldu.

"Gideceğinize söz verirseniz, size şimdi söylerim."

"Tabii ki gitmek istiyorum. Bu yüzden size sordum. Adanın adını söyleyin."

Pankburn şişeye baktı.

"Şimdi o içkiyi alırım, kaptan."

"Hayır, alamazsınız. O içki karaya çıkmanız durumunda sizindi. Bana adanın adını söyleyecekseniz, bunu ayık kafayla yapmanız gerekir."

"Francis Adası, eğer istiyorsanız. Bougainville ona Barbour Adası adını takmıştı."

"Küçük Mercan Denizi'nde yalnız başına," dedi Grief. "Orayı biliyorum. New Ireland'la Yeni Gine arasında. Şimdi berbat bir yer ama *Flirt* kazıkları çakıp Çinli inci tüccarı onları takas ettiğinde doğru dürüst bir yerdi. Upolu plantasyonları için işçi toplayan buharlı *Castor* iki yıl önce orada bütün mürettebatıyla yok edildi. Kaptanını iyi tanırdım. Almanlar bir kruvazör gönderdi, çalılığı topa tuttular, yarım düzine köyü yaktılar, birkaç zenciyle bir sürü domuz öldürdüler ve – o kadar. Oradaki zenciler kötüydü ama kırk yıl önce gerçekten kötüleştiler. O zaman bir balina gemisini yok ettiler. Dur bakayım? Neydi adı?"

Kitaplığa gitti, kocaman *Güney Pasifik Rehberi*'ni çıkardı ve sayfalarını karıştırdı.

"Evet, işte burada. Francis ya da Barbour..." Kitaba göz gezdirdi. "Yerliler savaşçı ve hain –

Melanezyalı– yamyam. Balina gemisi *Western* yok edildi – adı buydu. Sığlıklar, burunlar, demir yerleri – ah, Redscar, Owen Körfezi, Likikili Körfezi, bu daha uygun; derin bir girinti, mangrov bataklıkları, yüksek yamaçlı beyaz kayalıklar batı-güneybatıdayken, dokuz kulaçta demir tutar." Grief başını kaldırdı. "Senin sahil burası, Pankburn, yemin ederim."

"Gidecek misin?" diye diğeri hevesle sordu.

"Bana iyi görünüyor. Şimdi, hikâye yüz milyondan söz etseydi ya da çılgınca başka rakamlardan, bir an bile düşünmezdim. Yarın yelken açıyoruz. Ama bir şartla. Siz tamamen benim komutam altında olacaksınız."

Misafiri ısrarlı ve neşeli bir şekilde başını salladı.

"Bu da içki yok anlamına geliyor."

"Bu hayli zor," diye sızlandı Pankburn.

"Benim koşullarım bunlar. Zarar görmemenizi sağlayacak kadar doktorluğum var. Çalışacaksınız, çok çalışacaksınız, tayfalık işi. Normal vardiyalar ve her şey, ama kıçta bizimle yiyip yatacaksınız."

"Oldu." Pankburn anlaşmayı mühürlemek üzere elini uzattı. "Eğer beni öldürmezse," diye ekledi.

David Grief cömertçe bir üç parmak doldurduğu bardağı ona uzattı.

"O zaman bu son içkiniz, alın."

Pankburn'ün eli yarı yola kadar ilerledi. Ani bir kararlılık kasılmasıyla tereddüt etti, omuzlarını geri çekti ve kafasını kaldırdı.

"Sanırım almayacağım," diye başladı, sonra arzunun gücüne teslim olup aceleyle, sanki geri alınacağından korkar gibi bardağı yakaladı.

IV

Sosyete Adaları'ndaki Papeete'den Küçük Mercan Denizi'ne yol uzundu –150 derece batı boylamdan 150 derece doğu boylama– kuş uçuşu Atlantik'in bir ucundan diğerine kadar. Ama *Kittiwake* kuş uçuşu da gitmedi. David Grief'in sayısız işleri rotayı birçok kez saptırdı. Yerleşime açıp hindistancevizi dikmek amacıyla ıssız Rose Adası'na bakmak için durdular. Sonra, Doğu Samoa'da Tui Manua'ya saygılarını sundu ve ölmekte olan kralın üç adasındaki ticaret tekelinde bir pay kapabilmek için pazarlıklara başladı. Apia'dan Gilbert Adaları'na nöbet değişimi için memurlarını ve bir miktar ticaret eşyası götürdü. Ontong-Java Atolü'ne bir göz attı, Ysabel'deki plantasyonlarını teftiş etti ve kuzeybatı Malaita'daki tuzlu su şeflerinden toprak satın aldı. Tüm bu dolambaçlı yol boyunca da Aloysius Pankburn'ü adam etti.

Susuzluk çeken bu adam, kıç bölümde yaşıyorsa da sıradan bir denizcinin işini yapmak zorundaydı. Yalnızca dümene geçip gözcülük yapmakla, yelkenlerle palangalara asılmakla kalmıyordu, en pis ve zahmetli işlere de onu koşuyorlardı. Askı oturağında direkleri kazıyıp temizliyordu. Güverteyi raspalayıp taze limonla silmekten sırtı ağrımış, gevşemiş olan kasları forma girmişti. *Kittiwake* demir atıp dibinin bakır kaplaması yerli tayfa tarafından hindistancevizi kabuğuyla silinirken, vardiyası gelince Pankburn de kendi vardiyasındaki diğer adamlar kadar aşağıya gönderiliyordu.

"Bak kendine," dedi Grief. "Gemiye bindiğin zamandan iki kat güçlüsün şimdi. Bir tek içki bile içmedin, ölmedin ve zehir de bir güzel vücudundan çıktı. Çalışma sayesinde. Bu, eğitimli hemşireleri ve yöneticileri cebinden çıkarır. Al, eğer susadıysan, dudaklarını buna daya."

Ağır kaplama bıçağının ustaca vurulmuş birkaç darbesiyle, Grief bir hindistancevizinin kabuğunun ucundan üçgen bir parça kesti. İnce, sütümsü ve kabarcıklı serin sıvı fokurdayarak kabuğun kenarına yükseldi. Bir hamleyle, Pankburn bu doğal kadehi aldı, başını geriye attı ve boşalana kadar ağzına dayadı. Her gün bunlardan birkaç tane içiyordu. Altmış yaşındaki Yeni Hebridli siyahi kamarot oğlan ve yardımcısı on bir yaşındaki Lark Adalı, bunların ona sürekli sağlandığından emin oluyorlardı.

Pankburn'ün ağır işe itirazı yoktu. İşi yalayıp yutuyor, hiç şikâyet etmiyor ve emirlere uymakta yerli denizcileri hep geride bırakıyordu. Ama alkolü sisteminden dışarı atarken yaşadığı acılar gerçekten kahramancaydı. Zehrin son zerreleri vücudundan çıktığında bile arzu, kafasında bir takıntı olarak kafasında kalmıştı. Bu yüzden, kendi onuruna Apia'da karaya çıktığında, bütün barları içki stoklarını tüketerek kepek indirtmeye çalıştı. Böylece saat sabahın ikisinde Charley Roberts tarafından yakapaça kapısından atıldığı Tivoli'nin önünde David Grief tarafından bulunduğunda, eskiden olduğu gibi yıldızlara hüznünün şarkısını söylüyordu. Aynı zamanda ve daha da ciddi olarak, şarkıların ritmine Charley Roberts'ın camlarına şaşırtıcı bir isabetle fırlattığı mercan parke taşlarıyla eşlik ediyordu.

David Grief onu aldı götürdü ama ertesi sabaha kadar ellemedi. Olayı *Kittiwake*'in güvertesinde gerçekleştirdi ve çocuk oyuncağı değildi. Grief onu dövdü, çıplak yumruklarıyla vurdu da vurdu; ona hayatında yediği en sıkı dayağı attı.

"Ruhunun selameti için, Pankburn," diyordu darbelerini vurgulayarak. "Annenin iyiliği için. Sonradan gelecek nesiller için. Dünyanın iyiliği için, evrenin ve gelecekteki tüm insan nesli için. Şimdi, ders iyice yer etsin diye, hepsine baştan başlayacağız. Bu, ruhunun selameti için ve bu, annenin iyiliği için ve bu, daha doğmamış, tasavvur edilmemiş, analarını onlar aşkına seveceğin ve sevgi aşkına, seninle işim bittiğinde olacağın adam için. Gel de ilacını iç. Daha seninle işim bitmedi. Daha yeni başladım. Şimdi açıklamaya girişeceğim daha birçok neden var."

Esmer denizciler ve siyah kamarotla aşçı bakıp sırıttılar. Beyaz adamın esrarlı ve anlaşılmaz âdetlerini sorgulamak onları aşıyordu. İkinci kaptan Carlsen'e gelince, o işvereninin uyguladıklarıyla zalimce hemfikirdi; süperkargo Albright'a gelince, yalnızca bıyıklarını çekiştirip gülümsemekle yetiniyordu. Bunlar deniz adamlarıydı. Hayatı zor yanıyla yaşıyorlardı. Alkol de hem kendileri hem başkaları için, doktorluk okulunda öğretilmeyen yollarla baş etmesini öğrendikleri bir sorundu.

"Oğlum! Bir kova soğuk su ve bir havlu," diye emretti işini bitirdiğinde Grief. "İki kova ve iki havlu," diye ekledi, ellerine baktıktan sonra.

"İyisin," dedi Pankburn'e. "Her şeyi mahvettin. Zehri içinden tamamen çıkarmıştım. Ama şimdi için

dışın onunla dolu. Her şeye baştan başlamamız gerek. Bay Albright! Çekek yerindeki o eski zinciri biliyorsunuz. Sahibini bulun, satın alın ve tekneye getirin. Yüz elli kulaç kadar olmalı. Pankburn! Yarın sabah pasını dökmeye başlayacaksınız. Bittiğinde, zımparalayacaksınız. Sonra da boyayacaksınız. O zincir yepyeni olana kadar da başka bir şey yapmayacaksınız."

Aloysius Pankburn başını salladı.

"Bırakıyorum. Bana sorarsanız, Francis Adası'nın cehenneme kadar yolu var. Sizin köleciliğinizden gına geldi. Lütfen beni derhal karaya çıkarın. Ben bir beyazım. Bana böyle davranamazsınız."

"Bay Carlsen, Bay Pankburn'ün gemide kalmasını sağlayacaksınız."

"Bu yüzden canınıza okuyacağım!" diye haykırdı Aloysius. "Beni durduramazsınız."

"Size bir dayak daha atabilirim," diye onu yanıtladı Grief. "Size bir şey söyleyeyim mi, ey sarhoş köpek eniği, yumruklarım dayandığı sürece ya da siz o zincirin pasını çekiçlemeyi kabul edene kadar dayak atmayı sürdürebilirim. Sizi elime aldım ve bu yolda sizi öldürsem bile bir adama dönüştüreceğim. Şimdi aşağıya inip üzerinizi değiştirin. Bu öğleden sonra elinizde çekiç işe başlamaya hazır olun. Bay Albright, şu zinciri bir an önce gemiye getirin. Bay Carlsen, filikaları bu iş için kıyıya gönderin. Aynı zamanda, gözünüz Pankburn'de olsun. Eğer denize düşmeye kalkar ya da titremeye başlarsa, bir yudum içki verin – küçük bir yudum. Dün akşamdan sonra, gerek duyabilir."

V

Kittiwake'in Apia'da kaldığı süre boyunca, Aloysius Pankburn zincirin pasını çekiçledi. Günde on saat çekiçledi. Gilbert Adaları'na doğru uzun geçiş sırasında da çekiçlemeyi sürdürdü. Sonra zımparalama geldi. Yüz elli kulaç iki yüz yetmiş beş metre yapar ve bu uzunluğun her baklası, hiçbir baklanın daha önce olmadığı kadar düzeltilip parlatıldı. Son baklaya da ikinci kat siyah boyası sürüldüğünde ilan etti:

"Daha pis iş verin," dedi Grief'e. "İsterseniz diğer zincirleri de elden geçiririm. Artık benim için endişelenmenize gerek yok. Artık bir damla bile içmeyeceğim. Çalışacağım. Beni dövdüğünüzde içimdeki gururlu keçiyi elimden aldınız ama size şunu söyleyeyim ki geçici olarak aldınız. Çalışacağım. Sapına kadar kuvvetli olana kadar çalışacağım ve bu zincirin olduğu gibi, sonuna kadar temizleyeceğim. Günün birinde Bay Grief, bir yerlerde, bir şekilde, öyle bir hale geleceğim ki, sizi, sizin beni dövdüğünüz gibi döveceğim. Suratınızı, sizin zencilerin bile tanıyamayacağı kadar ezeceğim."

Grief çok mutluydu.

"İşte şimdi adam gibi konuştunuz," diye haykırdı. "Beni dövmenizin tek yolu, adam olmanız. O zaman, belki..."

Ardından, ötekinin öneriye atlayacağı umuduyla durakladı. Aloysius hamle eder gibi oldu ve aniden, aydınlanma gibi bir şey gözlerini parlattı.

"Ama o zaman istemeyeceğim, değil mi?"

Grief onayladı.

"Bu işin laneti de bu," diye yakındı Aloysius. "İnanıyorum ki istemeyeceğim. Anlıyorum. Ama ben gene de gidip forma gireceğim."

Grief'in yüzündeki sıcak, güneş yanığı parıltı büsbütün ısınmış gibiydi. Elini uzattı.

"Pankburn, şu anda tam da bu nedenle sizi seviyorum."

Aloysius bu eli yakaladı ve hüzünlü bir samimiyetle başını salladı.

"Grief," diye yakındı, "keçim sende, gururlu keçim sende ve korkarım ki kalıcı bir şekilde sende kalacak."

VI

Bunaltıcı bir tropikal günde, uzak güneydoğu ticaret rüzgârlarının son demleri de kesilip kuzeybatı musonlarına doğru dönüşüm gerçekleşirken, *Kittiwake*'de Francis Adası'nın cangıl kaplı kıyı çizgisi göründü. Pusula ölçümleri ve dürbünle Redscar'ı gösteren volkanı tespit eden Grief, Owen Körfezini geçti ve esintinin son haddini Likikili Körfezinin girişinde kaybetti. İki balina teknesinin çektiği, Carlsen'in de kılavuzluk ettiği *Kittiwake* hantalca derin ve dar bir girintiye sokuldu. Kumsal yoktu. Mangrov ağaçları suyun kıyısında başlıyordu ve hemen arkalarında da orada burada keskin, yüksek kayaların kestiği dik bir cangıl yükseliyordu. Bir milin sonunda, uçurumun beyaz yarası batı-güneybatıya bakarken, kılavuz "rehber" dedi ve demir dokuz kulaca indi.

O günün geri kalan bölümünde ve ertesi günün öğleden sonrasına kadar *Kittiwake*'de kaldılar ve beklediler. Hiçbir kano görünmedi. Hiç insan belirtisi yoktu. Ara sıra bir balığın şapırtısı ve papağanların çığlığı dışında bir yaşam yok gibiydi. Ama bir kez, kanat açıklığı otuz santim olan bir kelebek direklerin tepesinde dolandı ve karşıdaki cangıla doğru yöneldi.

"Paramparça olsun diye bir filika göndermenin âlemi yok," dedi Grief.

Pankburn inanamıyordu ve yalnız başına, eğer dingiyi vermezlerse yüzerek gitmeye gönüllü oldu.

"Alman kruvazörünü unutmamışlardır," diye açıkladı Grief. "Bahse girerim ki bu cangıl şimdi adam kaynıyordur. Siz ne düşünüyorsunuz Bay Carlsen?"

Adaların bu deneyimli serüvencisi onu hararetle onayladı.

Öğleden sonranın geç saatlerinde, Grief bir balina gemisinin suya indirilmesini emretti. Kıçta yerini aldı, ağzında bir puro, elinde de kısa fünyeli bir dinamit çubuğu vardı, çünkü bir sürü balık vurmaya niyetliydi. Oturaklar boyunca yarım düzine Winchester yerleştirilmişti. Dümene geçmiş olan Albright'ın elinin altında bir mavzer vardı. Yaklaşıp yeşil bitki duvarı boyunca ilerlediler. Birkaç kez kürekleri bırakıp derin sessizliğin ortasında durdular.

"İkiye bir bahse girerim ki çalılık onlarla doludur, binlercesi hem de," diye fısıldadı Albright.

Pankburn biraz daha dinleyip bahsi kabul etti. Beş dakika sonra bir grup tekir balığı gördüler. Esmer kürekçiler kürekleri kaldırdı. Grief kısa fitili purosuna değdirip çubuğu savurdu. Fitil o kadar kısaydı ki dinamit suya değer değmez patladı. Aynı anda çalılık

canlanıverdi. Çılgın meydan okuma çığlıkları duyuluyordu, siyah ve çıplak bedenler maymunlar gibi mangrovlardan uzanıyordu.

Balina teknesinde bütün tüfekler doğrultulmuştu. Beklediler. Yüz kadar siyah, birkaçı Sniderlarla silahlanmış ama büyük bölümü savaş baltaları, ateşte sertleştirilmiş mızraklar ve kemik uçlu oklarla donanmış, körfezden yükselen köklerde toplandılar. Tek kelime konuşulmadı. İki grup da diğerini suyun üzerinden, on metre mesafeden kesiyordu. Yaşlı, tek gözlü, sert yüz hatlı bir siyah kucağına namlusu Albright'a dönük bir Snider yerleştirdi, o da mavzerini ona doğrulttu. Bu durum birkaç dakika devam etti. Çarpılmış balıklar yüzeye çıkıyor ya da berrak derinliklerde yarı baygın debeleniyordu.

"Tamam çocuklar," dedi Grief sakince. "Silahlarınızı yana bırakın. Bay Albright, tütünü şu tek gözlü yabaniye atın."

Rapalılar balıklar için suya dalarken, Albright kıyıya bir tomar ticari tütün attı. Tek gözlü adam başını sallayıp dostça davranma çabasıyla kıvrılıp büküldü. Silahlar indirildi, yaylar gevşetildi, oklar yerlerine kondu.

"Tütünü biliyorlar," diye açıkladı Grief, geri dönerlerken. "Ziyaretçilerimiz olacak. Bir sandık tütün açın Bay Albright, birkaç da ticari bıçak. Bakın bir kano göründü."

Yaşlı Tek-Göz, bir şef ve öndere yaraşır şekilde tek başına geliyor, kabilenin geri kalanı adına felaketi göğüslüyordu. Carlsen küpeşteden eğilip misafire yardımcı olurken, kafasını çevirip gayet sakin bir edayla konuştu.

"Parayı çıkarmışlar Bay Grief. Yaşlı kerata onlarla yüklü."

Tek-Göz güverteye atladı, yatıştırıcı bir edayla sırıtıyor ama bastırmasına rağmen hâlâ ona hâkim olan korkuyu gizleyemiyordu. Bir bacağı topallıyordu, bunun sebebi de birkaç santim derinliğinde, kalçasından dizine kadar uzanan feci bir yara iziydi. Hiçbir şey giymemişti, bir kasıkbağı bile yoktu; ama birçok yerinden delinmiş ve her birine işlenmiş bir kemik takılmış olan burnu bir kirpi gibiydi. Boynunu dolanan ve kirli göğsüne inen, altın sterlin dolu bir kolyesi vardı. Kulaklarına gümüş yarım sterlinler asılmış, burun deliklerini ayıran kıkırdağa da paslanıp yeşermiş ama gene de ayırt edilebilen iri bir İngiliz penisi takılmıştı.

"Grief, dur," dedi mükemmel bir kayıtsızlıkla konuşan Pankburn. "Yalnız boncuk ve tütün bildiklerini söylemiştiniz. Pekâlâ. Beni izleyin. Hazineyi bulmuşlar, onlarla bunu takas etmek zorundayız. Mürettebatı bir kenara çekin ve onlara anlatın, yalnızca Penilerle ilgilenecekler. Anlıyorsun? Altın paralara yüz verilmeyecek, gümüşlere de öylesine bakın. Tek arzulanan şey, peniler olmalı."

Takası Pankburn üstlendi. Tek-Göz'ün burnundaki peniye on çubuk tütün verdi. Her çubuk Grief'e bir sente mal olduğuna göre, bu takas ciddi ölçüde dengesizdi. Ama yarım sterlinlerin her birine yalnızca bir çubuk verdi. Altın sterlinlerden oluşan kolyeye bakmadı bile. O reddettikçe, Tek-Göz takasta ısrarcı oldu. Nihayet, açık bir sinirlilik ve kızgınlık gösterisi eşliğinde, Pankburn on altından oluşan bütün kolyeye iki çubuk verdi.

"Sana şapka çıkarıyorum," dedi Pankburn'e o akşam yemekte Grief. "Durum belli oldu. Değer ölçülerini tersine çevirdin. penilerin değerli mal, altınların da beş para etmez olduğuna karar verdiler. Sonuç: Penileri saklıyorlar ve bizi altınları almaya zorluyorlar. Pankburn, sağlığına içiyorum! Oğlum! Bay Pankburn'e bir çay daha getir."

VII

Bunu altın bir hafta izledi. Gün doğumundan batımına kadar, bir sıra kano altmış metre ileride duruyordu. Sınır buydu. Tüfekli Rapa denizciler burada nöbet tutuyordu. Her seferinde bir kanonun gemiye yanaşmasına izin veriliyordu ve her seferinde bir tek siyah güverteye çıkabiliyordu. Burada, tentenin altında birer saatlik nöbetler halinde dört beyaz takası sürdürüyordu. Değişim oranı Pankburn'ün Tek-Göz'le belirlediği gibiydi. Beş altına bir çubuk tütün veriliyordu; yüz sterline yirmi çubuk. Böylece kurnaz suratlı bir yamyam masaya bin dolar değerinde altın bırakıyor ve küpeşteden aşağıya, fazlasıyla tatmin olmuş bir şekilde elinde kırk sent değerinde tütünle iniyordu.

"Umarım yeteri kadar tütünümüz vardır," diye kuşkuyla homurdandı Carlsen, yeni bir sandık açılırken.

Albright güldü.

"Aşağıda elli sandık var," dedi. "Benim hesabıma göre, üç sandık yüz bin dolar alıyor. Gömülü yalnızca bir milyon dolar vardı, dolayısıyla otuz kasa işimizi görecek. Tabii, gümüşler ve peniler için de bir pay bı-

rakmamız lazım. Ekvatorlular gördükleri bütün paraları kapmış olmalı."

Çok az peni ve şilin geldi ama Pankburn, endişeli ve sürekli bir şekilde onları istiyordu. Arzuladığı tek şey peniler gibiydi ve bir tanesi ortaya çıktığında, gözlerini açgözlü bir şekilde deviriyordu. Kurama uygun olarak, vahşiler değersiz olan altından en önce kurtulunması gerektiğine karar verdiler. Bir sterlinin elli katı değerli olan bir peni, saklanıp değer verilmesi gereken bir şeydi. Kuşkusuz, cangıldaki inlerinde, bilge aksakallılar baş başa verip, değersiz altınlar bittikten sonra penilerin fiyatını artırmaya karar vermişlerdi. Kim bilir? Belki de garip beyaz adamlar değersiz bir bakır parçasına yirmi çubuk vermeye ikna edilebilirdi.

Hafta sonunda ticaret gevşemeye başladı. Yalnızca çok az altın vardı. Ara sıra bir peni isteksizce on çubuk karşılığında veriliyordu, bu arada binlerce dolarlık gümüş getirildi.

Sekizinci günün sabahı hiç alışveriş olmadı. Aksakallılar planlarını olgunlaştırmıştı ve bir peni için yirmi çubuk istiyorlardı. Tek-Göz yeni fiyatı bildirdi. Beyaz adamlar bunu pek ciddiye almış olmalıydı, çünkü baş başa verip ciddi ciddi tartışıyorlardı. Eğer Tek-Göz İngilizce anlasaydı, aydınlanacağı kesindi.

"Gümüşü saymazsak bile sekiz yüz binin üzerinde topladık," dedi Grief. "Bütün olan da bu. Geri kalan iki yüz bini muhtemelen arkadaki buşimanlar almıştır. Üç ay sonra gelin, bu tuzlu su ahalisi onu geri almış olur; zaten o zamana kadar tütünleri de biter."

"Penileri almak günah," diye sırıttı Albright. "Bu benim tüccar ruhumun tutumlu özüne aykırı."

"Karadan hafif bir esinti başladı," dedi Grief, Pankburn'e bakarak. "Ne diyorsunuz?"

Pankburn başıyla onayladı.

"Pekâlâ." Grief yanağını yalayan rüzgârın hafifliğini ve düzensizliğini kestirdi. "Bay Carlsen, demiri vira edin, yelken bağlarını çözün. Balina tekneleri de çekmeye hazır olsun. Esinti pek güvenilir değil."

Beş altı yüz çubuk içeren yarım bir tütün sandığı aldı, Tek-Göz'ün eline tutuşturdu ve şaşkın vahşinin küpeşteyi aşmasına yardımcı oldu. Ön yelken direkte yükselirken, sınırda bekleyen kanolardan bir kaygı dalgası yükseldi. Demir alınıp *Kittiwake*'in burnu hafif esintiyle dönerken, yaşlı Tek-Göz, ona doğrultulan tüfeklere aldırmadan, teknenin yanında kürek çekip bir peniye on çubuğu kabul ettiklerini bildiren çılgınca el hareketleri yapıyordu.

"Oğlum! İçmek için bir ceviz," diye seslendi Pankburn.

"Sizin için Sydney Limanı," dedi Grief. "Sonra?"

"O iki yüz bin için seninle geri geleceğim," diye yanıtladı Pankburn. "Bu arada kendime, adalar için bir uskuna inşa ettireceğim. Aynı zamanda, şu muhafızlarımı mahkemeye çağırıp, babamın parasının bana neden verilmediğini soracağım. Nasıl mı? Onlara, paranın bana verilmesi için neden göstereceğim."

İnce kumaşın altında pazularını gururla şişirdi, iki siyah kamarota uzandı ve iki antrenman ağırlığı gibi onları başının üzerine yükseltti.

"Hadi, zıplayın pruva mataforasının palangasına!" diye bağırdı Carlsen, ana yelkenin çekilmekte olduğu arka taraftan.

Pankburn kamarotları yere atıp koştu ve iki sıçramada bir Rapa denizciyi yere serip görev yerine vardı.

Fuatino İblisleri

I

Güney Denizlerinin mercan adaları arasında dolaşan birçok uskuna, keç ve kotrasının içinde, David Grief en çok *Rattler*'ı severdi. Bu doksan tonluk yat gibi bir uskunaydı ve o kadar hızlı bir çift ıskaçası vardı ki eski zamanlarda, San Diego'dan Puget Sound'a afyon kaçakçılığında, Bering Denizi'nin fok kolonilerine baskınlar düzenlemede ve Uzakdoğu'da ünlü olmuştu. Devlet görevlileri için bir kötülük ve nefret timsaliyken, her türden denizci için neşe, onu imal eden tersane için de gurur kaynağı olmuştu. Şimdi bile kırk yıldan sonra, hâlâ aynı eski *Rattler*'dı, denizcilerin inanmaları için görmelerinin gerektiği o aynı muhteşem biçimde ileri atılan ve Valparaiso'dan Manila Körfezine bütün limanlarda sözcükler ve yumruklarla devam eden ateşli tartışmalara konu olan *Rattler*.

O gece, büyük ana yelkeni gereksizce düzleşmiş, orsa yakaları her yumuşak dalgada boş boş salınıyorsa da çok hafif bir esintinin etkisiyle rahat bir dört

mil yapıyordu. David Grief bir saattir rüzgâr altı ön donanımların oradaki küpeşteye dayanmış, geminin oluşturduğu yakamozları seyrediyordu. Ön yelkenden gelen düzenli esinti, yanağında ve göğsünde bir serinlik oluşturuyordu ve o da uskunanın nitelikleri karşısında duyduğu mutluluğa gömülmüştü.

"Ah, çok güzel bir gemi Taute, çok güzel," dedi Kanaka* gözcüye, aynı zamanda tik ağacından küpeşteyi şefkatle okşuyordu.

"Evet, kaptan," diye onu yanıtladı Kanaka, Polinezya'nın o zengin, dolgun ses tonuyla. "Otuz yıldır bilirim gemiler ama hiç bunun gibi değil. Raiatea'da buna *Fanauao* deriz."

"Gündoğan," diye Grief sevgi sözcüğünü çevirdi. "Onu kim böyle adlandırdı?"

Tam yanıt verecekti ki Taute ani bir ilgiyle ileri baktı. Grief de ona katıldı.

"Kara," dedi Taute.

"Evet Fuatino," diye onayladı Grief, gözleri hâlâ siyah bir lekenin yıldızların parlattığı ufukta oluşturduğu kesiklikteydi. "Tamam. Ben kaptana söylerim."

Rattler adanın karaltısı hissedilmekle kalmayıp görülene kadar, kırılan dalgaların uyuşuk gürültüsü ve keçilerin sesleri duyulana, karadan doğru esen rüzgâr çiçeklerin kokusunu taşıyana kadar süzüldü.

"Bir çatlak olmasa, böyle bir gecede geçidi aşabilirdi," diye üzüntüyle bildirdi Kaptan Glass ve dümencinin dümeni sertçe döndürmesini gözledi.

Sahile bir mil kadar yaklaşan *Rattler*, Fuatino'nun zorlu girişine atılmadan önce, gün doğana kadar açık-

* Kanaka: Beyazların yanında çalışan, Pasifik adaları yerlisi –çn.

ta oyalandı. Mükemmel bir tropik geceydi, ne yağmur ne de sağanak belirtisi vardı. Pruvada, Raiatealı denizciler işlerini nerede bitirmişlerse orada güverteye yatmış, uyuyorlardı. Kıçta kaptan, ikinci kaptan ve Grief aynı kayıtsız rahatlıkla yataklarını sermişlerdi. Battaniyelerinin üzerine yatıyor, sigaralarını içiyor, Fuatino Kraliçesi Mataara ve kızı Naumoo'yla Motuaro arasındaki aşk üzerine uykulu uykulu fısıldaşıyorlardı.

"Bunlar kesinlikle romantik bir halk," dedi ikinci kaptan Brown. "Biz beyazlar kadar romantik."

"Pilsach kadar romantik," diye güldü Grief, "bu da az değil. Sizi terk edeli ne kadar oldu kaptan?"

"On bir yıl," dedi kızgın bir şekilde Kaptan Glass.

"Anlatsanıza," diye yalvardı Brown. "Bir daha Fuatino'dan ayrılmadığını söylüyorlar. Doğru mu?"

"Doğru," diye gürledi kaptan. "Karısına âşık – küçük aşüfte! Onu benden çaldı, üstelik piyasanın gördüğü en iyi denizcilerden biri; bir de Hollandalı."

"Alman," diye düzeltti Grief.

"Hepsi bir," oldu yanıt. "O gece kıyıya çıktığında ve Notutu ona bir bakış attığında, deniz iyi bir adamdan oldu. Sanırım birbirlerine iyi bakıyorlar. Hık demeden başına beyaz çiçeklerden çelenk gibi bir şey geçirdi ve beş dakika sonra kumsala inmiş, çocuklar gibi el ele tutuşup gülüşüyorlardı. Umarım o iri mercan parçasını patlatıp kanaldan atmıştır. Her seferinde geçerken bir iki bakır plakayı çizdiriyorum."

"Devam edin," diye ısrar etti Brown.

"O kadar. Orada bitti. O gece evlendi. Bir daha gemiye gelmedi. Ertesi gün onu aradım. Çalılıkta saz-

dan bir kulübede buldum, yalınayak beyaz bir vahşi, çiçeklerle ve benzer şeylerle bezenmiş, gitar çalıyor. Tombul bir eşek gibi. Eşyasını kıyıya çıkarmamı istedi. Önce cehenneme gitmesini söyledim. O kadar. Kadını yarın göreceksin. Şimdi üç çocukları var. Çok güzel küçük serseriler. Aşağıda onun için bir gramofonum var, bir milyon kadar da plak."

"Sonra da onu burada ticaret temsilcisi yaptınız?" diye sordu ikinci kaptan Grief'e.

"Ya ne yapsaydım ki? Fuatino bir aşk adası ve Pilsach da bir âşık. Yerlileri de tanıyor – bende çalışmış ve çalışan en iyi tacirlerden biri. Sorumluluk sahibi. Yarın tanışırsınız."

"Bana bak genç adam," Kaptan Glass tehditkâr bir ifadeyle ikinci kaptana dönmüştü. "Sen de romantik misin? Çünkü öyleysen, gemide kalacaksın. Fuatino romantik çılgınlık adası. Herkes birilerine âşık. Aşk ile yaşıyorlar. Hindistancevizlerinin sütünde, havada ya da denizde bir şey var. Adanın son on bin yıllık tarihinde aşk ilişkilerinden başka bir şey yok. Biliyorum. Yaşlılarla konuştum. Bir de seni sahilde el ele yakalarsam..."

Aniden durunca, diğer ikisi dönüp ona baktılar. Onları aşıp ana donanıma uzanan bakışını izlediler ve onun gördüğünü gördüler, esmer bir el ve kol, kaslı ve ıslak, küpeştenin üzerinde başka bir esmer el ve kolla birleşti. Bunu bir kafa izledi, uzun siyah lülelerle bezeli, sonra bir yüz, yaramaz siyah gözler, ormandan çıkma bir gülüş.

"Tanrım!" diye iç çekti Brown. "Bir faun – bir deniz faunu."

"Bu Keçi Adam," dedi Glass.

"Bu Mauriri," dedi Grief. "O benim kutsal yerli usullere göre kan kardeşim. Onun adı benim adım, benim adım onun adı."

Geniş esmer omuzlar ve muhteşem bir göğüs küpeştenin üzerinde yükseldi ve bütün o koca gövde küpeşteyi hiç çaba harcamadan kolayca aştı ve sessizce güverteye indi. Adalardaki bir uskunanın ikinci kaptanı olmanın dışında başka çok şey olabilecek olan Brown büyülenmişti. Kitaplardan toparladığı her şey, derinlerden gelen bu ziyaretçinin kesinlikle bir fauna benzediğini gösteriyordu. "Ama hüzünlü bir faun," oldu genç adamın yargısı, altın-esmer orman tanrısı David Grief'in olduğu yere yönelip elini uzatırken.

"David," dedi David Grief.

"Mauriri, Büyük Birader," dedi Mauriri.

Ve bundan sonra, kan kardeşliğini kabul etmişlerin âdeti olduğu üzere, her ikisi de birbirlerini diğerinin değil, kendi adlarıyla çağırdılar. Aynı zamanda, Fuatino'nun Polinezya dilinde konuştular ve Brown da yalnızca oturup tahmin yürütebildi.

"Talofa demek için uzun bir yüzme," dedi Grief, diğeri oturup güverteye sularını akıtırken.

"Birçok gün ve gece gelmeni bekledim, Büyük Birader," diye yanıtladı Mauriri. "Benim de muhafızı olduğum dinamitin saklandığı Büyük Kaya'da oturdum. Girişe doğru geldiğini ve karanlıklara geri kaçtığını gördüm. Sabahı beklediğini biliyordum ve izledim. Üstümüze büyük bir sıkıntı geldi. Mataara sen gelesin diye günlerce ağladı. O yaşlı bir kadın, Motauri öldü ve o üzgün."

"Naumoo'yla evlendi mi?" diye sordu Grief, âdet olduğu üzere başını sallayıp iç çektikten sonra.

"Evet. Sonunda keçilerle yaşamak üzere kaçtılar, Mataara affedene kadar, o zaman, onunla birlikte Büyük Ev'de yaşamak üzere geri döndüler. Ama o şimdi öldü ve Naumoo da yakında ölecek. Sıkıntımız çok büyük, Büyük Birader. Tori öldü ve Tati-Tori ve Petoo ve Nari ve Pilsach ve başkaları."

"Pilsach da mı!" diye haykırdı Grief. "Bir hastalık mı geldi?"

"Çok öldürme oldu. Dinle Büyük Birader. Üç hafta önce yabancı bir uskuna geldi. Büyük Kaya'dan üst yelkenlerini denizin üzerinde gördüm. Filikaların yedeğinde geldiler ama büyük parçayı atlatamadılar ve birçok kez çarptı. Şimdi kumsalda, kırılan ahşapları destekliyorlar. Teknede sekiz beyaz adam var. Doğudan, uzaklardaki bir adadan kadınları var. Kadınlar birçok açıdan bizim kadınlarımız gibi ama farklı bir dil konuşuyorlar. Ama onları anlayabiliyoruz. Uskunadaki adamlar tarafından çalındıklarını söylediler. Bilmiyoruz ama şarkı söyleyip dans ediyorlar ve mutlular."

"Ya adamlar?" diye lafını kesti Grief.

"Fransızca konuşuyorlar. Biliyorum, çünkü uzun zaman önce senin uskunanda da Fransızca konuşan bir ikinci kaptan vardı. İki şefleri var ve onlar diğerlerine benzemiyor. Senin gibi mavi gözleri var ve onlar iblis. Biri diğerinden daha büyük bir iblis. Diğer altısı da iblis. Yam, taro ya da ekmekağacına para vermiyorlar. Bizden her şeyi aldılar, itiraz edersek, öldürüyorlar. Böylece Tori'yi, Tati-Tori'yi ve Petoo'yu ve

diğerlerini öldürdüler. Biz savaşamıyoruz, çünkü tüfeklerimiz yok; yalnızca bir iki eski tüfek.

"Kadınlarımıza kötü davranıyorlar. Motuaro'yu da böyle, Naumoo'yu savunurken öldürdüler, sonra Naumoo'yu uskunalarına aldılar. Pilsach bu yüzden öldürüldü. İki şef adamın şefi olan Büyük İblis onu önce balina teknesinde, iki kez de kumsaldaki kumlarda sürünürken vurdu. Pilsach cesur bir adamdı ve Notutu şimdi evde oturup durmadan ağlıyor. Birçokları korkuyor ve keçilerin yanına kaçtılar. Ama yüksek dağlarda herkese yetecek kadar yiyecek yok. Adamlar da artık balığa çıkmıyor ve artık bahçelerde de çalışmıyorlar, çünkü iblisler ellerinde ne varsa alıyor. Biz de dövüşmeye hazırız.

"Büyük Birader, tüfeklere ihtiyacımız var ve çok mühimmata. Yüzerek sana gelmeden önce haber saldım ve adamlar bekliyor. Yabancı beyaz adamlar bilmiyor sen geliyor. Bana bir filika ver, tüfekleri de ve gün doğmadan geri döneyim. Sen yarın geldiğinde yabancı beyaz adamları öldürmek için senin işaretine hazır olacağız. Onları öldürmek gerekiyor. Büyük Birader, hep bizim kanımızdan oldun ve adamlarla kadınlar birçok tanrıya senin gelmen için dua etti. Ve sen geldin."

"Ben de filikada seninle geleceğim," dedi Grief.

"Hayır Büyük Birader," oldu Mauriri'nin yanıtı. "Sen uskunada olmalısın. Yabancı beyaz adamlar uskunadan korkar, bizden değil. Bizim tüfeklerimiz olacak ve onlar bilmeyecek. Yalnızca senin uskunanın geldiğini gördüklerinde endişelenecekler. Şu genç adamı da filikayla gönder."

Böylece kitaplarda okuduğu ve tahmin ettiği ama hiç yaşamadığı romans ve maceradan heyecanlanan Brown balina teknesinin kıç tarafında yerini aldı. Tekne, tüfekler ve fişeklerle yüklenmişti, küreklerde dört Raiatea denizci, dümende de altın-esmer deniz faunu, ılık tropik karanlıkta yirminci yüzyıl korsanları tarafından istila edilen aşk adası Fuatino'ya doğru yol aldı.

II

Marshall Adaları'ndaki Jaluit'ten Solomonlar'daki Bougainville arasından bir çizgi çeker, ekvatorun iki derece güneyinde bu çizgiyi Carolineler'deki Ukuor'dan çıkan bir çizgiyle keserseniz, yüksek Fuatino Adası'nı güneşin yıkadığı bu yalnız deniz parçasında bulursunuz. Hawaiililere, Samoalılara, Tahitililere ve Maorilere akraba bir halkın yaşadığı Fuatino, çok batıdaki Polinezya'dan çıkıp Melanezya'yla Mikronezya arasında uzanan takozun doruğunda yer alır. Ertesi sabah, iki mil doğuda ve tam doğan güneşin önünde gördüğü ada Fuatino'ydu. Aynı hafif esinti devam ediyordu ve *Rattler* düzgün denizin üzerinde, sıradan bir ada uskunasını bunun iki katı şiddetinde bir rüzgârın götüreceği hızda ilerliyordu.

Fuatino, dünyanın başlangıcında denizin dibinde gerçekleşen bir felaketin yukarı fırlattığı eski bir yanardağ kraterinden başka bir şey değildi. Kırılıp deniz seviyesine kadar dökülen batı bölümü, adanın limanı

olan kraterin girişini oluşturuyordu. Böylece Fuatino kabaca topukları batıya bakan bir at nalı şeklindeydi ve topuklardaki bu açıklıktan *Rattler* içeri giriyordu. Elinde dürbünü, kamaranın tepesine serilmiş, kendi çizdiği haritaya bakan Kaptan Glass, yüzünde yarı endişe, yarı kabullenmişlik anlatan bir ifadeyle doğruldu.

"Geliyor," dedi. "Humma. Yarına kadar beklemiyordum. Hep çok sert çarpar, Bay Grief. Beş dakika sonra kendimi kaybedeceğim. Uskunayı içeriye siz sokmalısınız. Oğlum! Yatağımı hazırla! Birçok battaniye koy. O sıcak su şişesini doldur! Çok sakin, Bay Grief, sanırım büyük parçayı sürtmeden aşarsınız. Rüzgârı yakalayıp ilerleyin. Güney Pasifik'te bunu becerebilecek tek tekne bu ve numarayı bildiğinizi biliyorum. Yalnızca ana bumbayı gözleyerek sıyırtabilirsiniz."

Hızla, neredeyse sarhoş gibi konuşmuştu, sersemleyen beyni malarya krizinin yaklaşan şokuyla mücadele ediyordu. Kamaranın kapağına doğru seğirttiğinde, suratı feci bir ateşin saldırısına uğramış gibi morarmış, harelenmişti. Gözleri cam gibi olmuş, elleri titriyor, spazmın etkisiyle dişleri takırdıyordu.

"Teri atmak için iki saat," diye takırdadı, dişlerini sıkarak. "Sonra birkaç saat daha ve düzelirim. Lanet olası şeyin son dakikasına kadar nasıl geçeceğini biliyorum. S-s-s-iz ke-e-endini..."

Kamaraya doğru yıkılırken sesi de zayıf bir fısıltıya dönüştü ve patronu yönetimi devraldı. *Rattler* tam o sırada geçide giriyordu. At nalı şeklindeki adanın topukları üç yüz metre yüksekliğinde kayalık muazzam dağlardı, her ikisi de anakaradan uzaktaydı ve alçak, dar bir kıstakla birleşiyordu. Topuklar arasında ya-

rım millik bir açıklık vardı ve güney topuktan uzanan bir resif tarafından neredeyse kapatılıyordu. Kaptan Glass'ın çatlak dediği geçit resifin içine dolanıyor, doğrudan kuzey topuğa doğru kavis yapıyor ve dikey kaya boyunca gidiyordu. Bu noktada, ana bumba neredeyse iskele tarafındaki kayaya sürterken, sancak tarafından aşağıya göz atan Grief, iki kulaç aşağıda ve dik bir şekilde sığlaşan deniz dibini görebiliyordu. Dümene yardımcı olmak üzere, tepenin oluşturabileceği akıntılara karşı önlem olarak bir balina teknesinin eşliğinde ve bir esintiden de yararlanarak *Rattler*'ı tam olarak içeri soktu ve sürtmeden büyük mercan parçasının yanından kayıp geçti. Aslında, azıcık değmişti ama o kadar hafif ki bakıra zarar vermemişti.

Fuatino Limanı karşısında uzanıyordu. Burası beş mil çapında daire şeklinde bir su kitlesiydi, çevresi beyaz kumsalla çevrelenmişti ve hemen arkalarında da yeşilliklerle kaplı yamaçlar, kraterin çatık kaşlı duvarlarına doğru yükseliyordu. Duvarların tepesi testere dişi şeklinde volkanik tepelerdi ve ticaret rüzgârlarından yakalanmış bulutlarla çevreleniyorlardı. Parçalanarak inen lavların her bir köşebucağında ağaçlar ve sarmaşıklar yeşil bitki köpükleri gibi yukarı doğru tırmanıyordu. İnce su dereleri, döne dolana aşağıya iniyor, yüz metreye varan şelaleler oluşturuyordu. Tüm bu mekânın sihrini tamamlamak üzere de ılık, nemli havada sarı çiçekli sinamekilerin ağır kokusu vardı.

Rattler hafif, başıboş rüzgârlara karşı ilerledi. Balina teknesini gemiye çektiren Grief, sahili dürbünüyle taradı. Yaşam görülmüyordu. Tropik güneşin

kavurucu sıcağında, burası uyuyordu. Karşılayan da yoktu. Kumsalda, kuzey kıyısında, hindistancevizi ağaçlarının köyü gizlediği yerde, kayıkhanelerin içinde kanoların siyah gövdeleri görülüyordu. Kumsalda, yabancı uskuna düz duruyordu. Güvertesinde ya da çevresinde hareket yoktu. Kumsala elli metre kala, Grief kırk kulaca demir attı. Uzun yıllar önce, en ortada, dibe varamadan üç yüz kulaç inmişti. Fuatino gibi sağlıklı bir krater çukurunda, bu beklenen bir şeydi. Zincir gümbürdeyip loçadan boşanırken, yalnızca Polinezyalıların olabildiği gibi tatlı balıketinde birkaç yerli kadının, uçuşan *ahu*ları içinde ve başlarında çiçeklerle kumsaldaki uskunanın güvertesine çıktıklarını gördü. Aynı zamanda, onların görmediğini, mutfaktan tıknaz bir adamın pruvaya doğru atıldığını, kuma atladığını ve çalılığın yeşilliğine daldığını gördü.

Yelkenler toplanıp bağlanır, tenteler gerilir ve iskotalarla palangalar liman biçimi sarılırken, David Grief sabırsızca güverteyi arşınladı ve yabancı uskuna dışında bir yerlerde beyhude yere yaşam belirtisi aradı. Bir kez, kuşkusuz bir şekilde Büyük Kaya yönünde, uzaklardan bir tüfeğin takırtısı duyuldu. Başka ateş edilmedi, o da bunu bir avcının bir yabani keçiyi avlaması gibi yorumladı.

Bir saat daha geçince, Kaptan Glass'ın, battaniyelerden bir dağın altında titremesi son bulmuştu ve bir ter cehenneminin altındaydı.

"Yarım saate kendimi toparlarım," dedi zayıfça.

"Çok iyi," diye yanıt verdi Grief. "Burası ölü, ben de kıyıya, Mataara'yı görmeye ve ne durumda olduğunu öğrenmeye gidiyorum."

"Sert bir grup, gözünü açık tut," diye uyardı kaptan. "Bir saat içinde geri dönmezsen, haber yolla."

Grief dümene geçti ve Raiatea tayfalardan dördü küreklere asıldılar. Kumsala vardıklarında, merakla uskunanın tentesinin altındaki kadınlara baktı. Ümitle elini salladı, onlar da biraz kıkırdadıktan sonra, ona el salladılar.

"*Talofa!*" diye bağırdı.

Selamı anladılar ama "*lorana*," diye yanıt verdiler ve o da Sosyete Adaları'ndan geldiklerini anladı.

Tayfalarından biri, tereddütsüz, "Huahine," diyerek adalarının adını verdi. Grief onlara nereden geldiklerini sordu, onlar da kıkırdayarak yanıt verdiler: "Huahine."

"Bu yaşlı Dupuy'nin uskunasına benziyor," dedi alçak sesle konuşan Grief, Tahiti dilinde.

"Fazla dik bakma. Ne düşünüyorsun, ha? Bu *Valetta* değil mi?"

Adamlar inip balina teknesini azıcık kumsala çekerken, tekneye kayıtsız bakışlar attılar.

"Bu *Valetta*," dedi Taute. "Yedi yıl önce ana direği kırılmıştı. Papeete'de yenisini taktılar, üç metre kısaydı. Bu o."

"Gidip kadınlarla konuşun, çocuklar. Huahine'yi Raiatea'dan neredeyse görebilirsiniz, aralarında tanıdıklarınız vardır. Ne öğrenebilirseniz öğrenin. Beyaz adamlardan biri ortaya çıkacak olursa, bir tartışma başlatmayın."

O kumsalda ilerlerken, bir keşiş yengeci ordusu da önünde kaçıştı ama palmiyelerin altında yeri eşeleyen ya da böğüren domuz yoktu. Hindistancevizleri

düştükleri yerde yatıyordu ve kopra tezgâhlarında etkinlik görülmüyordu. Çalışma ve düzen ortadan kaybolmuştu. Ardı ardına baktığı ot kulübeler boştu. Bir seferinde yaşlı bir adama rastladı, kör, dişsiz, şaşırtıcı düzeyde buruşmuştu, bir gölgede oturuyordu ve onunla konuştuğunda, adam korkuyla sayıklamaya başladı. Nihayet Büyük Ev'e yaklaştığında, Grief, sanki buradan veba geçmiş gibi, diye düşündü. Her tarafa düzensizlik ve kargaşa hâkimdi. Ne başlarına çiçekten taçlar giymiş adamlarla kadınlar, ne de avokado ağaçlarının gölgesinde yuvarlanan esmer bebekler vardı. Kapının ağzında, çömelmiş, ileri geri sallanan yaşlı kraliçe Mataara oturuyordu. Onu görünce yeniden ağlamaya başladı, felaketinin ıstırabıyla ona misafirperverliğini gösterecek maiyetinin olmamasının üzüntüsü arasında gidip geliyordu.

"Böylece Naumoo'yu aldılar," diye bitirdi. "Motauri öldü. Halkım kaçtı, keçilerle birlikte açlık çekiyorlar. Senin içmen için bir hindistancevizi açacak birisi bile yok. Ah, kardeşim, senin kardeşlerin iblis."

"Onlar benim kardeşim değil," diye onu teselli etti Grief. "Onlar hırsız ve domuz; ben de adayı onlardan temizleyeceğim..."

Sözünü kesip yarı döndü, eli beline gidip geldi ve koca Colt tabancasını ağaçların arasından fırlayıp ona doğru atılan iki büklüm adama doğrulttu. Tetiği çekmedi ve adam da kendini boylu boyunca Grief'in ayaklarına atıp anlamsız ve korkunç sesler çıkarana kadar durmadı. Yaratığı tanımıştı, bu *Valetta*'dan kaçıp çalılığa sığınan adamdı; ama adamı ayağa kaldırıp

tavşandudağı ağzının eğilip bükülmesini görene kadar ne dediğini anlayamadı.

"Kurtarın beni, efendi, kurtarın beni!" diye inledi, İngilizce konuşuyordu ama belli ki Güney Denizi yerlisiydi. "Sizi tanıyorum! Beni kurtarın!"

Ve bunun üzerine Grief onu omuzlarından yakalayıp sarsarak susturana kadar gene çılgınca, anlaşılmaz laflar etti.

"Seni tanıyorum," dedi Grief. "İki yıl önce Papeete'deki Fransız Oteli'nde aşçıydın. Herkes seni Tavşan-Dudak diye çağırırdı."

Adam başıyla onayladı.

"Şimdi de *Valetta*'da aşçıyım," diye tükürüp sular sıçratarak konuştu, ağzı biçimsizliğiyle mücadele içindeydi. "Sizi tanıyorum. Sizi otelde gördüm. Lavina'nın yerinde gördüm. *Kittiwake*'te gördüm. *Mariposa*'nın iskelesinde gördüm. Siz Kaptan Grief'siniz ve beni kurtaracaksınız. Bu adamlar iblis. Kaptan Dupuy'ü öldürdüler. Bana da mürettebatın yarısını öldürttüler. İkisini direklerde öldürdüler, diğerlerini denizde öldürdüler. Hepsini tanıyordum. Kızları Huahine'den çaldılar. Noumea'dan hapishane kaçaklarıyla güçlendiler. Yeni Hebridler'deki tüccarları soydular. Vanikori'deki tüccarı öldürdüler ve oradan da iki kadın çaldılar. Sonra..."

Ama Grief gerisini duyamadı. Ağaçlardan, liman yönünden, tüfek takırtıları geldi ve o da kumsala doğru koşmaya başladı. Tahiti'den korsanlar ve Yeni Kaledonya'dan mahkûmlar! Sıkı bir gözü dönmüşler grubu ve o anda uskunasına saldırıyorlardı. Tavşan-Dudak da onu izledi, hâlâ tükürükler saçarak beyaz iblislerin yaptıklarını anlatmaya çalışıyordu.

Tüfek takırtıları başladığı gibi aniden sona erdi ama Grief, meşum varsayımlarla şaşkına dönmüş bir halde koşmayı sürdürdü, ta ki yolun bir kıvrımında kumsaldan ona doğru koşmakta olan Mauriri'ye rastlayana kadar.

"Büyük Birader," diye soludu Keçi Adam, "çok geç kaldım. Uskunanı ele geçirdiler. Gel! Çünkü şimdi seni arayacaklar."

Kumsaldan uzaklaşan yolda devam etti.

"Brown nerede?" diye sordu Grief.

"Büyük Kaya'da. Sonra anlatırım. Gel şimdi!"

"Ya balina teknesindeki adamlarım?"

Mauriri kaygıyla kıvranıyordu.

"Yabancı uskunadaki kadınlarla birlikteler. Onları öldürmezler. Doğruyu söylüyorum. İblislerin tayfaya ihtiyacı var. Ama seni öldürürler. Dinle!" Deniz tarafından, çatlak bir tenor ses, Fransızca bir av şarkısı söylüyordu. "Sahile çıkıyorlar. Uskunanı ele geçirdiler – gördüm. Gel!"

III

Kendi canı ve postu konusunda kayıtsız olan Grief, sahte kahramanlığa da hevesli değildi. Ne zaman savaşıp ne zaman kaçması gerektiğini biliyordu ve şimdi de kuşkusuz kaçma zamanıydı. Yol boyunca, gölgede oturan adamın yanından, Büyük Ev'in eşiğinde çömelmiş olan Mataara'nın yanından geçip Mauriri'nin peşinden gitti. Onun peşinden de köpek gibi, zorlukla

Tavşan-Dudak geliyordu. Arkalarında avcıların çığlıkları duyuluyordu ama Mauriri'nin onları sürüklediği tempo nefes kesiciydi. Geniş yol daraldı, sağa döndü ve yukarı tırmanmaya başladı. Son ot kulübe geride kaldı ve yoğun sinameki ağaçlarıyla koca altın arı sürülerinin arasından dikleşen yol, sonunda bir keçi yoluna dönüştü. Mauriri, yukarıdaki volkanik bir kayanın çıplak sırtındaki patikayı gösterdi.

"Şurayı geçtik mi güvendeyiz, Büyük Birader," dedi. "Beyaz iblisler burayı hiç geçmedi, çünkü yukarıda kayalar var ve onları aşağıya, kafalarına yuvarlıyoruz, başka geçecek yol da yok. Hep burada durup, kayayı geçerken bize ateş ediyorlar. Gel!"

On beş dakika sonra, kayanın yüzünde yolun çıplaklaştığı yere geldiler.

"Bekle ve geldiğinde, hızla gel," diye uyardı Mauriri.

Parlak güneşin altında atıldı ve aşağıdan birçok tüfek hızla ateşlendi. Mermiler etrafından uçuştu ve taştan tozlar çıktı ama o sağ salim diğer yana geçti. Grief onu izledi, mermilerden biri o kadar yakından geçti ki taştan seken tozlar yanağını acıttı. Tavşan-Dudak da daha yavaş geçmesine karşın vurulmadı.

Günün geri kalanında, yükseklerdeki, taro ve papayaların yetiştiği bir lav vadisinde durdular. Burada Grief planlarını yaptı ve durumu tam anlamıyla öğrendi.

"Şanssızlık," dedi Mauriri. "Tüm geceler dururken, beyaz iblisler balığa çıkmak için bu geceyi seçmişler. Karanlıktı ve geçitten geçtik. Filikalarda ve kanolardaydılar. Yanlarında hep tüfekleri olur.

Bir Raiatea vuruldu. Brown çok cesurdu. Körfezin tepesine çıkmak istedik ama yolumuzu kestiler, biz de Büyük Kaya'yla köyün arasına sürüklendik. Tüfeklerle bütün cephaneyi kurtardık ama tekneyi ele geçirdiler. Böylece senin geldiğini de öğrendiler. Brown şimdi yanında tüfekler ve cephaneyle Büyük Kaya'nın bu tarafında."

"Ama neden Büyük Kaya'nın tepesine çıkıp, ben denizden gelirken uyarmadı?" diye eleştirdi Grief.

"Yolu bilmiyorlar ki. Yalnızca keçiler ve ben yolu biliyoruz. Ben de çalıların arasında sürünüp denize ulaşmaya ve sana haber ulaştırmaya çalışırken, bunu unuttum. Ama iblisler çalılıkta Brown'a ve Raiatea adamlarına ateş ediyorlardı; beni de şafağa kadar kovaladılar ve sabah da alçak araziden beni avladılar. Sonra sen uskunayla geldin ve sen kıyıya çıkana kadar seyrettiler ve ben de çalılıkta izimi kaybettirdim ama sen kıyıya çıkmıştın bile."

"Sen mi ateş ettin?"

"Evet, seni uyarmak için. Ama akıllıca davranıp karşılık vermediler ve o da benim son fişeğimdi."

"Şimdi sen, Tavşan-Dudak?" dedi Grief *Valetta*'nın aşçısına.

Onun öyküsü uzun ve yorucu düzeyde ayrıntılıydı. Bir yıl boyunca *Valetta*'da Tahiti ve Paumotularda yolculuk etmişti. Yaşlı Dupuy teknenin kaptanı ve sahibiydi. Son seferinde Tahiti'de iki yabancıyı ikinci kaptan ve süperkargo olarak işe almıştı. Aynı zamanda, başka bir yabancıyı da Fanriki'de memuru olmak üzere yanına almıştı. İkinci kaptanla süperkargonun adları Raoul Van Asveld ve Carl Lepsius'tu.

"Onların kardeş olduğunu biliyorum, çünkü karanlıkta, kimsenin olmadığını zannettikleri bir sırada güvertede konuşurlarken duydum," diye açıkladı Tavşan-Dudak.

Valetta Alçak Adalar'da dolaştı ve Dupuy'nin istasyonlarından istiridye kabuğu ve inci topladı. Üçüncü yabancı Frans Amundson, Fanriki'de Pierre Gollard'ın yerini aldı. Pierre Gollard Tahiti'ye dönmek üzere gemiye bindi. Fanriki'deki yerliler, Gollard'ın yanında Dupuy'ye vermek üzere bir kuart inci olduğunu söylediler. Fanriki'den ayrıldıkları ilk gece, kamaradan silah sesleri duyuldu. Sonra Dupuy ve Pierre Gollard'ın cesetleri denize atıldı. Tahitili tayfalar ön kasaraya kaçtılar. İki gün boyunca, *Valetta* sabit dururken, hiçbir şey yemeden aşağıda kaldılar. Sonra Raoul Van Asveld, Tavşan-Dudağa hazırlatıp ön kasaraya götürdüğü yemeğe zehir kattı. Tayfaların yarısı öldü.

"Bana bir silah doğrultmuştu, efendi; ne yapabilirdim ki?" diye sızlandı Tavşan-Dudak. "Kalanlardan, ikisi direklere tırmandı ve vuruldu. Fanriki on mil ilerideydi. Diğerleri denize atlayıp yüzmeye başladı. Yüzerken vuruldular. Yalnızca ben ve iki iblis kaldı; onlara yemek pişirmemi istediler. O gün, esintinin de yardımıyla, Fanriki'ye geri dönüp Frans Amundson'u da aldılar, çünkü o da onlardandı."

Sonra, uskuna batıya doğru ilerlerken, Tavşan-Dudağın yaşadığı kâbus gibi deneyimler başladı. Yaşayan tek tanık oydu ve yemek pişirmezse onu öldüreceklerini biliyordu. Noumea'da beş mahkûm onlara katıldı. Tavşan-Dudağın karaya çıkmasına hiç

izin vermediler, Grief onun konuştuğu, dışarıdan ilk insandı.

"Şimdi beni de öldürecekler," dedi tükürükler saçarak Tavşan-Dudak. "Çünkü size söylediğimi bilecekler. Ama ben hepten korkak değilim ve sizinle kalacağım, efendi ve sizinle öleceğim."

Keçi Adam başını salladı ve ayağa kalktı.

"Burada yat ve dinlen," dedi Grief'e. "Bu gece uzun bir yüzme olacak. Aşçıya gelince, şimdi onu yükseklerde, kardeşlerimin keçilerin yanında yaşadıkları yere götüreceğim."

IV

"Senin de bir adamın yüzmesi gerektiği gibi yüzüyor olman iyi bir şey, Büyük Birader," diye fısıldadı Mauriri.

Lav vadisinden körfezin başına inmişler ve suya girmişlerdi. Önde Mauriri, yavaşça, suları şapırdatmadan yüzüyorlardı. Kraterin siyah duvarları etraflarında yükseldiğinden, büyük bir kâsenin dibinde yüzer gibiydiler. Tepelerinde yıldızlar tarafından hafifçe aydınlatılan gökyüzü vardı. İlerde *Rattler*'ın ışıkları görülüyordu ve güvertesinden, Pilsach için getirilmiş olan gramofondan uzaklığın yumuşattığı bir ilahi duyuluyordu.

İki yüzücü sola, ele geçirilmiş olan uskunanın uzağına doğru yüzdüler. Güvertede ilahiyi kahkahalar ve şarkılar izledi, sonra gramofon yeniden başladı: "Yol

Göster, Şefkatli Işık" şarkısı karanlık sularda yankılanırken, Grief bunun ne kadar isabetli olduğunu düşünerek sırıttı.

"Geçidi geçip Büyük Kaya'ya çıkmalıyız," diye fısıldadı Mauriri. "İblisler alçak bölgeleri tutuyor. Dinle!"

Düzensiz aralıklarla patlayan yarım düzine kadar silah sesi, Brown'ın hâlâ kayayı tuttuğunu ve korsanların dar kıstağı istila ettiğini gösteriyordu.

Bir saat daha Büyük Kaya'nın çatık kaşlı siluetinin altında yüzdüler. Yolu bilen Mauriri onları bir çatlağa soktu ve otuz metre boyunca dar bir çıkıntıya tırmandılar.

"Burada kal," dedi Mauriri. "Brown'a gidiyorum. Sabaha döneceğim."

"Ben de seninle gideceğim, kardeşim," dedi Grief.

Mauriri karanlıkta güldü.

"Sen bile Büyük Kardeş, bunu yapamazsın. Ben Keçi Adamım ve yalnızca ben, tüm Fuatino'da Büyük Kaya'yı gece aşabilirim. Üstelik benim için bile bu ilk olacak. Elini uzat. Hissettin mi? Bu Pilsach'ın dinamitini sakladığı yer. Duvara yakın yat, o zaman aşağıya düşmeden uyuyabilirsin. Şimdi gidiyorum."

Ve gürüldeyen dalgaların yükseğinde, bir ton dinamitin yanındaki dar bir rafta, David Grief seferini planladı, sonra yanağını koluna dayayıp uyudu.

Sabah, Mauriri onu Büyük Kaya'nın zirvesinden aşırtırken, David Grief bu işi neden gece yapamayacağını anladı. Yükseklere ve tehlikeli tutunmalara alışık bir denizcinin sinirlerine sahip olmasına karşın, bunu güpegündüz bile yapabildiğine şaştı. Sürekli

Mauriri'nin rehberliğinde, metrelerce yükseklikteki çatlaklarda ileri doğru eğildiği, nihayet ellerinin karşı duvarda bir yere tutunduğu ve kendini çekip ayaklarını da karşıya çektiği oluyordu. Bir keresinde, yüz elli metre yükseklikteki üç metrelik boşlukta, bir kulaç aşağıya atlayıp, daracık bir yere basmıştı. O soğukkanlılığıyla, başka bir seferinde tutunacak hiçbir yerin bulunmadığı otuz santim genişliğindeki çıkıntıda az kalsın kendini kaybediyordu. Mauriri de onun sallandığını görünce, kendi bedenini ileriye ve boşluğa atarak diğer tarafa geçmiş ve geçerken de ona sertçe çarpıp, dönen başının kendine gelmesini sağlamıştı. O zaman ve ebediyen Mauriri'ye neden Keçi Adam dendiğini tam olarak anladı.

V

Büyük Kaya'nın savunmasında hem avantajlı noktalar hem de kusurlar vardı. Saldırıyla alınamazdı, iki kişi burayı on bin kişi karşısında tutabilirdi. Aynı zamanda, açık denize olan geçişi de tutuyordu. İki uskuna, Raoul Van Asveld ve katil takipçileri kısılmıştı. Grief, yanında kayanın daha yükseklerine çıkardığı bir ton dinamitle, duruma hâkimdi. Bunu bir sabah, uskunalar denize açılmaya çalıştığında gösterdi. *Valetta* öndeydi, ele geçirilen Fuatinoluların kullandığı balina teknesi gemiyi çekiyordu. Grief ve Keçi Adam yüz metre yükseklikteki bir kaya kovuğundan aşağıya bakıyorlardı. Tüfekleri yanlarındaydı, aynı zamanda ya-

nan bir ateş çubuğu ve bir demet, fitilleriyle fünyeleri takılmış dinamit de hazırdı. Balina teknesi altlarına geldiğinde, Mauriri başını salladı.

"Bunlar kardeşlerimiz, ateş edemeyiz."

Valetta'nın pruvasında, Grief'in Raiatea denizcileri vardı. Kıçta bir başkası dümendeydi. Korsanlar ya aşağıda ya da diğer uskunadaydı, yalnızca geminin ortasında elinde tüfekle duran biri dışında. Korunmak için, kraliçenin kızı Naumoo'yu yakınında tutuyordu.

"Bu baş iblis," diye fısıldadı Mauriri, "gözleri seninkiler gibi mavi, felaket bir adam. Bak! Naumoo'yu tutuyor ki onu vuramayalım."

Geçitte hafif bir rüzgâr ve zayıf bir akıntı vardı, bu yüzden uskuna yavaş ilerliyordu.

"İngilizce biliyor musun?" diye aşağıya seslendi Grief.

Adam şaşırdı, tüfeğini yarıya kadar yukarı doğrulttu ve baktı. Hareketlerinde hızlı, kedimsi bir nitelik, yanık sarışın suratında da savaşma arzusu vardı.

"Evet," diye yanıtladı. "Ne istiyorsun?"

"Geri dön, yoksa uskunanı patlatırım," diye uyardı Grief. Ateş çubuğuna üfleyip fısıldadı, "Naumoo'ya kurtulup arkaya doğru koşmasını söyle."

Hemen arkadan gelen *Rattler*'dan tüfekler patladı ve mermiler kayalardan sekti. Van Asveld meydan okurcasına güldü ve Mauriri yerli dilinde aşağıdaki kadına seslendi. Tam altlarındayken, dikkatle gözleyen Grief kadının adamdan kurtulduğunu gördü. O anda Grief kısa fitilin ucundaki kibrit başına ateş çubuğunu dokundurdu, kayanın önünde açığa çıktı ve dinamiti aşağıya attı. Van Asveld kızı yakalamayı

başarmış, didişiyordu. Keçi Adam tüfeğini ona doğrultmuş, fırsat kolluyordu. Dinamit tek parça halinde güverteye çarptı, zıpladı ve iskele firengi deliğine doğru yuvarlandı. Van Asveld bunu gördü ve tereddüt etti, sonra o ve kız canlarını kurtarmak için kıç tarafa doğru koştular. Keçi Adam ateş etti ama mutfağın köşesini vurdu. *Rattler*'dan gelen tüfek sesleri arttı ve kayadaki ikili eğilip sipere yattı ve bekledi. Mauriri aşağıda ne olduğunu görmeye çalışıyordu ama Grief onu geri çekti.

"Fitil çok uzunmuş," dedi. "Bir dahaki sefere doğrusunu yaparım."

Patlamadan önce yarım dakika geçti. Sonrasında ne olduğunu, kısa süreliğine göremediler, çünkü *Rattler*'daki nişancılar mesafeyi tutturmuşlar, sürekli ateş ediyorlardı. Bir keresinde, birkaç merminin altında, Grief başını uzatıp bir baktı. Limana doğru sürüklenen *Valetta,* iskele tarafında güvertesi ve küpeştesi parçalanmış, yan yatmış, batıyordu. *Valetta*'nın kamarasında saklanmış olan Huahine kadınlar ve adamlar *Rattler*'ın koruyucu ateşi altında denize atlayıp yüzmüş, *Rattler*'a tırmanıyordu. Balina teknesini çekmekte olan Fuatino adamlar ipi kesmiş, geçitten içeri girmiş, güney kıyısına erişmek için çılgınlar gibi kürek çekiyorlardı.

Kıstağın kıyısından ateş açan dört tüfek, Brown ve adamlarının cangıldan kıyıya ulaştıklarını ve işe karıştıklarını gösteriyordu. Mermiler kesildi ve Grief'le Mauriri de ateşe katıldılar. Ama bir zarar veremediler, çünkü *Rattler*'daki adamlar kamaraların kuytusundan ateş ediyordu ve rüzgârla akıntı da *Rattler*'ı

uzağa doğru sürüklüyordu. Kraterin derin sularında batmış olan *Valetta*'dan iz yoktu.

İki husus Raoul Van Asveld'in zekâsını ve soğukkanlılığını gösterdi ve Grief'in takdirini kazandı. *Rattler*'ın ateşi altında, Raoul kaçan Fuatinoluları geri dönüp teslim olmaya zorlamıştı. Aynı zamanda, katillerinden yarısını *Rattler*'ın filikasıyla sahile, kıstağa göndermiş ve Brown'ın adanın ana bölümüne geçmesini engellemişti. O sabahın geri kalanında aralıklı olarak duyduğu silah sesleri Grief'e Brown'ın nasıl Büyük Kaya'nın diğer yanına sürüldüğünü anlatıyordu. Durum değişmemişti, *Valetta*'nın kaybının dışında.

VI

Büyük Kaya'nın kusurları yaşamsaldı. Ne yiyecek ne de su vardı. Birçok gece boyunca, Raiatealılardan birinin eşliğinde, Mauriri erzak için körfezin başına yüzdü. Sonra bir gece suya ışıklar tutuldu ve ateş edildi. Bundan sonra, Büyük Kaya'nın deniz tarafı da kapanmış oldu.

"Garip bir durum," dedi, Güney Denizi'nde olduğuna inandığı maceranın tümüne kavuşmuş olan Brown. "Tutunuyoruz ve bırakamıyoruz. Raoul da tutunuyor ve bırakamıyor. O gidemiyor ve biz de onun gitmesini engellerken, açlıktan ölme durumundayız."

"Eğer yağmur yağarsa, kayalık havzalar su dolar," dedi Mauriri. Bu susuz geçirdikleri ilk yirmi dört saat-

ti. "Büyük Birader, bu akşam sen ve ben su bulacağız. Bu güçlü adamların işi."

O gece, her biri bir litre kapasitesinde ve kapakları sıkıca kapanan sukabaklarıyla, Grief'i Büyük Kaya'nın kıstak tarafına götürdü. Otuz metre kadar yüzdüler. İleride, bir küreğin ara sıra çıkan takırtısını duyuyor, bazen de filikalardaki adamların sigaralarını ya da pipolarını yaktıkları kibritlerin alevlerini görüyorlardı.

"Bekle burada," dedi Mauriri, "ve kabakları tut."

Arkasını dönüp dibe daldı, aşağıya bakan Grief fosforlu izin uzaklaşıp kaybolduğunu gördü. Uzun bir dakika sonra, Mauriri hiç ses çıkarmadan Grief'in yanında su yüzüne çıktı.

"Al, iç!"

Kabak doluydu ve Grief, denizin derinliklerinden gelen tatlı, serin suyu içti.

"Karadan geliyor," dedi Mauriri.

"Dipten mi?"

"Hayır, burada dip dağların tepeleri kadar derinde. On beş metre derinlikte akıyor. Serinliğini hissedene kadar dibe doğru yüz."

Dalgıçlar gibi birçok kez ciğerlerini doldurup boşaltan Grief döndü ve suya daldı. Dudaklarında tuz, bedeninde de sıcaklık vardı ama nihayet, çok derinde serinlemeye başladı ve tuzu azaldı. Sonra, aniden, vücudu soğuk, toprakaltı akıntısına girdi. Kabağın minik kapağını çıkardı ve tatlı su gurultuyla dolarken o da tembelce geçen büyük bir balığın, deniz hayaleti gibi fosforlu parıltısını gördü.

Sonra, kabakların artan ağırlığını taşıyarak su yüzünde kaldı, bu arada Mauriri onları birer birer dibe götürüp dolduruyordu.

"Köpekbalıkları var," dedi Grief, kıyıya doğru yüzerlerken.

"Puf!" oldu aldığı yanıt. "Onlar balık köpekbalıkları, biz Fuatinolular balık köpekbalıklarıyla kardeşiz."

"Ya kaplan köpekbalıkları? Burada onlardan da gördüm."

"Onlar gelirse, Büyük Birader, yağmur yağmadığı sürece artık tatlı suyumuz olmayacak."

VII

Bir hafta sonra, Mauriri ve bir Raiatealı boş sukabaklarıyla geri döndüler. Kaplan köpekbalıkları limana gelmişti. Ertesi gün, Büyük Kaya'da susuz kaldılar.

"Şansımızı denemeliyiz," dedi Grief. "Bu gece ben Mautau'yla gideceğim. Yarın gece, biraderim, sen Tehaa'yla gidersin."

Grief, kaplan köpekbalıkları gelip onları kaçırana kadar yalnızca üç litre toplayabildi. Kayada altı kişiydiler ve günde yarım litre, orta-tropik bölgenin kavurucu sıcağında bir insanın vücuduna yeterli nemi sağlayamıyordu. Ertesi gece, Mauriri ve Tehaa eli boş döndüler. Ertesi gün, Brown dudakları çatlayıp kanayınca, ağzı koyu sümükle dolunca ve şişen diline ağzı küçük gelince, susuzluğun tüm yan etkilerini tatmış oldu.

Grief karanlıkta Mautau'yla birlikte yüzdü. Sırayla, tuzlu suyu aşıp serin, tatlı akıntıya girdiler ve kabaklar dolarken de içebildikleri kadar içtiler. Son kabakla inmek Mautau'nun sırasıydı ve yüzeyden aşağıya doğru bakan Grief, deniz hayaletlerinin pırıltısına ve mücadelenin fosforlu görüntüsüne tanık oldu. Tek başına ama dolu sukabaklarından oluşan değerli yükünü bırakmadan geri döndü.

Yemekleri de çok azdı. Kayada bir şey yetişmiyordu ve deniz seviyesinde dalgaların dövdüğü yerde yanları istiridyeyle kaplı olmasına karşın, buralar ulaşılamayacak kadar dikti. Orada burada, çatlakların izin verdiği ölçüde birkaç istiridye ve denizkestanesi bulunabiliyordu. Bazen firkateyn kuşları ve deniz kuşları yakalanıyordu. Bir keresinde, bir firkateyn kuşu parçasıyla, bir köpekbalığı yakalamayı başardılar. Daha sonra, yem için kıskançlıkla ayrılan köpekbalığı parçalarıyla, ara sıra başka köpekbalıkları da yakaladılar.

Ama en büyük ihtiyaçları hep su oldu. Mauriri yağmur için Keçi Tanrısına dua etti. Taute, Misyoner Tanrıya dua etti ve aynı adadan diğer ikisi dinlerinden dönüp kâfir günlerinden kalma tanrılarına dua ettiler. Grief dişlerini gıcırdatıp düşündü. Ama çılgın bakışlı Brown, dışarı fırlayan kararmış diliyle küfretti. Özellikle de serin alacakaranlıklarda *Rattler*'ın güvertesinden ilahiler çalan gramofona küfretti. Özellikle bir ilahi, "Gülümsemenin ve Gözyaşlarının Ötesinde," onu çılgına döndürüyordu. Bu uskunada anlaşılan çok gözdeydi, çünkü hep çalıyorlardı. Brown, aç ve susuz, güçsüzlükten ve acıdan yarı yarıya aklı başın-

dan gitmiş, kayaların arasında yatıp ukulelelerin ve gitarların tıngırtısıyla Huahine kadınların hulalarını ve himinelerini sükûnetle dinleyebiliyordu. Ama Kutsal Üçleme Korosu'nun sesi suyun üzerinden süzüldüğünde kendinden geçiyordu. Bir gece, çatlak sesli tenor plağın sesine eşlik etti.

"Gülümsemenin ve gözyaşlarının ötesinde, yakında orada olacağım. Uyanmanın ve uyumanın ötesinde, dikmenin ve toplamanın ötesinde, yakında, yakında orada olacağım."

Bunun üzerine Brown ayağa kalktı. Arka arkaya, körlemesine, uskunaya doğru tüfeğini boşalttı. Adamlarla kadınlardan bir kahkaha yükseldi ve kıstaktan da mermiler onu yanıtladı ama ilahi bitene kadar, çatlak sesli tenor şarkıya, Brown da ateşe devam ettiler.

O gece, Mauriri ve Grief yalnızca bir tek kabakla geri döndüler. Grief'in omuzunda, saldırısını savuşturduğu bir köpekbalığının zımpara gibi derisinin aldığı on beş santimlik bir deri parçası eksikti.

VIII

Başka bir gün sabahın erken saatlerinde, yakıcı güneş bütün şiddetiyle yükselmeden, Raoul'dan görüşme önerisi geldi.

Haberi, yüz metre kadar ileride kayaların arasında nöbet tutmakta olan Brown getirdi. Grief küçük bir ateşin başında oturmuş, bir köpekbalığı parçası pişiriyor-

du. Son yirmi dört saat talinleri yaver gitmişti. Yosun ve denizkestanesi toplamışlardı. Tehaa bir köpekbalığı yakalamış ve Mauriri de dinamitleri gizledikleri çatlağın dibinden büyükçe bir mürekkepbalığı çıkarmıştı. Sonra, karanlıkta, kaplan köpekbalıkları burunlarını göstermeden, su için iki başarılı sefer gerçekleştirmişlerdi.

"Gelip seninle görüşmek istediğini söyledi," dedi Brown. "Ama hayvanın neyin peşinde olduğunu biliyorum. Bizim açlık ve susuzluktan ölmeye ne kadar yakın olduğumuzu görmek istiyor."

"Getir onu buraya," dedi Grief.

"Sonra da onu öldürürüz," dedi Keçi Adam neşeyle.

Grief başını salladı.

"Ama o bir katil, Büyük Birader, bir canavar ve iblis," diye itiraz etti Keçi Adam.

"Onu öldürmememiz gerekir, birader. Sözümüzde durmak, bizim âdetimiz."

"Aptalca bir âdet."

"Gene de âdetimiz," diye yanıt verdi ciddiyetle Grief, bir yandan da ateşteki köpekbalığı etini çevirip açlıkla içini çeken Tehaa'ya bakıyordu. "Büyük iblis geldiğinde, yapma bunu Tehaa. Sen ve açlık yabancıymışsınız gibi davran. Bakın, şu denizkestanelerini pişirin, sen ve sen, Büyük Birader, mürekkepbalığını pişirin. Büyük İblise bizimle ziyafet çekecek. Hiçbir şeyden kaçınmayın. Her şeyi pişirin."

Raoul Van Asveld, peşinde iri bir İrlanda Terrier'siyle kampa geldiğinde, hâlâ köpekbalığı pişirmekte olan Grief ayağa kalktı. Raoul elini uzatma hatasına düşmedi.

"Merhaba!" dedi. "Senden bahsedildiğini duymuştum."

"Senden bahsedildiğini hiç duymamış olmayı isterdim," diye onu yanıtladı Grief.

"Ben de," oldu aldığı cevap. "Başlangıçta, kim olduğunu bilmeden, bir ticaret kaptanıyla karşı karşıya olduğumu sandım. Bu yüzden beni sıkıştırdın."

"Utanarak söylüyorum ki seni önemsememiştim," diye gülümsedi Grief. "Seni hırsız bir sahil kuşu sanmıştım, çok akıllı bir korsan ve katil değil. Bu yüzden, uskunamı kaybettim. Bu konuda eşitiz, sanırım."

Raoul güneş yanığının altında hiddetten kızardı ama kendini tuttu. Gözlerini yiyecek stokunun ve dolu kabakların üzerinde gezdirdi ama yaşadığı inanılmaz şaşkınlığı gizledi. Uzun boylu, ince, yapılı biriydi ve onu inceleyen Grief yüzünden karakterini tahmin etti. Gözleri zeki ve güçlüydü ama biraz fazla yakındılar; çok değil ama geniş alnını, güçlü çenesini, ağzını ve ayrık elmacıkkemiklerini dengelemek için biraz fazla yakın. Güç! Yüzü bununla doluydu ama Grief gene de adamda eksik olan ama adını koyamadığı şeyi hissetti.

"İkimiz de güçlü adamlarız," dedi başını eğen Raoul. "Yüz yıl önce bir imparatorluk için dövüşüyor olabilirdik."

Başını eğme sırası Grief'teydi.

"Ama şimdi, yüz yıl önce kaderlerini belirleyebileceğimiz o imparatorlukların sömürge yasalarının dayatılması üzerine sefalet içinde didişiyoruz."

"Sonu hep toz duman," diye özetledi Raoul, otururken. "Yemeğe devam et. Bölmüş olmayayım."

"Bize katılmaz mısın?" diye davet etti Grief.

Diğeri keskin gözlerle ona baktı, sonra kabul etti.

"Terden yapış yapışım, yıkanabilir miyim?"

Grief başını salladı ve Mauriri'den bir kabak getirmesini istedi. Raoul, Keçi Adam'ın gözlerinin içine baktı ama değerli bir litre su yere dökülürken, cansız bir ilgisizlikten başka bir şey görmedi.

"Köpek susamış," dedi Raoul.

Grief başını salladı ve başka bir kabak da hayvana sunuldu.

Raoul bir kez daha yerlilerin gözlerine baktı ve bir şey öğrenemedi.

"Kusura bakma, kahvemiz yok," diye özür diledi Grief. "Su içeceksin. Bir kabak, Tehaa. Şu köpekbalığını dene. Arkasından mürekkepbalığı var, sonra denizkestanesi ve yosun salatası. Firkateyn kuşu yok, kusura bakma. Oğlanların dün tembelliği tuttu, hiç avlanmadılar. "

Domuzyağına batmış tel çiviler karşısında bile kaçmayacak bir iştahla Grief yemeğini yalapşap yiyip kalanları da köpeğe attı.

"Korkarım bu ilkel yemeklere alışamadım henüz," diye iç çekti, arkasına yaslanırken. "*Rattler*'daki konserveler, şimdi onlardan güzel bir yemek yapardım ama bu pislik..." 250 gram kadar bir pişmiş köpekbalığı parçasını alıp köpeğe attı. "Sanırım yakında teslim olmazsan, alışmak zorunda kalacağım."

Raoul sevimsizce güldü

"Koşullar önermeye geldim," dedi açıkça.

Grief başını salladı.

"Koşul yok. Seni zayıf yerinden yakaladım ve bırakmayacağım."

"Beni bu delikte tutabileceğini sanıyorsun!" diye haykırdı Raoul.

"Zincire vurulmak dışında, burayı canlı terk edemezsin." Grief düşünceli bir şekilde misafirini inceledi. "Senin türünle evvelce de uğraştım. Güney Denizlerini onlardan bayağı temizledik. Ama sen – nasıl diyeyim? Çağ dışı kalmışsın. Eskiye aitsin ve senden kurtulacağız. Şahsen sana uskunaya dönüp başına bir kurşun sıkmanı öneririm. Başına geleceklerden kurtulmanın tek yolu bu."

Görüşme, Raoul'un açısından, yararsız geçmişti ve kendi tarafına Büyük Kaya'daki adamların yıllarca dayanabileceklerini düşünerek döndü ama eğer arkasını dönüp gözden uzaklaşır uzaklaşmaz Tehaa ve Raiatealıların kayaların üzerinde sürünüp köpeğin bıraktığı kalıntıları emip dişlediklerini görse, fikrini değiştirirdi.

IX

"Şimdi açız, birader," dedi Grief, "ama önümüzdeki günler boyunca aç kalmaktan iyidir. Büyük iblis, bizimle ziyafet çekip güzel su içtikten sonra, Fuatino'da çok kalmaz. Yarın bile gitmeyi deneyebilir. Bu gece sen ve ben kayanın tepesinde uyuyacağız ve iyi nişancı olan Tehaa da kayaya çıkmaya cesaret edebilirse, bizimle birlikte uyuyacak."

Raiatealılar içinde bir tek Tehaa o zorlu tırmanışa kalkışacak kadar iyi tırmanışçıydı ve şafak onu Grief

ve Mauriri'nin yüz metre kadar sağında, kayaların koruduğu bir kuytuda buldu.

İlk uyarı, kıstakta ateşlenen tüfeklerle geldi. Buradaki Brown ve iki Raiatealı geri çekilme işareti verdiler ve kuşatmacıları cangıldan kumsala doğru izlediler. Kayanın yüzündeki kartal yuvasında bekleyen Grief bir saat daha bir şey göremedi, sonra geçide doğru ilerleyen *Rattler* göründü. Önceki gibi, esir Fuatinolular balina teknesinde gemiyi çekiyordu. Mauriri, Grief'in talimatıyla, yavaşça altlarından geçerlerken onlara talimatlar verdi. Grief'in yanında birçok sıkıca bağlanmış ve bu kez fitilleri aşırı kısa tutulmuş dinamit çubuğu demeti duruyordu.

Rattler'ın güvertesi kalabalıktı. Pruvada, Raiatealı denizcilerin arasında, elinde tüfek, Mauriri'nin Raoul'un kardeşi olduğunu söylediği serseri duruyordu. Bir iple ona belinden bağlanmış olarak yaşlı kraliçe Mataara vardı. Dümencinin diğer yanında, kolu askıda, Kaptan Glass görülüyordu. Geminin ortasında, evvelce de olduğu gibi, Raoul ve ona bağlanmış olarak Naumoo vardı.

"Günaydın Bay David Grief," diye seslendi Raoul.

"Halbuki bu adadan ancak zincire vurulmuş olarak ayrılabileceğin yolunda seni uyarmıştım," diye mırıldandı Grief, hüzünlü bir ifadeyle.

"Teknedeki bu kadar insanını öldüremezsin," oldu cevabı.

Adamlar balina teknesinin küreklerine asıldıkça yavaş yavaş, adım adım ilerleyen uskuna neredeyse tam altlarındaydı. Kürekçiler, durmayıp yavaşladıkları için, pruvadaki tüfekli adam tarafından hemen tehdit edildiler.

"Fırlat, Büyük Birader!" diye haykırdı Naumoo, Fuatino dilinde. "Hüzün doluyum ve ölmek istiyorum. Bıçağı ipi kesmek için hazır ama onu sıkı tutacağım. Korkma, Büyük Birader. Fırlat ve düzgün fırlat ve hoşça kal."

Grief tereddüt etti ve üfleyip parlattığı ateş çubuğunu indirdi.

"Fırlat!" diye yalvardı Keçi Adam.

Grief hâlâ müteredditti.

"Eğer denize ulaşırlarsa, Naumoo zaten ölecek. Diğerlerini unutma. Birçok hayat yanında, onun yaşamı nedir ki?"

"Eğer dinamit fırlatır ya da bir tek el ateş ederseniz, teknedeki herkesi öldürürüz," diye yukarı, onlara doğru haykırdı Raoul. "Elimdesin, David Grief. Bu insanları öldüremezsin ama ben öldürebilirim. Sen, sus!"

Bu son söz kendi yerli dilinde yukarı bağıran ve Raoul'un susturmak için tek eliyle boynundan kavradığı Naumoo'yaydı. Karşılığında, kadın iki kolunu da adama doladı ve yalvarırcasına Grief'e baktı.

"Fırlatın Bay Grief, lanet olasıcalara," diye homurdandı Kaptan Glass o derinden sesiyle. "Bunlar kanlı katiller ve kamara onlarla dolu."

Yaşlı kraliçeye kendini bağlamış olan serseri Kaptan Glass'ı tüfeğiyle tehdit etmek üzere yarı yarıya dönmüştü ki kayada daha ileride duran Tehaa ona ateş etti. Tüfek adamın elinden düştü ve bacakların altında kıvrılıp kraliçeyi de peşinden sürükleyerek güverteye devrilirken, suratında yoğun bir şaşkınlık ifadesi belirdi.

"İskele, tam iskeleye kırın!" diye haykırdı Grief.

Kaptan Glass ve Kanaka dümeni kırdılar ve *Rattler* kayaya doğru yöneldi. Ortada Raoul hâlâ Naumoo'yla itişiyordu. Pruvadaki kardeşi ona yardıma koştu ve Tehaa'yla Keçi Adam'ın hızlı tüfek atışları onu yakalayamadı. Raoul'un kardeşi tüfeğinin namlusunu Naumoo'nun böğrüne dayarken, Grief ateş çubuğunu fünyenin yarık başındaki kibrit başına değdirdi. O daha iki eliyle büyük dinamit demetini fırlatırken, tüfek ateşlendi ve Naumoo, dinamitin güverteye değdiği anda, yere devrildi. Bu kez fitil yeterince kısaydı. Dinamit güverteye erişir erişmez dinamit patladı ve *Rattler*'ın o bölümü, Raoul, kardeşi ve Naumoo'yla birlikte ebediyen gözden kayboldu.

Uskunanın yanı dağılmıştı ve derhal oturmaya başladı. Pruvada, bütün Raiatealı denizciler denize atladı. Kaptan Glass kapaktan fırlayan ilk adamı suratına bir darbeyle karşıladı ama alt edildi ve kargaşada yere düştü. Serserilerin ardından Huahine kadınlar geldi ve onlar denize atlarken *Rattler* kayanın dibine yakın bir yerde batmaya başladı. Dibe vardığında, ana direği hâlâ suyun dışındaydı.

Aşağıya bakan Grief, suyun altında bütün olup biteni görebiliyordu. Bir kulaç derinde ölü korsanla olan bağını çözüp yüzeye çıkan Mataara'yı gördü. Kadın başı suyun üzerine çıkar çıkmaz Kaptan Glass'ı gördü ama o yüzemediği için birkaç metre ileride batıyordu. Kraliçe, yaşlı bir kadın olmasına karşın bir adalıydı; döndü, adama doğru yüzdü ve suyun üzerindeki direğe doğru ilerlerken, adamı da suyun üzerinde tuttu.

Sarışın ve kumral beş kafa yüzeyi kaplayan Polinezyalıların esmer kafalarıyla karışmıştı. Grief, elde tüfek bir fırsat doğmasını bekliyordu. Bir dakika sonra, Keçi Adam başarılı oldu ve adamlardan birinin hantalca battığını gördüler. Ama iri, adaleli, yarı-balık Raiatealılar için, intikam fırsatı çıkmıştı. Hızla yüzerek, sarışın ve kumral kafaları tek tek ayırdılar. Yukarıdan seyredenler, hayatta kalan dört serserinin yakalanıp dibe çekildiğini ve köpek gibi boğulduklarını gördüler.

On dakikada her şey bitmişti. Huahine kadınlar, gülüşüp kıkırdaşarak tekneyi çeken balina teknesinin yanına tutunuyorlardı. Raiatealı denizciler, emir bekleyerek, Kaptan Glass ve Mataara'nın tutunduğu direğin etrafına toplaştılar.

"Zavallı *Rattler*," diye yakındı Kaptan Glass.

"Yok öyle bir şey," diye onu yanıtladı Grief. "Bir hafta içinde onu çıkarmış, ortasına yeni kaplama tahtaları çakmış ve yola çıkmış oluruz." Sonra Kraliçeye dönüp, "Sen nasılsın kız kardeşim?" diye sordu.

"Naumoo gitti ve Motauri de kardeşim ama Fuatino gene bizim oldu. Daha günün başındayız. Yükseklerde, keçilerin yanındaki bütün halkıma haber salmalı. Bu gece yeniden, Büyük Ev'de görülmemiş bir ziyafet çekip eğleneceğiz."

"Omurganın kıç tarafında zaten yıllardır yeni keresteye ihtiyaç vardı," dedi Kaptan Glass. "Ama yolculuğun geri kalanında, kronometreler çalışmayacak."

New Gibbon'ın Şakacıları

I

"Sizi New Gibbon'a götürmeye korkuyorum neredeyse," dedi David Grief. "Siz ve Britanyalılar bana yetki verip burasını rahat bırakmadan, herhangi bir sonuç elde edilemedi."

Bougainville'den gelen Alman Daimi Komiseri Wallenstein kendine bir duble viski soda doldurup gülümsedi.

"Size şapka çıkarıyoruz Bay Grief," dedi mükemmel İngilizcesiyle. "İblis adasında yaptıklarınıza mucize denir. Biz de müdahale etmemeyi sürdüreceğiz. Burası bir iblis adası ve yaşlı Koho da onların hepsinin büyük iblis şefi. Onu kesinlikle yola getiremezdik. O bir yalancı ve aptal da değil. O siyah bir Napolyon, kelle avcısı, insan yiyen bir Talleyrand. Altı yıl önce, bir İngiliz kruvazörüyle burada karaya çıktığımı hatırlıyorum. Zenciler tabii ki çalılığa kaçmışlardı ama kaçamayanlardan birçoğunu bulduk. Birisi de son karısıydı. Bir kolundan asıp iki gün iki gece boyunca

güneşte asılı bırakılmıştı. İpi kesip indirdik ama gene de öldü. Boyunlarına kadar tatlı akarsuya batırılmış üç kadın daha bulduk. Bütün kemikleri kırılıp eklemleri ezilmişti. Bu sözümona etlerini yenebilsin diye yumuşatıyormuş. Hâlâ hayattaydılar. Canlılıkları dikkat çekiciydi. Kadınlardan biri, en yaşlısı yaklaşık on gün yaşadı. İşte bu Koho'nun yediklerine bir örnek. Vahşi bir hayvan olması şaşırtıcı değil. Onu nasıl sakinleştirdiğinizi ebediyete kadar merak edeceğiz."

"Tam anlamıyla yatıştı denemez," diye yanıtladı Grief. "Ama ara sıra gelip elimizden yemek yiyor."

"Bu bizim kruvazörlerimizle başardığımızın çok daha fazlası. Ne Almanlar ne de İngilizler onu göremedi. Siz ilksiniz."

"Hayır, ilk McTavish'tir," diye düzeltti Grief.

"Ah, evet, onu hatırladım – şu küçük, kara-kuru İskoç." Wallenstein viskisini yudumladı. "Ona Sorun-çözücü diyorlar, değil mi?"

Grief onayladı.

"Ona ödenen ücretin de benimkiyle Britanya Komiseri'nden fazla olduğu söyleniyor, öyle mi?"

"Korkarım öyle," diye onayladı Grief. "Bakın alınmayın ama gerçekten hak ediyor. Zamanını hep sorun olan yerlerde geçiriyor. O bir sihirbaz. New Gibbon'a yerleşmemi sağlayan da o. Şimdi de Malaita'da, orada benim adıma bir plantasyon başlatıyor."

"İlk mi?"

"Bütün Malaita'da bir ticaret istasyonu bile yok. İşçi toplayanlar hâlâ destek tekneleri kullanıyor ve küpeştelerine eskiden olduğu gibi dikenli tel döşüyorlar. İşte plantasyon orada. Yarım saatte varmış olu-

ruz." Dürbünü misafirine verdi. "Bungalovun solundakiler kayıkhaneler. İleride barakalar var. Sağda da kopra sundurmaları. Şimdi bile bir hayli kurutuyoruz. Yaşlı Koho, halkının cevizleri getirmesini sağlayacak kadar uygarlaştı. Irmağın ağzında yumuşatma işi yapan üç kadın göreceksiniz."

Wonder, yelkenlerini açmış, doğrudan demir yerine doğru ilerliyordu. Gemi kıçından aldığı sağanaklarla orada burada oluşan dalgalarda inip kalkıyordu. Muson mevsiminin sonu gelmişti ve hava tropiklerin rutubetiyle ağırlaşıp yapış yapış olmuş, gök de şekilsiz bulutlarla gösterişli, kurşuni bir kargaşaya benzemişti. Tırtıllı kıyı hattı bulut kümeleriyle ve fırtına büklümleriyle kaplıydı, bunların arasından yüksek noktalar ve içerlerdeki zirveler kara kara fırlıyordu. Birinde bir güneş ışığı huzmesi güçlü bir şekilde parlıyor, bir mil kadar bile uzakta olmayan bir diğerinde, bir fırtına sağanak halinde yağmur boşaltıyordu.

Burası Choiseul'ün elli mil rüzgâr altındaki rutubetli, şişman, vahşi New Gibbon Adası'ydı. Coğrafi olarak Solomon Grubuna bağlıydı. Siyasal olarak, Alman ve Britanya etki alanları adayı ikiye ayırıyordu, iki daimi komiserin ortak denetimi de bundan kaynaklanıyordu. New Gibbon'ın durumunda bu denetim, fiiliyatta yalnızca iki ülkenin sömürge bürolarındaki kâğıtlar üzerinde mevcuttu. Gerçek denetim yoktu ve hiç olmamıştı. Eskinin denizhıyarı avcıları buna aldırmamıştı. Sandal ağacı tüccarları, acı deneyimlerden sonra, bundan ümitlerini kesmişti. Karatavukçular* adadan bir tek işçi toplamayı bile

* Karatavukçuluk: (İng. Blackbirding) plantasyonlarda çalışmak üzere zorla ya da kandırarak yerlilerden işçi toplamak –çn.

başaramamış, *Dorset* uskunası bütün mürettebatıyla katledilince, burayı ciddi şekilde kendi haline bırakmışlardı. Sonraları, bir Alman şirketi bir hindistancevizi plantasyonu kurmayı denemiş, birçok yönetici ve sayısız sözleşmeli işçi kellesini kaybedince, terk etmişti. Alman kruvazörler ve Britanya kruvazörleri vahşi zencileri mantıklı davranmaya zorlayamamıştı. Dört kez misyoner cemiyetleri, adaları barışçıl yollardan fethetmeyi denemiş, dört seferde de hastalıkla katliam arasında, püskürtülmüşlerdi. Başka kruvazörler ve başka yatıştırma girişimleri de başarısız olmuştu. Yamyamlar her seferinde çalılığa çekilmiş ve vızıldayan top mermilerine gülüp geçmişlerdi. Savaş gemileri gittiğinde, yanan ot kulübeleri yeniden inşa edip eski usul fırınları dikmek kolay işti.

New Gibbon büyük bir adaydı, tam yüz elli mil boyunda ve bunun yarısı kadar da enindeydi. Rüzgâr tarafındaki kıyısı çelik gibiydi, girinti ve demir yeri yoktu ve aralarında savaşan bir dizi kabilenin hâkimiyetindeydi; en azından, Koho, bir Kamehameha gibi yükselip, silahların ve becerikli devlet adamlığının gücüyle, kabilelerin önemli bir bölümünü bir konfederasyon çatısı altında birleştirene kadar. Beyaz adamlarla ilişkiye izin vermeme politikası, halkının yaşamını sürdürmesi açısından fazlasıyla doğruydu ve son kruvazörün ziyaretinin ardından, bir zamanlar Alman bungalovuyla barakalarının ve çeşitli İngiliz misyoner evlerinin bulunduğu kumsala David Grief ve Sorun-çözücü McTavish'in ayak basmasına kadar bildiğini okudu.

Bunu savaşlar, sahte barışlar ve başka savaşlar izledi. Sihirbaz küçük İskoçyalı, çözebildiği kadar sorun

da çıkarabiliyordu ve kumsalı tutmakla yetinmediğinden, Malaita'dan buşimanlar getirtti ve iç cangılın yabani domuz patikalarını istila etti. Koho yeniden inşa etmekten sıkılana kadar köyleri yaktı ve Koho'nun büyük oğlunu yakaladığında, yaşlı şefi bir görüşmeye zorlayabildi. İşte o zaman, Mctavish kelle değişimi oranını ilan etti. Kendi adamlarından her birinin kellesi karşılığında, Koho'nunkilerden onunun kellesini alacaktı. Koho İskoçyalının sözünün eri olduğunu öğrendiğinde, ilk gerçek barış sağlandı. Bu arada McTavish bungalovu ve barakaları inşa etmiş, kumsal çevresindeki cangılı temizlemiş ve plantasyonu kurmuştu. Daha sonra Tasman Atolü'ndeki sorunu çözmeye gitti, burada bir tifüs salgını çıkmış ve salgının nedeni olarak da Grief'in plantasyonundaki iblis-iblis doktor gösterilmişti. Bir yıl sonra, bir kereliğine New Gibbon'ı düzeltmek üzere geri çağrıldı ve Koho, iki yüz bin hindistancevizlik cezayı ödedikten sonra, barışı sürdürüp hindistancevizlerini satmanın daha ucuza geleceğine karar verdi. Aynı zamanda, gençliğinin ateşi de durulmuştu. Yaşlanıyordu ve kalçasını delen bir Lee-Enfield mermisi nedeniyle de bir bacağı aksıyordu.

II

"Hawaii'de birisini tanıyorum," dedi Grief, "bir şeker plantasyonunun müdürü, bir çekiçle yedi buçuk santimlik bir çivi kullanıyordu."

Bungalovun geniş verandasında oturmuşlardı ve New Gibbon'ın yöneticisi Worth'un hastalara dok-

torluk etmesini seyrediyorlardı. Bunlar bir düzine kadar New Georgialı oğlandı ve dişi ağrıyan sona bırakılmıştı. Worth ilk denemesini az önce başarısızlıkla sonlandırmıştı. Alnındaki teri bir eliyle sildi ve diğeriyle forsepsi salladı.

"Birçok da çene kırmıştır," diye tahmin etti, asık bir suratla.

Grief başını salladı. Wallenstein gülümseyip kaşlarını kaldırdı.

"En azından yapmadığını söylüyor," dedi Grief. "Üstelik bana güvence verdi, hep ilk denemede başarılı oluyormuş."

"Bir yeşil limon toplama teknesinde üçüncü kaptanken, bunun yapıldığını gördüm," diye söze girdi Kaptan Ward. "İhtiyar bir kalafat tokmağıyla çelik bir kavilya kullanıyordu. Dişi ilk vuruşta çıkarıyordu, tertemiz."

"Ben forseps kullanırım," diye acımasızca homurdandı Worth, bir yandan da aleti siyah adamın ağzına sokuyordu. Çektiğinde, adam inleyip havaya kalktı. "Birisi yardım etsin de onu yerinde tutsun," diye seslendi yönetici.

Grief ve Wallenstein, siyahı iki yanından tutup yerine bastırdılar. O da onlara direnip dişlerini forsepsin üzerine kapattı. Grup ileri geri sallanıyordu. Bu çaba, kavurucu sıcakta, hepsini tere boğmuştu. Siyah da terliyordu ama onunki feci bir acının neden olduğu terdi. Üzerinde oturduğu iskemle devrilmişti. Kaptan Ward kendisine bir içki doldururken durakladı ve cesaretlendirici sözler söyledi. Worth asistanlarına dayanmaları için yalvardı ve kendisi de ısrar

etti, dişi çatırdayana kadar çevirdi sonra doğrudan çekmeye çalıştı.

Hiçbiri topallayarak merdivenlerden çıkıp onları seyretmeye başlayan ufak tefek siyah adamı fark etmemişti. Koho muhafazakâr bir adamdı. Ondan önce babaları da hiçbir şey giymemişlerdi, o da hiçbir şey giymiyordu, bir kasık bağı bile. Burnundaki ve kulaklarındaki boş delikler, çoktan gelmiş geçmiş süslenme tutkularına işaret ediyordu. Her iki kulak memesindeki delikler yırtılmıştı ama omuzlarına kadar sarkan yıpranmış deri parçaları, boyları hakkında bir fikir veriyordu. Artık yalnızca işleve önem veriyordu ve sağ kulağındaki birçok küçük delikten birinden, bir kil boru sarkıyordu. Göğsüne ucuz bir ticari kemer sarılmıştı ve taklit deriyle çıplak derisi arasına, uzun bir bıçağın çıplak demiri sokulmuştu. Kemerinde bambudan hurma ve limon kutusu asılıydı. Elinde de kısa namlulu, büyük kalibreli Snider tüfeği vardı. Tarif edilemeyecek düzeyde kirliydi, orasında burasında yaralar vardı, en önemlisi de bir Lee-Enfield mermisinin bıraktığı, bir kalçasını diğerinin yarısı boyuna indirmiş olan yaraydı. Büzüşmüş ağzı, iş görecek pek az dişi kaldığını gösteriyordu. Yüzü ve bedeni büzüşüp buruşmuştu ama siyah, boncuk gibi, küçük ve birbirine yakın gözleri çok parlak, bununla birlikte huzursuz ve kavgacıydı ve insan gözünden çok bir maymununkilere benziyordu.

Kurnaz küçük bir maymun gibi sırıtarak bakıyordu. Hastanın azabından duyduğu neşe gerçekti, çünkü onun yaşadığı bir acı dünyasıydı. O da kendi payına bunu yaşamıştı ve yaşadıklarından çok daha fazlası-

nı da başkalarına çektirmişti. Diş yerinden kurtulup forseps de diğer dişlere çarparak sinir bozucu bir sesle ağızdan çıktığında, yaşlı Koho'nun gözleri bir miktar parladı ve keyifle, verandanın zeminine yıkılıp iki eliyle başını tutarak feci şekilde inleyen zavallı siyaha baktı.

"Bayılacak galiba," dedi kurbanın üzerine eğilen Grief. "Kaptan Ward, ona bir içki verin lütfen. Siz de bir tane alsanız iyi olacak Worth, yaprak gibi titriyorsunuz."

"Sanırım ben de bir tane alacağım," dedi yüzündeki teri silen Wallenstein. Gözü Koho'nun yerdeki gölgesine takıldı ve yaşlı şefe kadar izledi. "Merhaba! Bu da kim?"

"Merhaba Koho!" dedi keyifle Grief ama sıkması için elini uzatmaması gerektiğini biliyordu.

Bu doğduğu sırada iblis-iblis doktorlar tarafından Koho'ya verilen *tambo*lardan biriydi; teni bir beyaz adamınkiyle katiyen temas etmeyecekti. Worth ve *Wonder*'ın kaptanı Ward onu selamladılar ama Snider'ı gören Worth somurttu, çünkü onun *tambo*larından biri de ziyaretçi buşimanların plantasyonda silah taşıyamayacakları yönündeydi. Tüfeklerin kalçada dayalıyken patlayıvermek gibi kötü bir alışkanlıkları vardı. Yönetici ellerini çırptı ve San Cristobal'den gelme siyahi bir ev hizmetçisi koşarak geldi. Worth'un bir işaretiyle tüfeği ziyaretçinin elinden alıp bungalovun içerisine götürdü.

"Koho," dedi Grief, Alman Daimi Komiseri tanıştırarak. "Bu büyük efendi herif Bougainville ait olmak – sözüm, büyük herif efendi çok fazla."

Çeşitli Alman kruvazörlerin ziyaretlerini anımsayan Koho, gözlerinde sevimsiz bir anımsama ifadesiyle gülümsedi.

"Onunla el sıkışmayın, Wallenstein," diye uyardı Grief. "*Tambo*, biliyorsunuz." Sonra Koho'ya döndü. "Sözüm, sende birikmek çok fazla yağ. Var sen evlenmek yeni herif karı, ha?"

"Çok yaşlı herif ben," diye bıkkın bir ifadeyle başını sallayarak yanıtladı Koho. "Ben onlar sevmemek karı. Ben onlar sevmemek *kai-kai*. Yaklaşmak ölüm hep birlikte." Gözleri uzun bir bardağa doğru dönmüş olan Worth'a doğru anlamlı bir bakış attı. "Ben onlar sevmek rom."

Grief başını salladı.

"Siyah herifler için *tambo*."

"O siyah herif yok *tambo*," diye yanıtladı onu Koho, inleyen işçiyi göstererek.

"O herif hasta," diye açıkladı Grief.

"Ben herif hasta."

"Sen herif koca yalancı," diye güldü Grief. "Rom *tambo*, her zaman *tambo*. Bak şimdi Koho, biz büyük herif konuşmak bu büyük herif efendiyle."

Böylece Wallenstein'la ikisi ve yaşlı şef verandada oturup devlet meselelerini konuştular. Koho barışı sürdürdüğü için tebrik edildi ve o da yaşlılığın dermansızlığı üzerine itirazlarıyla, ebedi barışın devamı üzerine yemin etti. Sonra, sahilde, yirmi mil ötede bir Alman plantasyonu kurulması konusu görüşüldü. Toprak, tabii ki Koho'dan satın alınacak ve karşılığı tütün, bıçaklar, boncuklar, pipolar, baltalar, yunus dişi ve istiridye kabuğu –rom dışında her şey- olarak öde-

necekti. Görüşme devam ederken, pencereden bakan Koho, Worth'un ilaçları karıştırıp şişeleri ilaç dolabına geri koyduğunu gördü. Aynı zamanda, yöneticinin işini, bir viski içerek sonlandırdığını da gördü. Koho dikkatle şişeyi gözledi. Konferans sona erdikten sonra bir saat daha oralarda oyalandıysa da birinin ya da diğerinin odada bulunmadığı bir an olmadı. Grief ve Worth iş konuşmak için oturduklarında, Koho vazgeçti.

"Ben gitmek uskuna," dedi ve dönüp topallayarak uzaklaştı.

"Kudretliler ne hallere düşüyor," diye güldü Grief. "Bunun Koho, Solomonların en azılı eli kanlı katili, yaşamı boyunca dünya güçlerinin en büyüklerinden ikisine meydan okuyan kişi olduğunu düşününce... Ama şimdi, bir içki uğruna Denby'ye avuç açmak için gemiye gidiyor."

III

Hayatında son kez olarak, *Wonder*'ın süperkargosu bir yerliye eşek şakası yaptı. Ana kamaradaydı, balina tekneleriyle indirilen malların listesini kontrol ediyordu ki Koho topallayarak kapaktan aşağıya indi ve karşısındaki iskemleye oturdu.

"Ölüm hepten yakında bana," oldu yaşlı şefin şikâyeti. Bedensel zevklerin tümü onu terk etmişti. "Ben artık karılar beğenmemek. Ben artık *kai-kai* beğenmemek. Ben çok hasta herif. Ben yakın son." Uzun,

hüzünlü bir ara verdi, bu esnada suratı, hafifçe, acıyı çağrıştıracak şekilde ovuşturduğu midesi için tarifsiz bir acı ifadesine bürünmüştü. "Bendeki karın çok fazla hasta." Başka bir ara ki bu da Denby'ye öneride bulunması için bir davetti. Sonra, uzun, yorgun bir iç çekiş geldi. "Ben beğenmek rom."

Denby isteksizce güldü. Evvelce de yaşlı yamyam ondan içki dilenmişti ve Grief'le McTavish'in koyduğu en katı *tambo*, New Gibbon yerlilerine alkolü yasaklamak üzerineydi.

Sorun şuydu ki Koho bunun tadını almıştı. Gençlik günlerinde *Dorset* uskunasını yağmaladığında sarhoşluğun keyfini yaşamıştı ama ne yazıktır ki tüm kabile halkıyla birlikte yaşamıştı ve stok fazla sürmemişti. Daha sonra, çıplak savaşçılarıyla birlikte Alman plantasyonunu yıktıklarında akıllanmış ve tüm içkiyi kendine ayırmıştı. Sonuç, kinin katılmış biradan absent ve kayısı brendisine bir düzine farklı içkiyle yaşadığı muhteşem bir sarhoşluk olmuştu. Sarhoşluk aylarca sürmüş ve onda, ölene kadar geçmeyecek bir susuzluk bırakmıştı. Tüm vahşiler gibi alkole meyilli olduğundan, bütün bedeninin kimyası bunun açlığını çekiyordu. Bu açlık onda kıpırtılar ve duyular, beyninde sıcak ve tatlı bir şekilde dolanan kurtçuklar, güzel duygular, iyilik hissi ve aşırı sevinç şeklinde kendisini gösteriyordu. Şu çorak yaşlılık döneminde, kadınlar ve yemek yorucu hale geldiğinden, eski nefretler küllenmeye başladığından, şişelerden –her türden şişeden– sıvı halde akan o canlandırıcı ateşi daha çok arzuluyordu, çünkü bunları çok iyi anımsıyordu. Güneşin altında, bazen ağzı sulanarak saatlerce oturuyor ve üzüntüyle

Alman plantasyonunu temizlediği sırada yaşadığı âlemi düşünüyordu.

Denby anlayışlıydı. Yaşlı şefin belirtilerini düşündü ve ona ilaç dolabından hazımsızlık hapları, ilaçlar ve bir dizi zararsız kapsül ve tablet önerdi. Ama Koho kararlılıkla reddetti. Bir keresinde, Dorset'i yağmaladıklarında, bir kinin tabletini ısırmıştı; ayrıca, savaşçılarından ikisi beyaz bir toz yutmuşlar ve çok kısa sürede yere yıkılıp acı içinde ölmüşlerdi. Hayır, Koho ilaçlara inanmıyordu. Ama şişelerdeki sıvılar, soğuk alevli gençlik aşıları ve sıcak parıltılı hülya kaynakları... Beyaz adamın bunlara bu kadar değer verip onlardan esirgemesi boşuna değildi.

"Rom, o iyi herif," diye tekrarladı ardı ardına, hüzünle ve yaşlı bir adamın yorgun sabrıyla.

Sonra Denby hatasını yaptı ve şakaya başladı. Koho'nun arkasına geçip ilaç dolabını açtı, etiketinde hardal ruhu yazan 120 mililitrelik bir şişe aldı ve mantarını çıkarıp içiyormuş gibi yaparken, bir taraftan da yarı dönmüş, ilgiyle ona bakan Koho'yu aynadan izliyordu. Denby şişeyi yerine koyarken, dudaklarını şapırdatıp takdirle gırtlağını temizledi. Dolabı kilitlemeyi ihmal edip iskemlesine geri döndü ve uygun bir zaman dilimi sonrasında, güverteye gitti. Kapağın arkasında bekleyip dinledi. Bir süre sonra aşağıdaki sessizlik korkutucu, hırıltılı, itici ve boğucu bir öksürükle kesildi. Kendi kendisine gülümsedi ve yavaşça kapaktan aşağıya indi. Şişe rafta ait olduğu yere geri dönmüştü ve yaşlı adam aynı yerde oturuyordu. Denby adamın çelik gibi iradesine hayran kaldı. Ağzı, dudakları ve dili, tüm hassas dokuları ateş

içinde olmalıydı. Yutkundu ve birkaç kez neredeyse öksürüyordu, bu arada istenç dışı gözyaşları gözlerinden yanaklarına doğru süzülüyordu. Sıradan bir insan yarım saat boğulurcasına öksürürdü. Ama Koho'nun suratı zalimce sakindi. Bir numara çevrildiğinin idrakine vardı ve gözlerine o kadar ilkel, feci bir nefret ve kötülük ifadesi geldi ki Denby'nin sırtından aşağı soğuk terler boşandı. Koho gururla ayağa kalktı.

"Ben gitmek," dedi. "Sen tekne herif işaret söyle durup beni almak."

IV

Grief'le Worth'un plantasyonu gezmeye çıktıklarını gören Wallenstein büyük oturma odasında oturmuş, silah yağı ve bir bez parçasıyla otomatik tabancasını temizlemeye koyulmuştu. Yanındaki masada kaçınılmaz viski şişesi ve birçok soda şişesi duruyordu. Başka bir şişe de orada kalmıştı. Onun da üzerinde viski etiketi vardı ama içinde Worth'un atlar için hazırladığı ve kaldırmayı ihmal ettiği ağrı kesici sıvı merhem bulunuyordu.

Wallenstein, çalışırken pencereden baktı ve yoldan yaklaşmakta olan Koho'yu gördü. Adam hızla topallıyordu ama verandaya varıp odaya girdiğinde yürüyüşü yavaş ve vakurdu. Oturdu ve silahın temizlenmesini seyretti. Ağzı, dudakları ve dilinin yanmasına karşın ses etmedi. Beş dakika geçtikten sonra, konuştu.

"O rom iyi herif. Ben beğenmek rom."

Wallenstein gülümsedi ve başını salladı ama daha sonra içindeki sapkın şeytan ona bir yerliye yapacağı son şakayı önerdi. Asıl itici güç, iki şişenin benzerliğiydi. Tabancasının parçalarını masanın üzerine bırakıp, kendine bol sodalı bir içki hazırladı. Koho'yla masanın arasında dururken, şişelerin yerini değiştirdi, içkisini bitirdi ve bir şey ararmış gibi yapıp odadan ayrıldı. Dışarıdan, şaşırmış tükürüğü ve öksürüğü duydu, ama geri döndüğünde yaşlı şef eskisi gibi oturuyordu. Ama merhem şişesi azalmıştı ve hâlâ titreşiyordu.

Koho ayağa kalktı, ellerini çırptı ve hizmetçi çocuk geldiğinde, tüfeğini istediğini belirtti. Oğlan silahı getirdi ve âdet olduğu üzere, yol boyunca ziyaretçinin peşinden ilerledi. Ancak dış kapıdan çıktıklarında, tüfeği sahibine verdi. Kendi kendisine kıkırdayan Wallenstein yaşlı şefin kıyı boyunca nehre doğru ilerlediğini gördü.

Birkaç dakika sonra, tabancasını bir araya getirirken, Wallenstein uzaklardan bir silah sesi duydu. Bir an Koho'yu düşündü ama sonra bu düşünceyi kafasından çıkardı. Worth ve Grief'in de yanlarında av tüfekleri vardı ve herhalde onlardan biri bir güvercine nişan almıştı. Wallenstein iskemlesinde yaylandı, kıkırdadı, sarı bıyığını burdu ve uyuyakaldı. Çığlık çığlığa bağıran Worth'un sesiyle uyandı:

"Büyük çan herifi çal! Çok fazla çal! Deli gibi çal!"

Wallenstein verandaya çıktığında yöneticinin atıyla alçak çitin üzerinden atladığını ve önünde çılgın gibi atını süren Grief'in ardından sahile doğru seğirttiğini gördü. Hindistancevizi ağaçlarının ardındaki çatırtı ve duman olayı açıklamaya yetiyordu. Kayıkhaneler

ve barakalar yanmaktaydı. Alman Daimi Komiseri sahile doğru koşarken plantasyonun büyük çanı çılgınca çalıyordu ve uskunadan balina teknelerinin denize indirildiği görülüyordu.

Ottan yapılma, kav gibi barakalarla kayıkhaneler alevlerle kaplıydı. Grief mutfaktan çıktı, çıplak bir siyahi oğlanı bacağından taşıyordu. Başı yoktu.

"Aşçı kadın da içeride," dedi Worth'a. "Onun da başı gitmiş. Çok ağırdı ve ben de çıkmak zorundaydım."

"Benim hatam," dedi Wallenstein. "Bunu yaşlı Koho yaptı. Ama onun Worth'un at merheminden içmesine izin verdim."

"Sanırım çalılığa yöneldi," dedi atını mahmuzlayıp hareketlenen Worth. "Oliver nehir kenarında. Umarım *ona* ulaşmamıştır."

Yönetici ağaçların arasından dörtnala ilerledi. Birkaç dakika sonra, barakaların kömürleşmiş kalıntıları çökerken, seslendiğini duyarak peşinden gittiler. Onu nehrin kıyısında onu buldular. Hâlâ atının üzerinde, yüzü bembeyaz, yerdeki bir şeylere bakıyordu. Bu genç yönetici yardımcısı Oliver'ın bedeniydi ama kafası olmadığından, anlaması zordu. Tarlalardan koşarak geldikleri için nefes nefese olan siyah işçiler etraflarında toplaşıyordu ve Grief'in talimatlarıyla, ölen adam için bir sedye hazırladılar.

Wallenstein gerçek Alman üzüntüsü ve pişmanlık krizi içindeydi. Yakınmayı bırakıp sövmeye başladığında, gözlerinden samimi yaşlar boşanmıştı. Öfkesi yeminleri kadar gerçek Almandı ve Worth'un av tüfeğini almaya kalkıştığında, dudaklarında köpükler belirmeye başlamıştı.

"Yapma," dedi Grief sertçe. "Kendine gel, Wallenstein. Aptallık etme."

"Ama kaçmasına izin verecek misiniz?" diye çılgınca haykırdı Alman.

"Kaçtı bile. Çalılık tam burada, nehrin kıyısında başlıyor. Ne tarafa gittiğini görebilirsiniz. Yabani domuz patikalarına vardı bile. Bu saman yığınında iğne aramak gibi olur, üstelik onu izlersek, gençleri bizi ele geçirir. Ayrıca, patikalar hep tuzaklı, bilirsiniz, kazıklı çukurlar, zehirli dikenler, falan filan. Yalnızca McTavish ve buşimanları bu patikalarla başa çıkabilir ve son seferinde o bile üç kişi kaybetti. Gelin, geri dönelim. Bu gece boruların öttüğünü, savaş davullarını duyacaksınız ve kıyamet kopacak. Bize saldırmazlar ama çocukların hepsini eve yakın tutun Bay Worth. Hadi!"

Geldikleri yoldan geri dönerlerken, şiddetle inleyip ağlayan bir siyaha rastladılar.

"Kapat senin ağzını!" diye haykırdı Worth. "Ne için sen bu kadar gürültü yapmak?"

"O Koho herif bitirmek iki herif boğainek," diye yanıtladı siyah, bir parmağını da manidar biçimde boğazına götürmüştü.

"İnekleri bıçaklamış," dedi Grief. "Bir süreliğine süt alamayacaksınız demek, Worth. Ugi'den iki tane gönderirim."

Wallenstein teskin edilemiyordu, sonunda kıyıya gelen Denby hardal ruhu dozu meselesini itiraf etti. Bunun üzerine Alman Daimi Komiseri bir parça neşelendi bile ama bıyığını daha güçlü bir şekilde burup dört ayrı dilden topladığı küfürlerle Solomonlara sövmeyi sürdürüyordu.

Ertesi sabah, *Wonder*'ın direğinin tepesinden de görüldüğü gibi, çalılık işaret dumanlarıyla capcanlıydı. Burundan buruna ve koyu cangıla, duman sütunları dolanıyor ve konuşuyordu. Yüksek tepelerdeki, McTavish'in hiç erişmediği uzak köyler de konuşmalara katılıyordu. Nehrin öte yakasından da boruların şamatası devam ediyor, sakin havada millerce uzaklıktan duyulan büyük savaş davullarının -ateşle oyulup, taştan –aletler ve deniz kabuklarıyla şekillendirilen muazzam ağaç gövdeleri– tınlamaları her tarafta geziniyordu.

"Yakın durduğunuz sürece bir şey olmaz," dedi Grief yöneticisine. "Guvutu'ya gitmeliyim. Açığa çıkıp size saldırmazlar. İşçi gruplarını yakında tutun. Bu durum sonuçlanana kadar yer açmaya son verin. Uzağa göndereceğiniz grupları yakalarlar. Ne yaparsanız yapın, kanıp da Koho'nun peşinden gitmeyin. Bunu yaparsanız sizi yakalar. Tek yapmanız gereken, McTavish'in gelmesini beklemek. Onu bir grup Malaitalı buşimanla birlikte buraya göndereceğim. İçerilere girebilecek tek insan odur. Aynı zamanda, o gelene kadar, Denby'yi de sizin yanınızda bırakacağım. Bir mahsuru yok, değil mi Bay Denby? Mctavish'i *Wanda*'yla göndereceğim. Onunla dönüp, *Wonder*'a katılabilirsiniz. Bir seferlik Kaptan Ward siz olmadan idare eder."

"Ben de tam bu iş için gönüllü olacaktım," diye yanıtladı Denby. "Bir şaka yüzünden bu patırtının kopacağını hiç düşünmemiştim. Anlıyorsunuz ya, bir şekilde kendimi sorumlu hissediyorum."

"Ben de sorumluyum," diye atıldı Wallenstein.

"Ama ben başlattım," diye ısrar etti süperkargo.

"Belki ama ben sürdürdüm."

"Koho da bitirdi," dedi Grief.

"Her halükârda, ben de kalmalıyım," dedi Alman.

"Siz de Guvutu'ya gelirsiniz sanıyordum," diye itiraz etti Grief.

"Gelecektim. Ama bu kısmen benim yetki alanım ve kesinlikle aptallık ettim. Kalıp işleri yoluna sokmalıyım."

V

Guvutu'da, Grief tam o sırada Malaita'ya doğru yola çıkmakta olan bir keçle McTavish'e ayrıntılı talimatlar gönderdi. Kaptan Ward *Wonder*'la Santa Cruz Adaları'na doğru yelken açtı ve Britanya Daimi Komiserinden bir balina teknesiyle siyah mahkûmlardan oluşan mürettebatını ödünç alan Grief kanalı aşıp Guadalcanar'a geçip Penduffryn'deki otluk araziyi incelemeye gitti.

Üç hafta sonra serbest ıskota ve uygun rüzgârla, mercan resiflerini aşıp Guvutu'nun demir yerinin sakin sularına ulaştı. Kıyı resifinin yakınlarındaki küçük bir keç dışında liman bomboştu. Grief bunun *Wanda* olduğunu gördü. Belli ki Tulagi Geçidi'nden yeni geçmişlerdi, çünkü siyahi tayfası hâlâ yelkenleri sarmakla meşguldü. Yanına gittiğinde, bizzat McTavish küpeşteyi aşması için ona elini uzattı.

"Ne oldu?" diye sordu Grief. "Daha gitmediniz mi?"

McTavish onayladı. "Döndük. Gemide her şey yolunda."

"New Gibbon ne durumda?"

"Son gördüğümde, her şey yerindeydi, dikkatli bir gözün arazide yokluğunu fark edeceği birkaç önemsiz şey dışında."

Soğuk alev gibi bir adamdı; Koho kadar ufak tefek, onun kadar kuru, maun rengi tenliydi, bir İskoçun gözlerinden ziyade matkap uçlarına benzer ifadesiz mavi gözleri vardı. Korkusuz, hevessiz, hastalıktan, iklimden ve duygudan etkilenmez, bir yılan kadar ince, acı ve ölümcüldü. Grief, adamın o andaki ekşi ifadesinin kötü haberlere delalet ettiğinin de farkındaydı.

"Anlatın bakalım!" dedi. "Ne oldu?"

"Bu işin ciddi biçimde yasaklanması gerekir, çok kötü, şu kâfir zencilere şaka yapma işinin," oldu yanıt. "Aynı zamanda, çok da pahalı oluyor. Aşağıya gelin, Bay Grief. Elinizde bir içkiyle haberi daha iyi karşılayabilirsiniz. Önden buyrun."

"İşi nasıl bağladınız?" diye sordu patronu, kamarada oturur oturmaz.

Küçük İskoçyalı başını salladı. "Bağlayacak bir şey kalmamıştı. Nasıl baktığınıza bağlı. Ya da her şeyin bağlandığını, bakın ama ben daha oraya varmadan, tamamen bağlandığını söyleyebilirsiniz."

"Peki ya plantasyon be adam? Ya plantasyon?"

"Plantasyon filan yok. Bütün o yılların çabası boşa gitti. Başladığımız yere, misyonerlerin başladığı, Almanların başladığı yere –ve bitirdikleri yere– döndük. Limanda taş üstünde taş kalmamış. Evler siyah

kül yığınları. Bütün ağaçlar kesilmiş, yabani domuzlar da yerelmalarıyla tatlı patatesleri köklemiş. New Georgialı o oğlanlar, yüz taneydiler ve size pahalıya patlamışlardı. Ne olduğunu anlatacak bir tanesi bile kalmamış."

Durdu ve basamakların altındaki büyük bir dolabı karıştırmaya başladı.

"Ya Worth? Ve Denby? Ve Wallenstein?"

"Onları anlatıyordum. Bakın."

McTavish pirinç çuvalından bir torba çıkarıp içindekileri yere boşalttı. David Grief bir sarsılıp kendini toparladı, çünkü kendisini New Gibbon'da bıraktığı üç adamın kellelerine bakar bulmuştu. Wallenstein'ın sarı bıyığı haşmetli kıvrımını kaybetmiş, üstdudağında düşüp solmuştu.

"Ne olduğunu bilmiyorum." İskoçyalının sesi hüzünle devam etti. "Ama sanırım yaşlı çılgının peşinden çalılığa girmişler."

"Ya Koho nerede?" diye sordu Grief.

"Çalılıkta ve beyler gibi sarhoş. Kelleleri bu yüzden kurtarabildim. Ayakta duramayacak kadar sarhoştu. Ben geldiğimde onu sırtlarında köyden kaçırdılar. Bunları devralırsanız da memnun olurum." Durdu ve iç çekti. "Sanırım onlara normal cenaze merasimleri yapıp toprağa verecekler. Ama bana sorarsanız mükemmel birer ilginç eşya olurlar. Herhangi bir saygıdeğer müze tanesine yüz sterlin öder. En iyisi bir içki daha alın. Biraz solgun görünüyorsunuz; işte bunun için ve eğer bana sorarsanız, Bay Grief, zencilerle şakalaşmayı ciddi bir şekilde yasaklayın. Hep sorun çıkarıyor ve bu çok pahalı bir eğlence."

Swithin Hall ile Küçük Bir Hesap

I

Çevresindeki kesintisiz deniz çemberine son bir kez daha bakan, David Grief gurcatayı bırakıp yavaşça ve rahatlıkla iplerden güverteye kadar indi.

"Leu-Leu Atolü batmış, Bay Snow," dedi kaygılı bakışlı genç ikinci kaptana. "Eğer seyrüsefer diye bir şey varsa, atol kesinlikle suyun altında, çünkü üzerinden –daha doğrusu olması gereken yerden– iki kez geçtik. Ya böyle olmuş, ya kronometre bozuk ya da ben seyrüseferi unuttum."

"Kronometre olmalı efendim," diye patronunu teselli etti ikinci kaptan. "Biliyorsunuz ki ben de ayrı gözlemler yapıp hesapladım, sizinkilerle uyuşuyor."

"Evet," diye homurdandı Grief, asık bir suratla. "Sizin Summer hatlarınızın ve benimkilerin kesiştiği yer de Leu-Leu Atolü'nün tam ortası. Kronometre olmalı, bir dişlisi kaydı ya da bir şeyler oldu."

Küpeşteye kadar çabucak gidip geldi ve *Uncle Toby*'nin dümen suyuna kaygılı bir bakış attı. Kıç

omuzluktan aldığı hayli güçlü bir rüzgârla uskuna dokuz ya da on mil sürat yapıyordu.

"En iyisi rüzgâra karşı dönelim, Bay Snow. Yelkenleri laşka edin ve iki saatlik fasılalar halinde rüzgâr üstüne dönün. Hava bulutlanıyor ve bu gece yıldızları okuyabileceğimizi sanmıyorum; bu yüzden konumumuzu koruyalım, yarın bir enlem okuması yapar, Leu-Leu'nun enleminde ilerleriz. Eski seyrüseferciler de böyle yapardı."

Kemeresi geniş, direkleri ağır, bordası dik ve yüksek olan *Uncle Toby* David Grief'in sahip olduğu en yavaş, en tıknaz, en güvenli ve en hatasız uskunaydı. Görevi, yerli ticaret temsilcilerinin kopra, şahin gagalı kaplumbağa ve arada bir de istiridye kabuğu topladıkları Banks Adası'ndan Santa Cruz grubuna birçok uzak atol arasında dolaşmaktı. Kaptanın özellikle ağır bir humma krizine yakalandığını gören Grief, atoller arasında senede iki kez çıktığı sefer için onun yerine *Uncle Toby*'nin komutasını almıştı. İlk uğrayacağı liman olarak en uzaktaki Leu-Leu'yu seçmiş ve ona oyun oynayan kronometresi yüzünden, denizin ortasında kaybolmuştu.

II

O gece hiçbir yıldız görünmedi, ertesi gün de güneş. Boğucu yapışkan bir sükûnet hâkimdi, buna ara sıra rüzgâr sağanakları ve sağanak halinde yağmur ara verdiriyordu. Rüzgâr üstüne fazla ilerleme korku-

suyla, *Uncle Toby* rüzgâra karşı orsa alabanda eğleniyordu ve dört gün dört gece bulutlu hava yaşandı. Güneş hiç görünmedi, yıldızların belirdiği nadir anlarda da bunlar teşhis edilemeyecek kadar solgun ve kısa süreli görüldüler. Artık en deneyimsiz olanları bile havanın bozacağını anlamıştı. Düzenli bir şekilde 29.90'da duran barometreyi kontrol ettikten sonra güverteye çıkmış olan Grief, suratı hava ve gök kadar karanlık ve kaygılı görünen Jackie-Jackie'yle karşılaştı. Tongalı deneyimli bir denizci olan Jackie-Jackie karışık Kanaka tayfanın başında bir tür lostromo ve yarım-üçüncü kaptan olarak görev almıştı.

"Büyük hava o gelmek, sanırım," dedi. "Ben onu aynısı belki beş ya da altı kez görmek."

Grief başıyla onayladı. "Tayfun havası, doğru, Jackie-Jackie. Yakında barometre düşer – dibe kadar."

"Kesin," diye onayladı Tongalı. "O var esmek cehennem gibi."

On dakika sonra Snow güverteye çıktı.

"Başladı," dedi. "29.85, hem iniyor hem de pompalıyor. Leş gibi sıcak – fark etmediniz mi?" Eliyle alnını sildi. "Mide bulandırıcı. Her an kahvaltımı çıkarabilirim."

Jackie-Jackie sırıttı. "Ben de. İçerdeki her şey dışarı gitmek. Çok esmeden önce hep böyle. Ama *Uncle Toby* iyi. Her şeyi atlatır."

"En iyisi ana direğe fırtına yelkeni takın ve bir fırtına floğu," dedi Grief ikinci kaptana. "Yelkenleri de saravele etmeden önce camadana vurun. Neyle karşılaşacağımız belli değil. Başlamışken, çifte kravat bağlayın."

Bir saat içinde bunaltıcı baskı sürekli artmış, çıplak sükûnet devam etmiş, barometre de 29.70'e düşmüştü. Genç ikinci kaptan kötülüğü bekleme sabrından yoksundu. Huzursuz voltalarına son verdi ve kollarını açtı.

"Gelecekse gelsin!" diye haykırdı. "Böyle vakit geçirmenin yararı yok! En kötüsü neyse bilelim ve görelim! Çılgın bir kronometre ve esmeyen bir tayfunla yeterince sıkıntılı bir durumdayız!"

Bulutların karıştırdığı gökyüzü belirsiz bir bakır rengine dönüştü ve muazzam bir kazanın içi gibi parlamaya başladı. Aşağıda hiç kimse kalmamıştı. Yerli denizciler başta ve kıçta endişeli gruplar oluşturmuş, kısık sesle kendi aralarında konuşuyor, meşum gökyüzüne ve uzun, alçak, yağlı gibi dalgalanan aynı meşumluktaki denize düşünceli düşünceli bakıyorlardı.

"Kunduz yağıyla karıştırılmış petrol gibi," diye homurdandı ikinci kaptan, bir taraftan da tiksintiyle denize tükürüyordu. "Ben çocukken annem bana böyle şeyler içirirdi. Tanrım, kararıyor!"

Kızıl, bakırsı parlaklık kaybolmuştu ve gökyüzü, geç alacakaranlık gibi kararıncaya kadar alçalıp koyulaşmıştı. Tayfun kurallarını çok iyi bilen Grief gene de "Fırtına Yasaları"nı okuyordu, hafif aydınlıkta yazıyı okuyabilmek için gözlerini kısmıştı. Rüzgârı beklemekten başka yapacak bir şey yoktu, o zaman belirsizliğin içinden bir yerlerden gelmekte olan hızlı ve ölümcül merkeze göre hangi konumda olduğunu anlayabilecekti.

Rüzgâr geldiğinde, saat öğleden sonra üçtü ve cıva 29.45'e düşmüştü. Onu suyun üzerinde görebi-

liyorlardı; denizin yüzünü karartıyor, geçerken minik beyaz köpükler oluşturuyordu. Bu yalnızca sert bir meltemdi ve rüzgâr yelkenlerini rüzgâr kemere hattına gelene kadar dolduran *Uncle Toby* dört mil hızla ilerliyordu.

"Bu nedir böyle," diye küçümsedi Snow. "O kadar hazırlıktan sonra!"

"Velet rüzgâr," diye kabul etti Jackie-Jackie. "Kısa sürede büyük adam olacak, göreceksin."

Grief ön yelkenin takılıp, camadanların yerinde bırakılmasını emretti ve *Uncle Toby* yükselen esintide temposunu düzeltti. Rüzgâr hızla adam boyuna çıktı ama orada kalmadı. Daha hızlı, daha hızlı esti ve hızlanmayı sürdürdü ve her artışı da ardından ani, sertleşen sağanakların geldiği durgunluklar gösterdi. Daha da büyüdü, artık Uncle Toby'nin küpeştesi suyun üzerinden çok altındaydı ve gövdesi firengi deliklerinin atamayacağı kadar fazla köpüklü suyla dolmuştu. Grief hâlâ düzenli bir şekilde düşmekte olan barometreyi izliyordu.

"Merkezi güneyimizde," dedi Snow'a, "biz de yolu üzerinde, içerisine doğru ilerliyoruz. Şimdi dönüp diğer yöne doğru ilerlemeliyiz. Bu barometreyi yükseltmeli. Ön yelkeni küçültün –şimdi bile kaldırabileceğinden fazlasını taşıyor– ve bocilemeye hazır olun."

Manevra gerçekleştirildi; neredeyse akşamın ilk karanlığı kadar kararmış olan havada *Uncle Toby* döndü ve fırtınanın cephesi karşısında çılgınca kuzeye doğru yollandı.

"Ucu ucuna," dedi birkaç saat sonra Grief ikinci kaptana. "Fırtına büyük bir kavis çiziyor –bu kavisi

hesaplamak mümkün değil– ve kaçabiliriz de merkez bizi yakalayabilir de. Tanrıya şükür barometre sabit duruyor. Her şey kavisin ne kadar büyük olduğuna bağlı. Devam edemeyeceğimiz kadar deniz var. Traverse çıkalım! Her halükârda ilerleyecek."

"Rüzgârın ne olduğunu bilirim sanıyordum," diye bağırıyordu ertesi gün snow patronunun kulağına. "Bu rüzgâr değil. Düşünülemeyecek bir şey. Olanaksız bir şey. Sağanaklarda doksan ya da yüz mile ulaşıyor olmalı. Bunun bir anlamı yok. Bunu insanlara nasıl söylerim? Söyleyemem. Üstelik şu denize bakın! Doğuyu bitirdim ama böyle bir şeyi hiç görmedim."

Gün çıkagelmişti, güneş de bir saat önce doğmuş olmalıydı ama tek verdiği, solgun, yarım yamalak bir alacakaranlıktı. Okyanus hareket halindeki dağlardan oluşan bir varlıktı. Büyük dalgaların arasında beş yüz metrelik vadiler uzanıyordu. Rüzgârın şiddetinden bir parça korunan uzun yamaçları beyaz köpüklü küçük dalgalar tarafından kırılıyordu ama büyük dalgaların yüksek doruklarındaki köpükleri rüzgâr daha oluşurken parçalıyordu. Bu köpük, direkten daha yüksekte ve ufki olarak da denizin yüzeyinde daha da yükseğe uzanıyordu.

"En kötüsünü atlattık," oldu Grief'in teşhisi. "Barometre sürekli yükseliyor. Rüzgâr yatıştıkça deniz daha yükselecek. Ben içeri giriyorum. Rüzgârdaki sapmaları kollayın. Kesinlikle gelecekler. Saat sekizi çaldığında beni çağırın."

Öğleden sonra, muazzam bir deniz varken ve rüzgâr da son darbesinden sonra yalnızca hafif bir esintiye dönüşmüşken, Tongalı lostromo tersyüz olmuş bir

uskuna gördü. *Uncle Toby*'nin sürüklenişi onları pruva tarafında tutuyordu ve adını okuyamadılar ama gece olmadan küçük, yuvarlak dipli, iki ucu sivri bir tekneye ulaştılar, batmıştı ama kıçındaki beyaz harfler görülebiliyordu. Dürbünden Snow okudu: *Emily L No. 3*.

"Bir balina uskunası," dedi Grief. "Ama bu sularda bir balina uskunasının ne işi var bilemiyorum."

"Belki hazine avcılarıdır?" diye tahmin yürüttü Snow. "Hatırlarsınız, *Sophie Sutherland* ve *Herman* da fokçulardı, San Francisco'dan ellerinde harita olan tipler tarafından kiralanmışlardı. Haritaları dosdoğru gidecekleri yeri gösterirdi, ta ki oraya varıp da gidemediklerini görene kadar."

III

Yüksek ve vakur yuvarlanmalarla geçen, doğrultacak bir gıdım rüzgâr olmadan *Uncle Toby*'nin, geniş ve can çekişen denizde gemideki herkesin ruhunu çarpacak kadar yalpaladığı baş döndürücü bir gecenin ardından hafif bir meltem esmeye ve camadanlar sarsılmaya başladı. Günün yarısı geçince, okyanusun dümdüz yüzeyinin üzerinde bulutlar seyreldi ve güneş görüldü. Gözlemlere göre, iki derece ve on beş dakika güneydeydiler. Bozuk bir kronometreyle boylam söz konusu değildi.

"Bu enlem hattı boyunca beş yüzle bin millik bir aralıktayız," dedi Grief, ikinci kaptanla ikisi haritanın

üzerine eğildiğinde. "Leu-Leu güneyde bir yerlerde ve okyanusun bu bölgesi bomboş. Kronometreyi ayarlayabileceğimiz ne bir ada ne de bir resif var. Tek yapacağımız..."

"Kara göründü, kaptan!" diye haykırdı kamara kapağından Tongalı.

Grief haritanın boşluğuna hızla bir göz attı ve şaşkınlığını bir ıslıkla ifade ettikten sonra, hafifçe koltuğuna gömüldü.

"Beni aşar," dedi. "Burada kara olamaz. Bu kadar ne ilerledik ne de sürüklendik. Bütün yolculuk deliceydi. Lütfen yukarı çıkıp Jackie'yi neyin rahatsız ettiğine bakar mısınız?"

"Gerçekten de kara," dedi ikinci kaptan, bir dakika sonra. "Güverteden görünüyor –hindistancevizi ağaçlarının tepeleri– bir tür atol olmalı. Belki de Leu-Leu'dur."

Grief olumlu anlamda başını salladı ve denizden çıkıyorlarmış gibi yalnızca tepeleri görünen palmiye şeridine baktı.

"Rüzgâra doğru yön değiştirelim, Bay Snow, orsa çekelim ve bir bakalım. Hemen güneyinden geçeceğiz ve o yöne doğru uzanıyorsa güneybatı ucuna ulaşırız."

Bir uskunanın alçak güvertesinden göründüklerine göre palmiyeler yakında olmalıydı ve *Uncle Toby* yavaş gitmesine karşın alçak kara denizin üzerinde yükseldi ve başka palmiyeler de atolün dairesini belirginleştirdi.

"Çok güzel," dedi ikinci kaptan. "Mükemmel bir daire... göründüğü kadarıyla sekiz ya da dokuz mil çapında... Acaba lagünün bir girişi var mı? Kim bilir? Belki de yeni bir keşiftir."

Atolün batı kıyısı boyunca ilerlediler, dalgaların dövdüğü mercan kayalıklarına doğru yaklaşıp uzaklaşıyorlardı. Direğin tepesinden, Kanakalardan biri palmiyelerin ardında bir lagün ve ortasında bir adanın görüldüğünü bildirdi.

"Ne düşündüğünüzü biliyorum," dedi Grief ikinci kaptanına.

Homurdanıp başını sallayan Snow hızlı ve meydan okur bir inanmazlıkla baktı.

"Girişin kuzeybatıda olacağını düşünüyorsunuz," diye devam etti Grief, ders anlatır gibi. "İki kablo boyu genişlikte, kuzeyinde üç ayrı hindistancevizi ağacıyla güneyinde de vidaağaçlarıyla işaretlenmiş. Çapı sekiz mil, kusursuz bir daire, tam ortasında da bir ada."

"Bunu *düşünüyordum*," diye kabul etti Snow.

"İşte giriş de tam olması gereken yerde..."

"Ve üç palmiye," dedi Snow neredeyse fısıltıyla, "ve vidaağaçları. Adada bir de yel değirmeni varsa, bu o: Swithin Hall'un adası. Ama olamaz. On yıldır herkes bunu arıyor."

"Hall bir seferinde size kötü bir oyun oynamıştı değil mi?" diye sordu Grief.

Snow başıyla onayladı. "Bu yüzden sizin yanınızda çalışıyorum. Beni tamtakır iflas ettirdi. Tam anlamıyla bir soygundu. Memleketteki bir mirasın ilk taksidiyle Sydney'de *Cascade*'in enkazını satın almıştım."

"Christmas Adası'nda oturmuştu, değil mi?"

"Evet, tam hızla, gece vakti karaya oturdu. Yolcuları ve postayı kurtardılar. Sonra küçük bir ada uskunası aldım, bu da paramdan geri kalanı

götürdü ve gemiyi donatabilmek için mirasın yöneticilerinin paranın son bölümünü serbest bırakmalarını bekledim. Swithin Hall da –o sıralarda Honolulu'daydı– dosdoğru Christmas Adaları'na yollandı. Ne hakkı vardı ne de bir yetkisi. Oraya vardığımda *Cascade*'den yalnızca tekne ve motoru kalmıştı. Yük olarak önemli miktarda ipek de vardı. Üstelik zarar da görmemişti. Daha sonra onun süperkargosundan öğrendim. Bu işten altmış bin dolar kaldırmış."

Snow omuz silkti ve hüzünle lagünün, minik dalgacıkların öğleden sonra güneşinde oynaştığı pürüzsüz yüzeyine baktı.

"Enkaz benimdi. Açık artırmada satın aldım. Büyük kumar oynadım ve kaybettim. Sydney'e döndüğümde, mürettebat ve bana kredi açmış olan tüccarlar uskunayı haczettiler. Saatimi ve sekstantımı rehine verdim ve bir süre kömür küredim, sonunda Yeni Hebridler'e sefer yapan motorlu bir gemide ayda sekiz sterline bir iş buldum. Sonra bağımsız tüccar olarak şansımı denedim, iflas ettim, Tanna ve Fiji'de çalışan bir işçi toplama gemisinde ikinci kaptan olarak görev aldım, Apia'daki bir Alman plantasyonunda gözetmen oldum ve sonunda *Uncle Toby*'ye yerleştim."

"Hiç Swithin Hall'la karşılaştınız mı?"

Snow başını salladı.

"Eh, şimdi karşılaşacaksın herhalde. İşte yel değirmeni."

Geçitten çıkarken, lagünün ortasında küçük, yoğun ağaçlıklı bir ada gördüler, ağaçların ortasında

Hollanda tarzı bir yel değirmeni açıkça görülüyordu.

"Görüldüğü kadarıyla evde kimse yok," dedi Grief, "ya da belki paranızı alma fırsatınız olur."

İkinci kaptanın suratı kinle sertleşti ve yumrukları sıkıldı.

"Ona yasal olarak dokunamam. Artık çok parası var. Ama zulasından altmış bin dolarlık mal alabilirim. Umarım evdedir."

"O zaman ben de öyle umarım," dedi Grief, anlayışlı bir gülümsemeyle. "Sanırım adanın tarifini Bau-Oti'den aldınız?"

"Evet, herhalde herkes gibi. Sorun şu ki Bau-Oti enlem ve boylam veremiyor. Gilbert Adaları'ndan uzun bir yolculuk yaptıklarını söylüyor; bütün bildiği bu. Acaba ona ne oldu?"

"Onu bir yıl önce Tahiti'de sahilde gördüm. Paumotular'da bir yolculuğa çıkmak istediğini söyledi. İşte, oradayız, yaklaşıyoruz. İlerleyelim, Jackie-Jackie. Demir atmaya hazır olun, Bay Snow. Bau-Oti'ye göre, batı kıyısından üç yüz metre ilerde dokuz kulaçta demir yeri var, güneydoğuda da mercan kayaları. İşte kayalar. İskandil ne Jackie?"

"Dokuz kulaç."

"Demir atın, Bay Snow."

Uncle Toby zincirini salladı, ön yelkenler boşaldı ve Kanaka tayfa ön ve ana mandarlarla ıskotaları bağladılar.

IV

Balina teknesi küçük, mercan kayalarından oluşan iskeleye yanaştı ve Grief'le ikinci kaptan kıyıya çıktılar.

"Kimse yok diye düşünüyorsunuz," dedi, kumlu yoldan bungalova doğru ilerleyen Grief. "Ama sıklıkla koklamış olduğum bir kokuyu alıyorum. Bir şeyler yapılıyor ya da burnum yalan söylüyor. Lagün istiridye kaplı. Eti çürüttükleri yer buradan bin mil uzakta değil. Kötü kokuyu alıyor musunuz?"

Bu bungalov, tropiklerde hiçbir bungalovun olamayacağı kadar Swithin Hall'a aitti. Misyon mimarisindeydi, kilitli olamayan tel örgülü kapıdan girdiklerinde, aynı Misyon tarzı dekorasyon ve mobilyayla karşılaştılar. Büyük oturma odasının zemini en iyisinden Samoa hasırıyla kaplıydı. Koltuklar, pencere önlerinde sekiler, kuytu köşeler ve bir bilardo masası vardı. Bir dikiş masası ve içinden, üzerine iğne saplı işlemeli saf Fransız ketenlerinin sarktığı bir dikiş sepeti, bir kadının varlığına işaret ediyordu. Paravan ve veranda sayesinde köreltici güneş ışığı süzülüp, serin, loş bir aydınlığa dönüşüyordu. Grief'in gözüne inci düğmelerin parlaklığı çarptı.

"Tanrı aşkına, yel değirmeninin doldurduğu bataryalar!" dedi düğmelere basarken. "İşte gizli aydınlatma!"

Gizli küreler aydınlandı ve oda süzülen altın rengi bir ışıkla doldu. Duvarlara dizilmiş birçok kitap rafı vardı. Grief başlıklara göz gezdirdi. Kendisi de bir deniz serüvencisi için hayli okumuş birisi olan Grief, kendisini aşan genişlikte zevk yelpazesine tanık oldu.

Eski dostlarla da karşılaştı, adını duyup, hiç okumamış olduklarıyla da. Tolstoy, Turgenyev ve Gorki'nin kitapları tam takım vardı, Cooper ve Mark Twain'in de; Hugo, Zola ve Sue; Flaubert, De Maupassant ve Paul de Koch. Metchnikoff, Weininger ve Schopenhauer'in sayfalarını merakla, Ellis, Lydston, Krafft-Ebbing ve Forel'inkileri de beğeniyle karıştırdı. Tam Woodruff'ın *Irkların Yayılması*'nı eline almıştı ki Snow evin içindeki araştırmasından geri döndü.

"Emaye banyo küveti, ayrı bir duş odası ve bir oturma banyosu!" diye şaşkınlıkla saydı. "Krallara layık! Ve sanırım benim paramın bir kısmı da bu işe harcanmış. Birileri burada yaşıyor olmalı. Mutfakta yeni açılmış yağ ve süt tenekeleriyle asılı kaplumbağa eti var. Başka ne bulurum diye bakacağım."

Grief de oturma odasının karşı duvarındaki kapıdan çıktı. Kendisini belli ki bir kadına ait olan bir odada buldu. Karşıda, telli bir kapının ardında tenteli ve karanlık bir uyuma verandası vardı. Bir divanda bir kadın uyuyordu. Yumuşak ışıkta esmer, İspanyol tarzı dikkat çekici bir güzelliği vardı. Yanında, açık ve yüzüstü kapanmış bir roman duruyordu. Yanaklarının renginden, Greif tropiklere geleli pek de fazla bir zaman geçmediğini çıkardı. Bir göz attıktan sonra, yavaşça gerisin geriye döndü ve tam da Snow'un diğer kapıdan girdiği sırada oturma odasına döndü. Yaşlılıktan buruşmuş ve korkudan inleyip acayip hareketler yapan bir siyahı çıplak kolundan yakalayıp sürüklemişti.

"Onu arkadaki küçük bir kulübede kestirirken buldum," dedi ikinci kaptan. "Sanırım aşçı. Ağzından bir laf alamadım. Siz ne buldunuz?"

"Uyuyan bir prenses. Şşt. Birisi geliyor."

"Eğer Hall'sa," diye homurdandı, yumruklarını sıkan Snow.

Grief başını salladı. "Kabalık yok. Burada bir kadın var. Eğer gelen Hall'sa, gitmeden eyleme geçebilmeniz için bir şey ayarlayacağım."

Kapı açıldı ve içeri irikıyım bir adam girdi. Kemerinde kocaman, uzun namlulu bir Colt asılıydı. Onlara hızlı, endişeli bir bakış attı, sonra yüzü samimi bir gülümsemeyle aydınlandı ve onlara elini uzattı.

"Hoş geldiniz, yabancılar. Ama sormama izin verirseniz, Allah aşkına, nasıl oldu da adamı bulabildiniz?"

"Çünkü rotamızdan sapmıştık," diye adamın elini sıkarken yanıtladı Grief.

"Benim adım Hall, Swithin Hall," dedi diğeri, Snow'un elini sıkmak için dönerken. "Ve söylememde bir mahsur yok ki sizler ilk ziyaretçilerimsiniz."

"Bu da bütün sahillerde yıllardır sözü edilen gizli adanız, değil mi?" diye yanıt verdi Grief. "Eh, şimdi artık onu bulmanın formülünü biliyorum."

"Nasılmış?" diye hemen sordu Hall.

"Kronometrenizi kırın, bir tayfuna karışın ve sonra gözlerini açıp denizden yükselen hindistancevizi ağaçlarını kollayın."

"Peki, adınız nedir?" diye sordu, laf olsun diye gülen Hall.

"Anstey – Phil Anstey," diye hemen yanıtladı Grief. "*Uncle Toby*'yle Gilbert Adaları'ndan Yeni Gine'ye gidiyor ve boylamımızı bulmaya çalışıyoruz. Bu da ikinci kaptanım Bay Grey, benden daha iyi bir seyrüseferci dir ama o da itibarını kronometreye kaptırdı."

Grief neden yalan söylediğini bilmiyordu ama böyle bir arzu duymuş ve dayanamamıştı. Aklında bir şeylerin yolunda olmadığına dair müphem bir duygu vardı ama ne olduğuna parmak basamıyordu. Swithin Hall şişman, yuvarlak suratlı bir adamdı, gülümseyen bir ağzı vardı ve gözlerinin yanlarında gülümseme kırışıkları oluşuyordu. Ama Grief, daha gençlik yıllarında bu tür tiplerin nasıl aldatıcı olabileceğini, aynı zamanda yüzeyi neşeyle örten ve altta yatanları gizleyen mavi gözlerin yanıltıcılığını öğrenmişti.

"Aşçımla ne yapıyorsunuz? Sizinkini kaybettiniz de benimkini ele geçirmeye mi çalışıyorsunuz?" diyordu Hall. "Onu bıraksanız iyi olur, akşam yemeği istiyorsanız tabii. Karım burada ve sizi görmekten mutlu olacaktır; o buna ana yemek diyor ve yanlış adlandırdığım için bana kızıyor ama ben eski usul bir adamım. Benim ailem ana yemeği günün ortasında yerdi. İnsan eski alışkanlıklarından kurtulamıyor. Yıkanmak ister misiniz? Ben isterim. Baksanıza. Köpekler gibi çalıştım – dalgıç takımıyla. İstiridye, anlarsınız ya. Ama kokudan anlamışsınızdır tabii ki."

V

Snow uskunanın komutasını üstlendi ve gemiye döndü. Onu soyan adamla aynı sofraya oturmaktan duyduğu tiksintiye ek olarak, Grief'in yalanlarının bozulmaması için Kanaka mürettebatın da uyarılması gerekiyordu. Saat on birde Grief tekneye döndü ve ikinci kaptanı kendisini bekler buldu.

"Swithin Hall'un adasında bir şeyler oluyor," dedi Grief başını sallayarak. "Ne olduğunu çıkaramadım ama hissediyorum. Swithin Hall neye benzer?"

Snow başını salladı.

"Raflardaki kitapları satın alan karadaki o adam değil kesinlikle," diye açıkladı Grief inançla. "Gizli ışıklarla da bir işi yok. Yüzeyde bir nezaket cilası var ama altı zımpara kâğıdı gibi. Yapmacıklı bir sahtekâr. Yanındaki güruh da –adları Watson ve Gorman; siz gittikten sonra geldiler– gerçek deniz kurtları, orta yaşlı, bozuk ve darbe yemiş, paslı dövme demir kazıklar kadar sert ve iki katı tehlikeli; gerçek bela, bellerinde tabanca ve hallerinden hiç de Swithin Hall'la dostça bir ilişkiye girecek tipler gibi durmuyorlar. Ve kadın! Bir hanımefendi. Ciddi söylüyorum. Güney Amerika ve Çin hakkında da çok şey biliyor. İspanyol olduğundan eminim ama doğal bir İngilizcesi var. Gezmiş. Boğa güreşlerinden konuştuk. Bunları Guyaquil'de, Meksika'da, Sevilla'da seyretmiş. Fok derisi hakkında çok şey biliyor.

"Şu da dikkatimi çekti. Kadın müzikten anlıyor. Çalıyor mu diye sordum. Adam burasını bir saray gibi döşemiş. Böyle olunca, neden kadına bir piyano almamış? Bir şey daha: Kadın hızlı ve canlı, her konuştuğunda da adam onu izliyor. İğne üstünde ve sürekli kadının sözünü kesip konuşmayı kontrol altında tutuyor. Baksanıza, hiç Swithin Hall'un evlendiğini duydunuz mu?"

"Vallahi de bilmiyorum," dedi ikinci kaptan. "Bunu düşünmek hiç aklıma gelmedi."

"Kadını Bayan Hall olarak tanıttı. Watson'la Gorman da adama Hall diye hitap ediyor. O ikisi ilginç bir ikili. Hiç anlamadım."

"Bu konuda ne yapacaksınız?" diye sordu Snow.

"Eh, ortalıkta bir süre takılacağım. Orada okumak istediğim bazı kitaplar var. Diyelim ki sabaha şu gabya çubuğunu indirip genel bir bakım yaptınız. Bir fırtına atlattık, biliyorsun ya. Başlamışken donanımı da elden geçirin. İşleri kendi haline bırakın ve acele etmeyin."

VI

Ertesi gün Grief'in kuşkuları daha da güçlendi. Erkenden karaya çıktı, küçük adada ilerledi ve dalgıçların yaşadığı barakalara gitti. Oraya vardığında tam da sandallara biniyorlardı ve Kanakalar olarak, daha çok kürek mahkûmları gibi davrandıklarını fark etti. Üç beyaz adam da oradaydı ve Grief her birinin elinde birer tüfek olduğunu gördü. Hall onu hayli neşeli bir şekilde karşıladı ama Gorman ve Watson kısaca günaydın diye homurdanıp kaşlarını çattılar.

Bir an sonra, Kanakalardan biri, küreğini yerleştirmek için eğilirken, Grief'e yavaşça göz kırptı. Adamın suratı aşinaydı, adalarda ticaret yaparken yanında çalışmış olan binlerce yerli tayfa ya da dalgıçtan biri.

"Onlara kim olduğumu söyleme," dedi Grief Tahiti dilinde. "Hiç benim yanımda çalıştın mı?"

Adam başını eğdi ve ağzı açıldı ama daha konuşamadan, sandalın kıçına binmiş olan Watson'ın vahşi bir "Sus!" komutuyla sesi kesildi.

"Özür dilerim," dedi Grief. "bunu yapmamam gerektiğini bilmeliydim."

"Bir şey yok," diye karıştı Hall. "Sorun şu ki çok konuşup, az çalışıyorlar. Onlara karşı katı olmalıyız, yoksa yediklerini karşılayacak kadar bile istiridye toplayamayız."

Grief anlayışla başını salladı. "Onları bilirim. Benim de onlardan oluşan bir mürettebatım var. Tembel domuzlar. Onlardan yarım günlük iş çıkarabilmek için zenciler gibi iteklemek lazım."

"Ona ne diyordunuz?" diye kabaca sordu Gorman.

"İstiridyenin nasıl olduğunu, ne kadar derine daldıklarını sordum."

"Kalın," diye yanıtladı Hall. "Şu anda yaklaşık on kulaçtayız. Tam şurada, yüz metre bile yok. Gelmek ister misiniz?"

Grief günün yarısını teknelerde geçirdi ve bungalovda öğle yemeğini yedi. Öğleden sonra kaytardı, büyük oturma odasında kestirdi, biraz okudu ve yarım saat boyunca Bayan Hall'la sohbet etti. Akşam yemeği sonrasında, kocasıyla bilardo oynadı. Şans eseri Grief, Hall'la hiç karşılaşmamıştı ama adamın usta bir bilardocu olarak şöhreti, Levuka'dan Honolulu'ya bütün sahillerde konuşuluyordu. Ama o akşam Grief'in oynadığı adam pek de oyundan anlamıyordu. Karısının ıstakası adamdan daha iyiydi.

Grief, *Uncle Toby*'ye döndüğünde Jackie-Jackie'yi yataktan çıkardı. Barakaların yerini tarif etti ve Tongalıdan yavaşça yüzerek adanın etrafını dolanmasını ve Kanakalarla konuşmasını istedi. Jackie-Jackie iki saat sonra döndü. Grief'in karşısında üzerinden sular damlayarak dururken başını salladı.

"Komik şey," dedi. "Bir beyaz adam durmak hep. Büyük tüfek var. Suda yatıp gözlemek. Belki gece ya-

rısı, başka beyaz adam gelmek ve tüfeği almak. Birinci beyaz adam yatmaya gitmek. Şimdi diğer beyaz adam tüfekle durmak. İyi değil. Ben Kanakayla yok konuşmak. Ben geri dönmek."

"Tanrı aşkına!" dedi Grief Snow'a, Tongalı yatağına gittikten sonra. "Burnuma istiridyeden başka bir şeylerin kokusu geliyor. Bu üç adam Kanakaların başında nöbet tutuyor. Ben ne kadar Swithin Hall değilsem, bu adam da değil."

Aklına yeni bir şey gelen Snow ıslık çaldı.

"Buldum!" diye haykırdı.

"Ben de adını koyayım," diye yanıt verdi Grief. "Aklına, *Emily L.*'nin bunların uskunası olduğu geldi, değil mi?"

"Tam üstüne bastın. İstiridye toplayıp kurutuyorlar, bu arada gemi daha fazla dalgıç, malzeme ya da her ikisi için gitti."

"Ben de seninle aynı fikirdeyim." Grief kamaradaki saate baktı ve yatağa gitme belirtileri gösterdi. "Adam denizci. Üçü de. Ama ada adamı değiller. Bu sularda yeniler."

Snow yeniden ıslık çaldı.

"*Emily L.* bütün mürettebatıyla battı," dedi. "Bunu biliyoruz. Swithin Hall gelene kadar burada mahsur kaldılar. Sonra onları bütün istiridye kabuklarıyla birlikte yakalayacak."

"Ya da onun uskunasına el koyacaklar."

"Umarım yaparlar!" diye kinle homurdandı Snow. "Birileri onu soymalı. Onların yerinde olmak isterdim. O altmış bini dengelerdim."

VII

Bir hafta geçti, bu arada *Uncle Toby* denize hazırlandı, Grief de kıyıdakilerin onun hakkındaki kuşkularını yatıştırdı. Gorman ve Watson bile onun kendisi hakkında söylediklerini kabullendiler. Hafta boyunca Grief adanın boylamını söylemeleri için onlara yalvarıp baskı yaptı.

"Benim buradan kayıp bir şekilde ayrılmama göz yumamazsınız," diye yalvardı sonunda. "Boylamınız olmadan kronometremden veri alamam."

Hall gülerek reddetti.

"Siz çok iyi bir seyrüsefercisiniz, Bay Anstey, Yeni Gine ya da başka bir büyük adayı ıskalamayacak kadar iyi."

"Siz de yeteri kadar iyi bir seyrüsefercisiniz, Bay Hall," diye yanıt verdi Grief, "enlemini takip ederek adanızı bulabileceğimi bilecek kadar."

Son akşam, kıyıda, her zamanki gibi akşam yemeğinde, Grief ilk kez topladıkları incileri görme fırsatına sahip oldu. Heveslenen Bayan Hall, kocasından "güzeller"i getirmesini istedi ve yarım saat boyunca bunları Grief'e gösterdi. Hayranlığı hakikiydi, o kadar zengin bir hasat yapmaları karşısında yaşadığı şaşkınlık da öyle.

"Lagün bakir," diye açıkladı Hall. "Kabuklardan birçoğunun iri ve eski olduğunu gördünüz. Ama ilginç olan, değerli incilerin çoğunu bir hafta içinde aynı yerde bulmuş olmamız. Küçük bir hazine dairesi gibiydi. Sanki her istiridye doluydu; avuç dolusu tohumluk inci kuşkusuz ama mükemmel olanlar, buradaki grubun çoğunluğu, aynı partiden çıktı."

Grief göz gezdirdi ve bunların her birinin yüz ila bin dolar arasında değeri olduğunu gördü, birkaç seçme parçanın daha da fazla.

"Ah, güzeller! Güzeller!" diye haykırıyordu Bayan Hall, birden eğilip onları öperken.

Birkaç dakika sonra, kadın iyi geceler demek üzere kalktı.

"Hoşça kalın olacak," dedi Grief, kadının elini tutarken. "Gün doğarken yelken açacağız."

"Bu kadar çabuk mu!" diye haykırdı kadın ama Grief kocasının yüzündeki memnuniyet ışıltısını kaçırmamıştı.

"Evet," diye sürdürdü Grief. "Bütün onarımlar bitti. Kocanızdan adanın boylamını da alamıyorum ama yumuşayacağından umutluyum."

Hall güldü, başını salladı ve karısı çıkarken, son bir elveda içkisi önerdi. Oturup, sigaralarını içip konuştular.

"Kaç para ettiklerini düşünüyorsunuz?" diye sordu Grief, masaya yayılmış olan incileri göstererek. "Yani inci alıcıları serbest piyasada bunlara kaç para verirler, demek istiyorum..."

"Eh, yetmiş beş ya da seksen bin," dedi Hall, öylesine.

"Korkarım azımsıyorsunuz. Ben biraz inciden anlarım. Şu en büyüğü mesela. Mükemmel. Beş bin dolardan bir sent aşağı etmez. Milyonerin biri günün birinde, tüccarlar paylarını aldıklarında, bunun iki katını ödeyecektir. Tohum incilerini de küçümsemeyin, burada çok sayıda barok inciniz var. Barok inciler moda oluyor. Her geçen yıl değeri artıp ikiye katlanıyor."

Hall inci kümesine daha yakından ve uzun süreli baktı, farklı gruplara değer biçti ve yüksek sesle topladı.

"Haklısınız," diye kabul etti. "Şimdi bile yüz bin ederler."

"Peki, işletme maliyetinizi ne kadar tahmin edersiniz?" diye devam etti Grief. "Zamanınız, iki adamınızınki ve dalgıçlarınızınkiler?"

"Beş bin dolar hepsini karşılar."

"Yani size net doksan beş bin kazandıracak?"

"Onun gibi bir şey. Neden bu merak?"

"Neden olacak, istiyorum ki..." Grief durdu ve içkisini bitirdi. "İstiyorum ki bir tür adil anlaşmaya varalım. Varsayalım ki sizi ve adamlarınızı salimen Sydney'e ulaştırdım ve beş bin – ya da daha iyisi, yedi bin beş yüz ödedim. Çok çalıştınız."

Karşısındaki adam, hiçbir hamle ya da bir kıpırtı olmaksızın dikkat kesilip gerildi. Yuvarlak, sevecen suratı üflenmiş bir mum alevi gibi söndü gitti. Gözlerinde hiçbir gülüş kalmadı ve derinlerinde, bir adamın sert, tehlikeli ruhu göründü. Kısık, kararlı bir sesle konuştu.

"Ne halt söylemeye çalışıyorsunuz?"

Grief rahatça purosunu yeniden yaktı.

"Nasıl başlayacağımı bilemiyorum," dedi. "Durum, şey, biraz aykırı, sizin için. Bakın, adil olmaya çalışıyorum. Dediğim gibi, çok çalıştınız. İncilere el koymak istemiyorum. Zamanınızın, çabanızın ve masraflarınızın karşılığını ödemek istiyorum."

İdrak, ani ve mutlak bir şekilde, diğerinin suratında dondu kaldı.

"Ben de Avrupa'da olduğunuzu sanıyordum," diye mırıldandı. Bir an için gözleri umutla ışıldadı. "Baksanıza bana, şaka ediyorsunuz. Nereden bileyim, sizin Swithin Hall olduğunuzu?"

Grief omuz silkti. "Gösterdiğiniz onca misafirperverlikten sonra, böyle bir şaka çok zevksiz olurdu. Adada iki Swithin Hall olması da aynı şekilde zevksiz."

"Siz Swithin Hall olduğunuza göre, ben kimim pekâlâ? Bunu da biliyor musunuz?"

"Hayır," dedi Grief, rahatça. "Ama bilmek isterim."

"Eh, bu da sizi hiç ilgilendirmez."

"Peki. Kimliğinize hiç gerek yok. Üstelik uskunanızı biliyorum ve oradan da adınızı öğrenebilirim."

"Neymiş adı?"

"*Emily L.*"

"Doğru. Ben de Kaptan Raffy, sahibi ve kaptanı."

"Kaçak fok avcısı mı? Duymuştum. Ne işiniz var buralarda, benim arazimde?"

"Paraya ihtiyacım vardı. Fok sürüleri de bitiyor."

"Dünyanın ayakaltı olmayan yerleriyle de meşgul olmak gerek, değil mi?"

"Çok doğru. Şimdi, şu sorunlu duruma gelince, Bay Hall. Pis bir mücadele verebilirim. Bu konuda ne yapacaksınız?"

"Dediğim gibi. Daha da iyisi. *Emily L.* ne kadar eder?"

"İyi günleri oldu. On binden fazla dersem, soygun olur. Her dalgalı denizde, balastın döşemelerden çıkacağından korkuyorum."

"Bu sefer çıktı, Kaptan Raffy. Fırtınadan sonra, onu tersyüz gördüm. Diyelim ki o da yedi bin beş yüz

ediyor. Size on beş bin verip, salimen buradan götürürüm. Elinizi kucağınızdan oynatmayın." Grief ayağa kalktı, ona doğru ilerledi ve altıpatlarını aldı. "Bir önlem sadece, Kaptan. Şimdi benimle birlikte gemime geleceksiniz. Daha sonra da Bayan Raffy'ye haber vereceğim ve size katılması için onu da getireceğim."

"Çok cömert davrandığınızı söylemem lazım, Bay Hall," dedi Kaptan Raffy, balina teknesi Uncle Toby'ye yanaşırken. "Ama Gorman ve Watson'a dikkat edin. Onlar çirkin çalışırlar. Bir de bunu size söylemekten hoşlanmıyorum ama karımı gördünüz. Ona dört ya da beş inci verdim. Watson ve Gorman da razı oldular."

"Tamam kaptan, fazla konuşmaya gerek yok. Onlar da onda kalsınlar. Siz misiniz Bay Snow? İşte ilgilenmeniz gereken bir arkadaş: Kaptan Raffy. Karısını almak için kıyıya gidiyorum."

VIII

David Grief bungalovun oturma odasında oturmuş yazıyordu. Dışarıda, günün ilk solgun ışıkları görülüyordu. Yoğun bir gece olmuştu. Bayan Raffy kendisinin ve Kaptan Raffy'nin eşyasını toplamak için telaş içinde iki saat geçirmişti. Gorman uykuda yakalandı ama dalgıçların başında nöbet bekleyen Watson direndi. Olay ateş etme safhasına gelmedi ancak oyunun bittiği ona kanıtlandıktan sonradır ki teknede yoldaşlarına katılmayı kabul etti. Geçici bir süre için, o ve Gorman kelepçelenip ikinci kaptanın odasına

kapatıldılar, Bayan Raffy Grief'in odasına kondu, Kaptan Raffy de kamaranın masasına talim etti.

Grief belgeyi bitirdi ve son halini okudu:

Swithin Hall'a, lagününden toplanan incilere karşılık (tahmini)	$100.000
Herbert Snow'a, Buharlı gemi Cascade'ın kurtarılmasından tazmin için ödenen (tahmini)	$60.000
Kaptan Raffy'ye, incileri toplama ücreti ve masrafları	7.500
Kaptan Raffy'ye, Tayfunda batan uskuna Emily L. tazminatı	7.500
Bayan Raffy'ye, iyi niyeti için, beş inci (tahmini)	1.100
Dört kişinin Sydney'e nakli	480
Swithin Hall'un iki balina teknesinin beyaza boyanması karşılığında	9
Swithin Hall'a, inci olarak, (tahmini) bakiye, kütüphane çekmecesine bırakılmıştır	23.411
	$100.000—$100.000

Grief altını imzalayıp tarih attı ve dibine ekledi:

Hamiş: Swithin Hall'a kütüphanesinden ödünç alınan üç kitap borçluyum: Hudson'ın Law of Psychic Phenomena'sı, *Zola'nın* Paris'i *ve Mahan'ın* Problem of Asia'sı. *Bu kitaplar ya da bedeli, David Grief'in Sydney ofisinden alınabilir.*

Goboto'da Bir Gece

I

Goboto'da tüccarlar uskunalarından iner, tarımcılar da uzak, vahşi topraklarından sürüklenip gelirler ve hep birlikte ayakkabı, beyaz pamuklu pantolon ve başka çeşitli uygarlık alametleri takınırlardı. Goboto'da posta alınır, faturalar ödenir ve nadiren beş haftadan eski olan gazetelere ulaşılırdı çünkü mercan resifleriyle çevrili bu küçük ada güvenli demirlemeye uygundu, buharlı gemilerin uğrak limanıydı ve tüm o dağınık grubun dağıtım noktası olarak işlev görürdü.

Goboto'da yaşam ateşli, sağlıksız ve heyecanlıydı, üstelik boyutuna göre dünyanın herhangi bir noktasından daha fazla akut alkolizm vakası yaşamak gibi bir ayrıcalığı vardı. Solomonlar'daki Guvutu, içki aralarında içki içildiği iddiasındadır. Goboto bunu reddetmez. Yalnızca, laf arasında, Goboto takviminde böyle bir zaman aralığının olmadığını ifade eder. Aynı zamanda, ithalat istatiklerine de dikkat çeker ki bu da kafa başına çok daha fazla alkol tüketimi oldu-

ğunu göstermektedir. Guvutu bunu Goboto'da daha fazla iş ve dolayısıyla da ziyaretçi olmasıyla açıklar. Goboto daimi nüfusunun daha az, ziyaretçilerinin de daha fazla susamış olduğunu öne sürer. Tartışma bitmez tükenmez bir şekilde devam eder, esas olarak da ana tartışmacıların tartışmayı sonuçlandıracak kadar yaşamadıklarından dolayı.

Goboto büyük değildir. Ada yalnızca çeyrek mil çapındadır ve üzerinde amirallik dairesinin bir adet kömür deposu (burada birkaç ton kömür yirmi yıldır dokunulmadan durur), bir avuç siyah işçinin barakaları, saç damlı büyük bir dükkân ve depoyla, müdürle iki memurunun kaldığı bir bungalov yer alır. Beyaz nüfus onlardan oluşur. Bu üçünden ortalama biri, hummadan yatar. Goboto'daki iş zorludur. Gelen şirketlerin de gördüğü gibi işletmeci şirketin politikası, müşterilerine iyi davranmaktır ve bu iyi davranmayı ifa edenler de müdürle memurlarıdır. Yıl boyunca tüccarlar ve işçi toplama memurları uzak, kuru yolculuklardan döner ve plantasyoncular da aynı düzeyde uzak ve kuru sahillerden gelir ve yanlarında muhteşem susuzluklar getirirler. Goboto âlemlerin merkezidir ve sonrasında, toparlanmak için uskunalarına ve plantasyonlarına dönerler.

O kadar dayanıklı olmayanların, ziyaretleri arasında en az altı ay bırakmaları gerekir. Ama müdürle yardımcıları için böyle aralar söz konusu değildir. Onlar oradadır ve haftadan haftaya, musonların ya da ticaret rüzgârlarının sürüklediği, kopra, fildişi kozalağı, inci istiridyesi, şahin gagalı kaplumbağa ve susuzluk yüklü uskunalar demirlemeye gelir.

Goboto'daki zor bir iştir. Bu nedenle ücret diğer istasyonlardakinin iki katıdır ve şirket özellikle bu istasyonda görevlendirmek için yalnızca cesur ve yılmaz adamları seçer. Bir yıl civarında dayanabilirler, daha sonra enkazları Avustralya'ya geri yollanır ya da kalıntıları adacığın rüzgâr altı tarafındaki kumlara gömülür. Johnny Basset, Goboto'nun neredeyse efsanevi kahramanı, bütün rekorları kırmıştır. Belli bir geliri olan, bünyesi çok güçlü bir adamdı ve yedi yıl dayandı. Son arzusu memurları tarafından harfiyen yerine getirildi ve onu (parasını kendi maaşlarından ödedikleri) bir rom fıçısında tuzlayıp, İngiltere'deki akrabalarına gönderdiler.

Her şeye rağmen, Goboto'da herkes centilmen olmaya çalışıyordu. Dolayısıyla onlarda bir şeylerin aksıyor olmasına karşın centilmendiler ve centilmen olmuşlardı. Bu nedenle, Goboto'nun yazılı olmayan büyük kuralı, ziyaretçilerin pantolon ve ayakkabı giymelerini gerektiriyordu. Kasık bağları, *lava-lava*lar ve çıplak bacaklar hoş görülmüyordu. Köklü bir New Yorklu köklü bir aileden gelmesine karşın, karatavukçuların en çılgınlarından biri olan Kaptan Jensen kasık bağı, atlet fanila giymiş, belinde iki altıpatlar ve kılıfında bir bıçakla geldiğinde, kumsalda durduruldu. Bu, adabımuaşeret konularında çok titiz olan Johnny Bassett'in zamanındaydı. Kaptan Jensen balina teknesinin kıçında dikilip ısrarla uskunasında pantolon bulunmadığını beyan etti. Aynı zamanda, kıyıya çıkma niyetini de ifade etti. Goboto'dakiler omuzundaki kurşun yarasını tedavi edip samimiyetle ondan özür dilediler, çünkü aramalar sonucunda uskunada

pantolon bulunamamıştı. Nihayet iyileştiği ilk gün, Johnny Bassett misafirine nezaketle ama ısrarla kendi pantolonlarından birini giydirdi. Bu en büyük örnekti. Sonraki yıllarda bu kural hiç ihlal edilmedi. Beyaz adamlar ve pantolon birbirlerinden ayrılamazdı. Yalnızca zenciler çıplak gezebilirdi. Pantolonlar kast belirliyordu.

II

O akşam, bir tek istisna dışında, diğer akşamlardan farklı bir şey yoktu. Yedi kişi, parlak gözleri ve sağlam basan ayaklarıyla, viski yüklü bir günü şemsiyeli kokteyllerle sonlandırmış ve akşam yemeğine oturmuştu. Ceket, pantolon ve ayakkabı giymiş olan masa sakinleri şunlardı: Müdür Jerry McMurtrey, memurları Eddy Little ve Jack Andrews, işçi toplama uskunası *Merry*'den kaptan Stapler, Tito-Ito'dan plantasyoncu Darby Shryleton, Seylan'dan Paumotulara inci ticareti için dolaşan Çinli melezi Peter Gee ve son buharlı gemiden inmiş olan bir ziyaretçi, Alfred Deacon. Önce, zenci hizmetçiler tarafından içenlere şarap servisi yapıldı ama herkes çabucak viski sodaya döndü, yedikleri yemekleri ıslatıyorlardı ki kavrulmuş, asitli midelerine insin.

Kahvelerini içerken, bir demir zincirinin boşalma sesi duyuldu, bu bir geminin geldiğinin işaretiydi.

"David Grief bu," dedi Peter Gee.

"Nereden biliyorsunuz?" diye saldırganca sordu Deacon, sonra da melezin bilgisini reddetmeye koyul-

du. "Sizler yeni gelenlere hep böyle şeyler yapıyorsunuz. Ben de denizcilik yaptım, yelkenleri sadece bir gölgeyken bir tekneyi adlandırmak ya da demir zincirinin sesinden adamın birini tanımak; bu safi palavra."

Peter Gee o sırada sigarasını yakmaya koyulmuştu ve yanıt vermedi.

"Bazı zenciler böyle şaşırtıcı şeyler yapabiliyor," diye araya girdi nezaketle McMurtrey.

Ziyaretçilerinin bu davranışı, diğerleri kadar müdürü de sinirlendiriyordu. O öğleden sonra Peter Gee'nin gelişinden beri Deacon hep ona sataşma eğilimi göstermişti. İfadelerini hep tartışmıştı ve kabaydı.

"Belki de Peter'da Çink* kanı olduğu içindir," olmuştu Andrews'un düşüncesi. "Deacon Avustralyalı, biliyor musunuz ve orada renk konusunda acayipler."

"Sanırım öyle," diye onayladı McMurtrey. "Ama zorbalığa izin veremeyiz, özellikle de birçok beyaz adamdan daha beyaz olan Peter gibi bir adam konusunda."

Bu konuda müdür hiç de yanılmıyordu. Peter Gee ender bulunan bir yaratıktı, hem iyi hem de akıllı bir Avrasyalı. Doğrusu, babasının damarlarında dolaşan İngiliz kanının ataklığıyla ahlaksızlığını dengeleyen, onun Çinli kanının sağlam bütünlüğü olmuştu. Aynı zamanda, buradaki herhangi birisinden daha iyi eğitim almıştı, daha düzgün bir İngilizce ve birçok başka dili konuşuyordu ve onların centilmenlik ideallerinden çok daha fazlasını biliyor ve uyguluyordu. Son olarak da onun ruhu iyiydi. Zamanında adam öldür-

* Çink: Çin ya da Doğu Asya kökenli insanlar için kullanılan bir aşağılama lafı –ed.n.

müş olmasına karşın, şiddetten kesinlikle kaçınırdı. Kargaşadan nefret ederdi. Vebadan kaçar gibi bundan da kaçınırdı.

Kaptan Stapler da McMurtrey'ye yardımcı olmak üzere lafa karıştı:

"Hatırlarım, ben uskunaları değiştirip Altman'a geldiğimde, zenciler derhal gelenin ben olduğumu anladılar. Gelmem de beklenmiyordu, hele başka bir tekneyle, hiç. Ticaret temsilcisine benim geldiğimi söylemişler. O dürbünle bakmış ve onlara inanmamış. Ama biliyorlardı. Daha sonra, uskunanın her yanından, başında benim bulunduğumun anlaşıldığını söylediler."

Deacon onu duymazdan geldi ve inci tacirine saldırmayı sürdürdü.

"Demirin sesinden gelenin, adı her neyse o olduğunu nereden anladınız?" diye meydan okudu.

"Böyle bir yargıya varmak için o kadar çok şey var ki," diye yanıt verdi Peter Gee. "Açıklaması zor. Neredeyse bir kitabı doldurur."

"Ben de öyle düşünmüştüm," diye dudak büktü Deacon. "Açıklama getirmeyen açıklama çok kolaydır."

"Kim briç oynar?" Diğer memur, Eddy Little, umutla bakıp kâğıtları karıştırarak lafa girdi. "Oynarsınız değil mi Peter?"

"Eğer oynuyorsa, blöfçüdür," diye kesti Deacon. "Bu palavradan usandım. Bay Gee, demin demir atan adamın kim olduğunu söylerseniz, bana bir iyilik edip, ışık tutmuş olursunuz. Sonra sizinle piket oynarız."

"Brici tercih ederim," diye yanıt verdi Peter. "Diğer konuya gelince, şöyle bir şey: Sesinden, küçük bir

tekne olduğu anlaşılıyor, kare yelkenli değil. Düdük ya da siren çalınmadı, bu da küçük bir tekneye işaret. Yakına demir attı – gene küçük bir tekne, çünkü buharlı gemiler ve büyük tekneler ortadaki sığlığın dışında demir atmak zorunda. Şimdi, giriş alengirlidir. Adalarda geçide hava karardıktan sorma girmeye kalkışacak işçi toplama ya da ticaret kaptanı yok. Kuşkusuz bir yabancı da değil. Bunun iki istisnası var. Biri Margonville'di ama Fiji'deki yüksek mahkeme tarafından idam edildi. Geriye ikinci istisna kalıyor ki o da David Grief. Gece gündüz, her türlü havada, geçide girer. Bunu herkes çok iyi bilir. Grief'in başka bir yerde olması durumunda, bir ihtimal de, çılgınca gözüpek genç bir kaptan olması. Bu bağlamda, birincisi ben böyle birini tanımıyorum, kimse de tanımıyor. İkincisi David Grief bu sularda, kısa bir süre sonra buradan Karo-Karo'ya yelken açacak olan *Gunga*'yla yolculuk ediyor. Sandfly geçidinde, iki gün önce Grief'le konuştum, *Gunga*'daydı. Yeni bir istasyon için karaya bir ticaret temsilcisi çıkarıyordu. Önce Babo'ya uğrayacağını, sonra da Goboto'ya geleceğini söyledi. Buraya gelmek için yeteri kadar vakti oldu. Demir atıldığını duydum. David Grief'ten başka kim olabilir ki? *Gunga*'nın kaptanı Kaptan Donovan'dır ve onu, eğer komuta patronunda değilse, Goboto'ya karanlıkta girmeyeceğini bilecek kadar tanıyorum. Birkaç dakika sonra David Grief şu kapıdan girecek ve 'Guvutu'da yalnızca iki içki arasında içerler,' diyecek. Elli sterline bahse girerim ki kapıdan o girecek ve 'Guvutu'da yalnızca iki içki arasında içerler,' diyecek."

Deacon o an çöktü. Huysuz suratına kan hücum etti.

"Eh, size yanıt verdi," diye neşeyle güldü McMurtrey. "Ben de onun iddiasına birkaç altınla katılırım."

"Briç! Kim oynayacak?" diye sabırsızca haykırdı Eddy Little. "Hadi Peter!"

"Siz oynayın," dedi Deacon. "O ve ben piket oynayacağız."

"Brici tercih ederim," dedi ılımlı bir ifadeyle Peter Gee.

"Piket oynamaz mısınız?"

İnci taciri başıyla onayladı.

"O zaman gelin. Belki size bu konuda, demirler konusunda bildiklerimden daha fazla şey gösterebilirim."

"Ah, ben derim ki," diye başladı McMurtrey.

"Siz briç oynayabilirsiniz," diye lafını kesti Deacon. "Biz piketi tercih ediyoruz."

Peter Gee, istemeden, keyifsiz olacağını bildiği bir oyuna zorbalıkla itiliyordu.

"Yalnızca bir rober," dedi işi bağlamak için.

"Kaç parasına?" diye sordu Deacon.

Peter Gee omuz silkti. "Nasıl isterseniz."

"Yüz puan – bir oyun beş sterlin?"

Peter Gee kabul etti.

"Yarı yarıya olursa, tabii ki on sterlin?"

"Olur," dedi Peter Gee.

Başka bir masada diğerlerinin dördü brice oturdu. Kâğıt oynamayan Kaptan Stapler baktı ve herkesin sağındaki boş bardaklara viski doldurdu. McMurtrey,

pek de saklayamadığı bir endişeyle, piket masasında olanları olabildiğince izliyordu. Diğer İngilizler de Avustralyalının davranışına şaşırmışlardı ve hepsi de istenmeyen bir eyleme girişeceğinden endişeliydi. Meleze karşı heyecanının arttığını ve her an bir patlamanın gelebileceğini hepsi görüyordu.

"Umarım Peter kaybeder," dedi fısıldayarak McMurtrey.

"Biraz şansı varsa, mümkün değil," diye yanıtladı Andrews. "O bir piket sihirbazıdır. Deneyimlerime dayanarak söylüyorum."

Peter Gee'nin şansının yerinde olduğu, kadehini sık sık dolduran Deacon'ın kafa ütülemesinden belliydi. İlk oyunu kaybetmişti ve söylediklerinden anlaşıldığına göre, ikinciyi de kaybediyordu ki kapı açıldı ve David Grief içeri girdi.

"Guvutu'da yalnızca iki içki arasında içerler," dedi, oradakilere hitaben rahatlıkla ve müdürün elini sıktı. "Merhaba Mac! Baksanıza, kaptanım balina teknesinde. İpek gömleği, kravatı ve tenis ayakkabıları, hepsi tamam ama ona pantolon göndermenizi istiyor. Benimkiler küçük geldi ama sizinkiler uyar. Merhaba Eddy! Şu *ngari-ngari* nasıl? Ayakta mısın, Jock? Mucize gerçekleşmiş. Kimse hummadan yatakta değil, üstelik kimse de görünür biçimde sarhoş olmamış." İç çekti. "Sanırım gece daha yeni başlıyor. Merhaba Peter! Bizden ayrıldıktan bir saat sonraki o sağanağı yakalayabildiniz mi? İkinci demiri atmak zorunda kaldık."

Onu Deacon'la tanıştırırlarken, McMurtrey de hizmetçi oğlanlardan birini pantolonla gönderdi ve

Kaptan Donovan geldiğinde, bir beyaz adamın –en azından Goboto'da– olması gerektiği gibiydi.

Deacon ikinci oyunu da kaybetti ve bir parlama bu olguyu ilan etti. Peter Gee bir sigara yakıp sessizliğini korudu.

"Ne? Önde olduğun için bırakıyor musun?" diye sordu Deacon.

Grief soru sorarcasına McMurtrey'e doğru kaşlarını kaldırdı, o da hoşnutsuzluğunu belirtecek biçimde suratını buruşturdu.

"Rober oldu," diye yanıt verdi Peter Gee.

"Rober için üç oyun gerekir. Ben dağıtıyorum. Hadi!"

Peter Gee boyun eğdi ve üçüncü oyun başladı.

"Küçük enik – dizginlenmek istiyor," diye fısıldadı McMurtrey, Grief'e. "Hadi dostlar, bırakalım. Ona göz kulak olmak istiyorum. Fazla ileri giderse onu kumsala atacağım, şirket talimatları ne olursa olsun."

"Kim bu?" diye sordu Grief.

"Son buharlı geminin artığı. Şirketin iyi davranılması yönünde talimatı var. Bir plantasyona yatırım yapmaya niyetli. Elinde şirketin on bin sterlinlik bir teminat mektubu var. Beyninde de 'Hepsi-Beyaz-Avustralya.' Derisi beyaz ve babası da Commonwealth'in baş savcısı olduğu için, itlik edebileceğini düşünüyor. Bu nedenle Peter'a sataşıyor ve biliyorsunuz ki Peter dünyada sorun çıkaracak ya da çıkmasına neden olabilecek son kişi. Şirketin canı cehenneme. Banka hesabı olan bebeklerine dadılık için bu işe girmedim. Gelin, kadehinizi doldurun, Grief. Adam gıcığın önde gideni."

"Belki de yalnızca genç olduğundandır," diye önerdi Grief.

"İçtiğine hâkim olamıyor, bu kesin." Müdür tiksintisini ve hiddetini gösteriyordu. "Peter'a elini kaldırırsa, vallahi de ona öyle bir dayak atarım ki o küçük terbiyesize!"

Peter sayıları not ettiği kâğıdı itti ve arkasına yaslandı. Üçüncü oyunu da kazanmıştı. Eddy Little'a döndü ve dedi ki:

"Artık brice hazırım."

"Ben olsam bırakmazdım," diye homurdandı Deacon.

"Of, gerçekten bu oyundan sıkıldım," dedi Peter Gee her zamanki sükûnetiyle.

"Gel ve sportmen ol," diye zorladı Deacon. "Bir oyun daha. Paramı böyle alamazsın. On beş sterlin kaybettim. Ya hep, ya hiç."

McMurtrey müdahale etmek üzereydi ama Grief bakışlarıyla onu engelledi.

"Kesinlikle son olacaksa, kabul," dedi Peter Gee, kartları toplarken. "Ben dağıtacağım sanırım. Anladığım kadarıyla, bu son oyun on beş sterlin için. Ya bana otuz borçlanacaksın ya da ödeşeceğiz?"

"Öyle dostum. Ya ödeşeceğiz ya da sana otuz ödeyeceğim."

"Heyecan artıyor ha?" dedi Grief iskemlesini yaklaştırırken.

Diğerleri de masanın etrafına ya ayakta ya da otururak dizildiler ve Deacon gene şanssızdı. İyi oyuncu olduğu açıktı. Ama kartlar ondan yana değildi. Şanssızlığını soğukkanlılıkla karşılayamadığı da açık-

tı. Sert, çirkin küfürler ediyor ve vakarla oturan melezi tersleyip homurdanıyordu. Sonunda Peter Gee oyunu bitirdi, Deacon ise elli puana bile çıkamamıştı. Suskun, rakibine bakakaldı.

"Yarıyı bile bulamadı," dedi Grief.

"Bu da iki katı demek," dedi Peter Gee.

"Söylemene gerek yok," diye homurdandı Deacon. "Aritmetik biliyorum. Sana kırk beş sterlin borçluyum. İşte, al!"

Beş sterlinlik dokuz banknotu masaya fırlatması başlı başına bir hakaretti. Peter Gee daha da sessizleşti ve kızgınlık belirtisi göstermedi.

"Sende aptal şansı var, oyun oynamayı beceremiyorsun, bu kadarını söyleyebilirim," diye devam etti Deacon. "Sana kâğıt oynamayı öğretebilirim."

"Casino diye küçük bir oyun var; hiç duydun mu bilmem? Çocuk oyunu."

"Oynandığını görmüştüm," diye kibarca mırıldandı melez.

"Ne o?" diye sertçe sordu Deacon. "Belki de oynayabileceğini sanıyorsundur?"

"Oh, hayır, bir an için bile düşünmedim. Korkarım yeterince oynadım."

"Casino bir kabadayı oyunu," diye neşeyle araya girdi Grief. "Çok severim."

Deacon onu duymazdan geldi.

"Sizinle bir oyun on sterlinden oynarım – otuz bir puan çıkar," diye Peter Gee'ye meydan okudu. "Ve size kart oyunlarından ne kadar az anladığınızı gösteririm. Hadi. Nerede tam deste?"

"Hayır, teşekkür ederim," diye yanıtladı melez. "Beni briç oynamak için bekliyorlar."

"Evet hadi," diye hevesle yalvardı Eddy Little. "Hadi Peter, başlayalım."

"Casino gibi küçük bir oyundan korkuyor," diye homurdandı Deacon. "Belki de çok yüksek gelmiştir. Peniler için de oynarım ya da isterseniz daha azına."

Adamın davranışı hepsi için kırıcı ve hakaretamizdi. McMurtrey buna daha fazla dayanamadı.

"Durun bakalım Deacon. Oynamak istemediğini söylüyor. Rahat bırakın onu."

Deacon hiddetle ev sahibine döndü ama henüz ağzından kötü bir laf çıkmadan, Grief araya giriverdi.

"Sizinle casino oynarım," dedi.

"Oyun hakkında ne biliyorsunuz ki?"

"Çok değil ama öğrenmeye hevesliyim."

"Eh, bu akşam peniler için oynamıyorum."

"Ah, bunun bir mahsuru yok," diye yanıt verdi Grief. "Her şeyi kabul ederim – mantık sınırları içinde tabii ki."

Deacon araya giren bu adamdan tek harekette kurtulmaya çalıştı.

"Sizinle her oyun yüz sterlinden oynarım, eğer size de uyarsa."

Grief memnuniyetini gösterdi. "Uygundur, çok uygundur. Başlayalım. Süpürmeleri de sayıyor musunuz?"

Deacon afallamıştı. Gobotolu bir tüccarın böyle bir teklif karşısında geri çekilmesini bekliyordu.

"Süpürmeleri de sayıyor musunuz?" diye yineledi Grief.

Deacon, Andrews'un getirdiği yeni desteden jokerleri çıkarıyordu.

"Tabii ki hayır," diye yanıtladı. "O kız çocuklarına göre."

"İyi," diye onayladı Grief. "Ben de kız çocuğu oyunlarını sevmem."

"Sevmezsiniz ha? Eh, iyi o zaman ne yapacağımızı söyleyeyim. Bir oyunu beş yüz sterline oynayacağız."

Deacon gene afallamıştı.

"Bana uyar," dedi kartları karıştırmaya başlayan Grief. "Önce kartlar ve maçalar gelir, tabii ki sonra büyük ve küçük casino, sonra da briç sıralamasına göre aslar. Doğru mu?"

"Burada herkes amma da şakacı," diye güldü Deacon ama bu gergin bir gülüştü. "Paran olduğunu nereden bileceğim?"

"Senin paran olduğunu ben nasıl biliyorsam. Mac, benim şirketteki kredim nasıl?"

"Ne kadar istersen," diye yanıtladı müdür.

"Şahsen garanti ediyor musunuz?" diye sordu Deacon.

"Kuşkusuz ediyorum," dedi McMurtrey. "Buna güvenebilirsiniz. Şirket onun imzalayacağı kâğıdı sizin krediniz kadar ve daha üstüne de karşılar."

"Küçük kâğıdı çeken dağıtır," dedi Grief, desteyi masada Deacon'ın önüne koyarken.

Diğeri desteyi keserken tereddüt etti ve huysuzca bir kuşkuyla ötekilerin suratlarına baktı. Memurlar ve kaptanlar başlarıyla onayladılar.

"Hepiniz bana yabancısınız," diye şikâyet etti Deacon. "Nereden bileceğim? Kâğıt üzerindeki para her zaman gerçek olmayabilir."

O zaman Peter Gee cebinden bir cüzdan çıkardı ve McMurtrey'den bir dolmakalem ödünç alıp işe koyuldu.

"Daha satın almaya başlamadım," diye açıkladı melez. "Yani hesaba daha dokunulmadı. Size ciro ediyorum Grief. On beş bin ediyor. İşte, bakın."

Deacon masada elden ele dolaştırılan teminat mektubunu aldı. Yavaşça okudu, sonra McMurtrey'ye baktı.

"Geçerli mi?"

"Evet. Sizinki kadar geçerli ve o kadar sağlam. Şirketin kâğıdı hep geçerlidir."

Deacon kartları kesti, kazandı ve iyice karıştırdı. Ama şansı hâlâ ona karşıydı ve oyunu kaybetti.

"Bir oyun daha," dedi. "Kaç oyun oynayacağımızı konuşmamıştık, ben kaybetmişken kalkamazsınız. Oyun istiyorum."

Grief karıştırdı ve kesmesi için desteyi uzattı.

"Bin için oynayalım," dedi Deacon, ikinci oyunu da kaybettiğinde. Bin de diğer iki beş yüzün gittiği yere gidince, iki bin için oynamayı önerdi.

"Bu eskalasyon," diye uyardı McMurtrey ve karşılığında Deacon ona bir bakış fırlattı. Ama müdür ısrarcıydı. "Eskalasyon oynamaya mecbur değilsiniz, Grief, aptal değilseniz."

"Kim oynuyor?" diye önce ev sahibine; sonra da Grief'e parladı Deacon. "Size iki bin kaybettim. İki bin için oynar mısınız?" dedi.

Grief kabul etti, dördüncü oyun başladı ve Deacon kazandı. Böylesi pey sürmenin bariz adaletsizliğini herkes görüyordu. Dört oyunun üçünü kaybetmiş ol-

masına karşın, Deacon hiç para kaybetmemişti. Her kaybettiğinde sürülen peyi ikiye katlamak gibi çocukça bir numarayla, ilk kazandığında, arada kaç kez kaybetmiş olursa olsun, ödeşmiş olacaktı.

Artık sözünü etmediği bir bırakma arzusuna sahipti ama Grief kesmesi için desteyi uzattı.

"Ne?" diye haykırdı Deacon. "Daha oynamak mı istiyorsunuz?"

"Daha bir şey olmadı," diye muzipçe mırıldandı, kartları dağıtmaya başlayan Grief. "Her zamanki gibi beş yüze herhalde, değil mi?"

Deacon yaptığının utancını taşıyor olmalıydı ki yanıt verdi: "Hayır, bin için oynayalım. Baksanıza! Otuz bir puan çok fazla. Neden yirmi bir olmasın; eğer size çok hızlı gelmezse?"

"Güzel, hızlı, küçük bir oyun olur," diye kabul etti Grief.

Önceki oyun biçimi tekrarlandı. Deacon iki oyun kaybetti, peyi ikiye katladı ve gene ödeşti. Ama Grief sabırlıydı ama bu iş izleyen bir saat içinde birçok kez tekrarlandı. Sonra, onun beklediği şey oldu; Deacon'un kaybettiği oyunlar dizisi uzadı. İkiye katlayıp dört bin yaptı ve kaybetti, ikiye katlayıp sekiz bin yaptı ve kaybetti ve on altı bine yükseltmeyi önerdi.

Grief başını salladı. "Bunu yapamazsınız, biliyorsunuz. Şirkette yalnızca on bin krediniz var."

"Yani oyuna yok musunuz?" diye boğuk bir sesle sordu Deacon. "Yani cebinizde sekiz bin sterlinimle kalkacak mısınız?"

Grief gülümsedi ve başını salladı.

"Bu soygun, tam anlamıyla bir soygun," diye sürdürdü Deacon. "Paramı alıyor ve oyun vermiyorsunuz."

"Hayır, yanılıyorsunuz. İstediğiniz oyunu tamamen size vermek istiyorum. İki bin sterlinlik oyun hakkınız var."

"İyi, onun için oynarız," diye kabul etti Deacon. "Siz kesiyorsunuz."

Oyun, Deacon'un sinir bozucu yorumları ve küfürleri dışında, sessizce oynandı. Seyirciler sessizce viski soda bardaklarını doldurup yudumluyorlardı. Grief rakibinin parlamalarını dikkate almadı, oyuna odaklandı. Gerçekten oyun oynuyordu ve destede takip edilecek elli iki kart vardı ve o da hepsini takip ediyordu. Son oyunun üçte ikisi bitmişti ki elini yere kapattı.

"Kartlar beni çıkardı," dedi. "Bende yirmi yedi var."

"Eğer bir hata yaptıysanız," diye tehdit etti Deacon, yüzü beyaz ve gergindi.

"O zaman kaybederim. Sayın."

Grief aldığı kâğıtları ona verdi ve Deacon da titreyen parmaklarla saydı. İskemlesini yarı yola kadar geri itti ve bardağını bitirdi. Onu çevreleyen anlayışsız suratlara baktı.

"Sanırım Sydney'e giden ilk buharlıyı yakalamam gerekiyor," dedi ve ilk kez olarak, konuşması sakin ve hiddetsizdi.

Grief daha sonra dedi ki: "Sızlanmış ya da patırtı çıkarmış olsa, ona bu son şansı vermezdim. Ama durumunu bir erkek gibi karşıladı ve bunu yapmak zorundaydım."

Deacon saatine baktı, yorgun bir esneme taklidi yaptı ve kalkmaya davrandı.

"Bekleyin," dedi Grief. "Başka oyun ister misiniz?"

Diğeri iskemlesine çöktü, konuşmaya yeltendi ama konuşamadı, kuruyan dudaklarını yaladı ve başıyla onayladı.

"Kaptan Donovan gün doğumunda *Gunga*'yla Karo-Karo'ya yelken açacak," diye başladı Grief, görünüşte kayıtsızlıkla. "Karo-Karo denizin ortasında, üzerinde birkaç bin hindistancevizi ağacı bulunan bir kum çemberi. Pandalus da yetişir ama tatlı patates ya da taro yetiştiremiyorlar. Yaklaşık sekiz yüz yerli var, bir kral ve iki başvekil. Yalnızca bu son üçü bir şeyler giyiyor. Bir tür Tanrının cezası çukur ve yılda bir Goboto'dan oraya bir uskuna gönderirim. İçme suyu tuzlucadır ama yaşlı Tom Butler on iki yıldır orada hayatta kaldı. Oradaki tek beyaz adam o, yanında filika mürettebatı olarak Santa Cruzlu beş oğlan var ve ellerinden gelse ya kaçar ya da onu öldürürler. O yüzden oradalar. Çünkü kaçamazlar. Plantasyonlardaki zor vakalar hep ona gönderilir. Misyoner de yoktur. İki yerli Samoalı öğretmen yıllar önce daha sahile çıkarken kesildi.

"Doğaldır ki bunları neden anlattığımı merak ediyorsunuz. Ama sabredin. Dediğim gibi, Kaptan Donovan yarın gün doğarken Karo-Karo'ya yıllık seferini yapacak. Tom Butler yaşlandı ve çaresiz duruma düşüyor. Emekli olup Avustralya'ya dönmesini istedim ama Karo-Karo'da kalıp orada ölmek istiyor ve önümüzdeki yıl filan bu da olacak. Tuhaf bir ihtiyardır. Şimdi oraya onun yerini alacak başka bir be-

yaz adam göndermemin zamanı. İşi beğenir misiniz merak ediyorum. İki yıl kalmanız gerekecek.

"Durun, daha bitmedi. Bu akşam sık sık oyundan söz ettiniz. Ter dökmediğiniz bir şeyle, pey sürmekle oyun olmaz. Bana kaybettiğiniz para size babanızdan ya da bunun için ter dökmüş olan başka bir yakınınızdan kalmıştır. Ama Karo-Karo'da iki yıl ticaret temsilcisi olarak kalmanın bir anlamı var. Sizden aldığım on bini, hayatınızın iki yılına karşılık sürüyorum. Kazanırsanız, para sizindir. Kaybederseniz, Karo-Karo'daki işi alıp, yarın sabah denize açılırsınız. İşte gerçek oyun buna denir. Oynayacak mısınız?"

Deacon konuşamıyordu. Boğazı tıkandı ve kartlara uzanırken, başıyla onayladı.

"Bir şey daha," dedi Grief. "Daha da iyisini yapabilirim. Eğer kaybederseniz, hayatınızın iki yılı benim – tabii ki bedavaya. Ama gene de ben size ücret ödeyeceğim. Eğer işiniz tatminkâr olursa, eğer tüm talimatlara ve kurallara uyarsanız, size iki yıl boyunca yılda beş bin sterlin ödeyeceğim. Para şirket hesabına yatırılacak ve zamanı gelince, faiziyle size ödenecek. Kabul mü?"

"Çok fazla," diye kekeledi Deacon. "Kendinize haksızlık ediyorsunuz. Bir ticaret temsilcisi ayda on ya da on beş sterlin alır."

"O zaman oyuna bağlayın," dedi Grief, önemsemez gibi. "Başlamadan, kuralların bir kısmını yazacağım. Bunları iki yıl boyunca her sabah tekrarlayacaksınız – eğer kaybederseniz. Bunlar ruhunuzun iyiliği için. Bunları yedi yüz otuz Karo-Karo sabahı tekrarladıktan sonra, eminim ki aklınızda kalacaklar. Bana kaleminizi verin, Mac. Şimdi, bakalım..."

Birkaç dakika durmadan yazdı, sonra bunları yüksek sesle okumaya başladı:

"Her zaman için, bir adamın diğeriyle eşit olduğunu anımsayacağım, daha iyi olduğunu düşünenler dışında.

"Ne kadar sarhoş olursam olayım, centilmenliği elden bırakmayacağım. Bir centilmen, kibar olan birisidir. Not: Sarhoş olmasam daha iyi.

"Erkeklerle bir erkek oyunu oynarken, erkek gibi oynayacağım.

"Bir küfür, doğru yerde ve nadiren kullanıldığında, etkili bir şeydir. Çok fazla küfretmek, küfrü bozar. Not: Bir küfür, kâğıt dizisini değiştirmeyeceği gibi, rüzgârın esmesini de sağlayamaz.

"Bir adamın adam gibi olmamasına izin yoktur. On bin sterlin de böyle bir izni satın alamaz."

Okumanın başında, Deacon'ın yüzü hiddetten bembeyaz oldu. Sonra, boynundan alnına doğru, okumanın sonuna doğru derinleşen bir kızarıklık yayıldı.

"İşte, bu kadar," dedi Grief, kâğıdı katlayıp masanın ortasına fırlatırken. "Hâlâ oynamaya razı mısınız?"

"Bunu hak ettim," diye bezgince mırıldandı Deacon. "Bir eşektim. Bay Gee, kazanacağımı ya da kaybedeceğimi öğrenmeden önce, özür dilemek istiyorum. Belki de viskiydi, bilmiyorum ama ben bir eşeğim, aşağılığım, kabayım; bozuk ne varsa oyum."

Elini uzattı, melez de ışıldayarak, kabul etti.

"Diyorum ki Grief," deyiverdi, "oğlan düzgün. Hepsini boş ver ve son bir içki içip her şeyi unutalım."

Grief düşünür gibi oldu ama Deacon haykırdı:

"Hayır, buna izin veremem. Ben kaçmam. Karo-Karo'ysa, Karo-Karo. Yapacak başka bir şey yok."

"Doğru," dedi Grief, kartları karıştırmaya başlarken. "Eğer o Karo-Karo'ya gidecek doğru malzemeyse, Karo-Karo ona zarar veremez."

Oyun sert ve başa baştı. Üç kez, desteyi eşit bölüştüler ve "kartlar" puan getirmedi. Beşinci ve son elde, Deacon'ın çıkmak için üç puana ihtiyacı vardı, Grief'in de dört. "Kartlar" Deacon'ı çıkarıyordu ve "kartlar" için oynadı. Artık homurdanmıyor ve küfretmiyordu ve akşamın en iyi oyununu oynadı. Bu arada iki siyah ası ve kupa asını da yakaladı.

"Sanırım elimdeki dört kartı söyleyebilirsiniz," diye meydan okudu, son kâğıtlar dağıtılınca.

Grief başıyla onayladı.

"Sayın o zaman."

"Maça valesi, maça ikilisi, kupa üçlüsü ve karo ası," diye yanıt verdi Grief.

Deacon'ın arkasında eline bakanlar renk vermediler. Ama söylenenler doğruydu.

"Sanırım benden iyi casino oynuyorsunuz," diye kabul etti Deacon. "Elinizdekilerin yalnızca üçünü sayabilirim, bir vale, bir as, bir de büyük casino."

"Yanlış. Destede beş as yok. Üçünü aldınız ve dördüncü de şu anda elinizde."

"Hay Allah, haklısınız," diye kabul etti Deacon. "Üçünü aldım. Her halükârda, 'kartlar' yapacağım. Bana yetiyor."

"Küçük casino'yu size bırakacağım..." Grief hesaplamak için durakladı. "Evet, ası da ama gene de 'kartlar'ı alacağım ve büyük casino'yla çıkarım. Oynayın."

"'Kartlar' yok ve ben kazanırım!" Son kartlar da oynanırken, Deacon sevinmişti. "Küçük casino ve dört asla çıkarım. 'Büyük casino' ve 'maçalar' sizi yalnızca yirmi yapar."

Grief başını salladı. "Yanlış var, korkarım."

"Hayır," diye kararlılıkla itiraz etti Deacon. "Aldığım bütün kartları saydım. Bunda doğruyum. Bende yirmi altı var, sizde de yirmi altı."

"Bir daha sayın," dedi Grief.

Dikkatlice ve yavaşça, titreyen parmaklarla, Deacon aldığı kartları saydı. Yirmi beş taneydiler. Masanın köşesine uzandı, Grief'in yazdığı notu aldı, katlayıp cebine koydu. Sonra bardağını boşaltıp ayağa kalktı. Kaptan Donovan saatine baktı esnedi ve o da kalktı.

"Gemiye mi gidiyorsunuz Kaptan?" diye sordu Deacon.

"Evet," oldu aldığı yanıt. "Balina teknesini sizi alması için kaçta göndereyim?"

"Şimdi sizinle geliyorum. Yolda *Billy*'den eşyalarımı alırız. Sabah onunla Babo'ya gidecektim."

Deacon Karo-Karo için son iyi şans dileklerini aldıktan sonra herkesle el sıkıştı.

"Tom Butler kart oynar mı?" diye Grief'e sordu.

"Pasiyans açar," oldu yanıtı.

"O zaman ona ikili pasiyans açmayı öğretirim." Deacon, Kaptan Donovan'ın beklediği kapıya doğru döndü, sonra bir iç çekişle ekledi, "Eğer o da siz adalılar gibi oynuyorsa, sanırım derimi yüzecektir."

Güneşin Tüyleri

I

Burası Fitu-Iva Adası'ydı – Güney Denizlerindeki son bağımsız Polinezya direniş noktası. Üç etmen Fitu-Iva'nın bağımsızlığına neden olmuştu. Birinci ve ikinci, yalıtılmışlığı ve halkının savaşçıllığıydı. Ama eninde sonunda, Japonya, Fransa, Büyük Britanya, Almanya ve Birleşik Devletler bu adanın arzulanabilirliğini aynı anda fark etmiş olmasalar, bunlar onları kurtaramazdı. Bozukluklar için didişen çocuklar gibiydiler. Birbirlerinin ayağına dolanıyorlardı. Beş Gücün savaş gemileri Fitu-Iva'nın tek küçük limanına üşüşmüştü. Savaş söylentileri ve savaş tehditleri vardı. Sabah kahvaltısında, bütün dünya Fitu-Iva hakkında haberler okuyordu. Mavi Ceketli bir Yankinin o sıralarda özetlediği gibi, hepsi ayaklarını aynı anda yalağa sokmuştu.

Böylece Fitu-Iva ortak bir himaye olmaktan bile kurtuldu ve Kral Tulifau ya da Tui Tulifau, Sydneyli bir tüccarın Kaliforniya kızılağacından inşa ettirdiği

ahşap sarayında yüksek ve alçak adalet dağıtmayı sürdürdü. Tui Tulifau'nun her santimi kral olmakla kalmaz, aynı zamanda her saniyesi de kraldır. Elli sekiz yıl beş aydır hüküm sürmüş olduğu sırada, elli sekiz yıl ve üç ay yaşamıştı. Yani nefes almış olduğundan iki milyon saniye fazla hüküm sürmüştü, çünkü doğumunun iki ay öncesinde taç giymişti.

Kral gibi bir kraldı, kraliyet endamına sahipti, iki metre boyundaydı ve fazla da şişman olmadan, yüz altmış kiloydu. Ama bu Polinezya "şef soyu" için alışılmadık bir şey değildi. Kraliçesi Sepeli, bir metre doksan santim boyunda ve yüz otuz kiloydu, erkek kardeşi, başvekillikten istifa ettiği sıralarda orduya komutanlık yapan Uiliami de ondan üç santim uzun olup, yirmi beş kilo daha ağırdı. Tui Tulifau şen şakrak, yemeye ve içmeye düşkün biriydi. Bütün halkı da şen şakrak insanlardı, kızdıkları zamanlar dışında ki o zaman da öfkelenmelerine neden olanlara ölü domuzlar bile fırlatabiliyorlardı. Gene de korsan sandal ağacı tacirleriyle karatavukçuların bedel ödeyerek öğrenmiş oldukları gibi, gerektiğinde Maoriler gibi savaşabiliyorlardı.

II

Grief'in uskunası *Cantani* iki saat önce girişteki Sütun Kayalıkları'nı aşmış, esip esmemeye karar veremeyen bir meltemin ıslık gibi vızıltısı içinde sessizce limana girmişti. Serin, yıldızlı bir geceydi ve salyangoz hızıyla

demir yerine gelene kadar kıç tarafta tembellik etmişlerdi. Sahil kıyafetleri içinde dikkat çeken süperkargo Willi Smee kamaradan çıktı. İkinci kaptan en iyi ve en beyaz ipekliden gömleğine bir göz atıp bariz bir şekilde kıkırdadı.

"Bu akşam dans var anlaşılan?" dedi Grief.

"Hayır," dedi ikinci kaptan. "Taitua. Willie ona abayı yakmış."

"Daha neler," diye reddetti süperkargo.

"O zaman o sana abayı yaktı ki ikisi de aynı kapıya çıkar," diye sürdürdü ikinci kaptan. "Karaya çıktıktan yarım saat sonra, kulağının arkasında bir çiçek, kafanda bir çelenk, kolunda da Taitua olacak."

"Yalnızca kıskançlık," diye iç çekti Willie Smee. "Onu kendine istiyorsun ama alamıyorsun."

"Böyle gömlekler bulamıyorum da ondan. Beş şiline bahse girerim ki Fitu-Iva'dan sırtında bu gömlek olmadan ayrılacaksın."

"Taitua almazsa, muhtemelen Tui Tulifau kapacaktır," diye uyardı Grief. "İyisi mi, o bu gömleği görmesin, yoksa gider."

"Doğru," dedi sahildeki evlerin ışıklarına bakarken onlara doğru dönen Kaptan Boig. "Geçen yolculuğumuzda Kanakalarımdan birine güzel bir kemer ve bıçak kını cezası kesti." İkinci kaptana döndü. "İstediğiniz zaman demir atabilirsiniz. Fazla boşluk bırakmayın. Rüzgâr yok. Zaten sabah kopra kulübelerinin oraya çekeceğiz."

Bir dakika sonra demir gümbürtüyle atıldı. Zaten indirilmiş olan balina teknesi geminin yanındaydı ve karaya çıkacak olan grup içine atladı. Hepsi karaya

çıkacak olan Kanakaların dışında, teknede yalnızca Grief ve süperkargo vardı. Mercan kayasından küçük iskelenin başında, Willie Smee bir özür geveleyip işvereninden ayrıldı ve palmiyelerin arasındaki bir yolda gözden kayboldu. Grief eski Misyon kilisesinin önünden ters yöne doğru döndü. Burada, kumsaldaki mezarların arasında, *ahu*lar ve *lava-lava*lar gibi hafif giysiler giymiş, çiçeklerle süslenmiş gençler dans ediyordu. Daha ileride, Grief yaşlılardan bir kısmının uzun sıralar halinde oturmuş, unutulmuş misyonerlerin öğrettiği eski ilahileri okudukları uzun, ottan yapılma himine evini geçti. Sonra Tui Tulifau'nun, âdet olduğu üzere eğlence yapıldığı ışıklardan ve seslerden anlaşılan sarayını da geçti. Çünkü mutlu Güney Denizi adaları içinde, Fitu-Iva en mutlusuydu. Doğumlarda ve ölümlerde ziyafet çekip sevişirlerdi ve ölülerle doğmamış olanlar da aynı şekilde bayram ederdi.

Grief, yoğun çiçeklerin ve yaprakları eğreltiotuna benzeyen algaroba ağaçlarının arasından kıvrılan Süpürge Yolundan ilerledi. Ilık havada yoğun mis gibi bir kuku vardı ve başının üzerinde, yıldızlı gökyüzünün önünde, meyve yüklü mangoların, büyük avokado ağaçlarının ve ince palmiyelerin siluetleri görülüyordu. Orada burada ot kulübeler vardı. Karanlığı sesler ve kahkahalar deliyordu. Suda dalgalanan ışıklar ve alçak sesler, resiften dönen balıkçılara işaretti.

Sonunda Grief yoldan ayrıldı, kızgınca homurdanan bir domuza takıldı. Açık bir kapıdan içeri baktı ve bir düzine kadar hasırdan oluşan bir kümenin üzerinde oturan, iri ve yaşlı bir yerli gördü. Zaman zaman, otomatik hareketlerle, çıplak bacaklarını hin-

distancevizi liflerinden oluşan bir sinek kovucuyla fırçalıyordu. Gözlükleri vardı ve sistemli bir şekilde Grief'in İncil olduğunu bildiği bir kitabı okuyordu. Biliyordu, zira bu Ieremia'ydı, onun ticaret temsilcisiydi ve adını da peygamber Yeremya'dan alıyordu.

Ieremia, saf kan Samoalılarda doğal olduğu üzere, Fitu-Ivalılardan daha açık tenliydi. Misyonerler tarafından eğitilmiş, laik bir öğretmen olarak batıdaki yamyam atollerinde onların davasına iyi hizmet etmişti. Ödül olarak, herkesin iyi Hıristiyanlar olduğu Fitu-Iva cennetine, yolundan sapanları toparlamak üzere gönderilmişti. Ne yazık ki Ieremia fazla iyi eğitilmişti. Ortada bulduğu bir Darwin kitabı, dırdırcı bir eş ve güzel bir Fitu-Ivalı dul, onun yoldan sapanlara katılmasına yol açmışlardı. Bir dönme durumu söz konusu değildi. Darwin'in etkisi, entelektüel bir yorgunluk olmuştu. Özellikle dırdırcı bir kadınla evliyken, bu çok karmaşık ve esrarengiz dünyayı anlamaya çalışmanın yararı neydi ki? Ieremia görevlerini aksattıkça, Misyon kurulu giderek daha yüksek sesle onu atollere geri göndermekle tehdit etmeye, karısının dili de sivrileşmeye başlamıştı. Tui Tulifau hoşgörülü bir hükümdardı, özellikle sarhoş olduğu sıralarda da karısından dayak yiyordu. Siyasal nedenlerden dolayı –karısı da kendisi kadar kraliyet kanına sahipti ve kardeşi de ordu komutanıydı– Tui Tulifau ondan boşanamıyordu ama Ieremia'yı boşatabilirdi ve bunu yaptı da, o da derhal ticaret hayatına atılıp seçtiği kadını alıverdi. Bağımsız bir tüccar olarak kısa sürede battı, bunun esas nedeni Tui Tulifau'nun feci yönetimiydi. Bu neşeli hükümdara kredi vermeyi reddetmek,

müsadereye davetiye çıkarmaktı; ona kredi vermenin sonucu da kesin iflas. Ieremia bir yıl kadar sahilde boş boş oturduktan sonra, David Grief'in ticaret temsilcisi oldu ve on iki yıl boyunca hizmetleri onurlu ve etkiliydi; çünkü Grief, başarılı bir şekilde hem krala kredi vermeyi reddedebilen, hem de verdiği kredilerin geri ödenmesini sağlayan ilk insan olmuştu.

Patronu içeri girdiğinde Ieremia ciddi bir tavırla gözlüklerinin üzerinden baktı, ciddi bir tavırla İncil'de kaldığı yeri işaretleyip kitabı bir kenara kaldırdı ve ciddi bir tavırla el sıkıştı.

"Şahsen geldiğine sevindim," dedi.

"Başka nasıl gelebilirdim ki?" diye güldü Grief.

Ama Ieremia'nın espri anlayışı yoktu ve bunu duymazdan geldi.

"Adadaki ticari durum çok kötü," dedi vakarla ve çok heceli sözcükleri yuvarlayarak. "Büyük defter hesabım feci durumda."

"Ticaret kötü mü?"

"Tersine. Mükemmel gitti. Raflar boşaldı, tamamen boşaldı. Ama..." Gözleri gururla parladı. "Ama depoda birçok mal kaldı; sıkıca kilitli tutuyorum."

"Tui Tulifau'ya çok mu kredi verildi?"

"Tersine, hiç kredi verilmedi. Bütün eski hesaplar da kapatıldı."

"Anlayamıyorum, Ieremia," diye itiraf etti Grief. "Şaka mı bu? Raflar boş, kredi yok. Eski hesaplar kapanmış. Depo sıkıca kilitlenmiş; ne oldu peki?"

Ieremia hemen yanıt vermedi. Hasırların arka köşesine uzanıp büyük bir para kutusu çıkardı. Grief bunun kilitli olmadığını gördü ve şaşırdı. Samoalı parayı

korumakta hep aşırı titiz olmuştu. Kutu kâğıt parayla dolu gibiydi. En üstteki banknotu alıp uzattı.

"Olan bu."

Grief hayli iyi basılmış banknota baktı. *"Fitu-Iva Kraliyet Bankası, bu banknotun sahibine, talebi halinde bir sterlin ödemeyi kabul eder,"* diye okudu. Ortasında yerli suratına benzer bir karalama vardı, altında da Tui Tulifau'nun imzası vardı, bir de Fulualea imzası, bunun altına *"Hazine Bakanı"* ibaresi eklenmişti.

"Fulualea da kim?" diye sordu Grief. "Fiji dili değil mi? Güneşin tüyleri anlamında?"

"Doğru, öyle. Güneşin tüyleri anlamında. Bu aşağılık tecavüzcü kendisini böyle tanıtıyor. Fiji'den, Fitu-Iva'yı tepetaklak etmeye geldi; yani ticari anlamda."

"Şu aklıevvel Levuka oğlanlarından sanırım?"

Ieremia hüzünle başını salladı. "Hayır, bu aşağılık herif beyaz adam ve hergelenin biri. Asil ve yüksek görünümlü bir Fiji adı almış ve kötü emellerine alet etmek üzere pisliğe bulaştırmış. Tui Tulifau'yu sarhoş etti. Onu çok sarhoş etti. Onu hep çok sarhoş tutuyor. Karşılığında, Hazine Bakanı ve başka şeyler yapıldı. Bu sahte parayı bastırdı ve herkesi bunu kullanmaya zorladı. Bir dükkân vergisi, bir kopra vergisi, bir de tütün vergisi çıkardı. Liman harçları ve kurallarıyla başka vergiler de var. Ama halk vergilendirilmedi – yalnızca tüccarlar. Kopra vergisi toplandığında, alış fiyatını buna göre indirdim. Sonra insanlar homurdanmaya başladı ve Güneşin Tüyleri yeni bir yasa çıkarıp eski fiyatı geçerli kıldı ve azaltılmasını da yasakladı. Bana iki sterlin ve beş domuz ceza yazdı, benim beş

domuzum olduğunu herkes biliyordu. Deftere kaydedildiklerini göreceksiniz. Fulcrum şirketinin ticaret temsilcisi Hawkins'e önce domuz, sonra cin cezası kesildi ve yüksek sesle konuşmayı sürdürdüğü için ordu gelip deposunu yaktı. Satış yapmayı reddettiğimde, bu Güneşin Tüyleri bana bir daha ceza yazdı ve gene karşı gelirsem, depomu yakacağını söyledi. Bu yüzden raflarda ne varsa sattım ve işte değersiz paralarla dolu kutu. Eğer bana ücretimi bu kâğıtla öderseniz, mutsuz olurum ama bu adil olur, adilden de öte. Şimdi, ne yapacağız?"

Grief omuz silkti. "İlk önce şu Güneşin Tüyleri'ni görüp, durumu değerlendirmeliyim."

"O zaman onu bir an önce görün," diye önerdi Ieremia. "Yoksa elinde size karşı birçok para cezası birikmiş olur. Ülkedeki paraları böyle topluyor. Toprağa gömülenler dışında, hepsini elde etti."

III

Süpürge Yolundan geri dönerken, saray arazisinin girişini gösteren ışıltılı lambaların altında, Grief tam o sırada dışarı çıkmakta olan kısa boylu, tombul, ütüsüz kumaş pantolonlu, sinekkaydı tıraşlı, kırmızı suratlı bir beyefendiye rastladı. Kararsız, doygun yürüyüşü aşina gelmişti. Anında hatırladı. Daha önce de sayısız sahilde ona rastlamıştı.

"Bak sen, kim çıksın karşıma? Cornelius Deasy!" diye haykırdı.

"Bu da Grief değil mi, yaşlı şeytan?" oldu aldığı karşılık, el sıkışırlarken.

"Eğer tekneme gelirsen, seçmece isli İrlanda viskim var," diye davet etti Grief.

Cornelius omuzlarını geri atıp kasıldı.

"Olmaz, Bay Grief. Çünkü ben artık Fulualea'yım. Bana eski günleri hatırlatıp yağ çekmeyin. Ben aynı zamanda, lütufkâr majesteleri Kral Tulifau'nun izniyle Hazine Bakanı ve adaletin tekerlekleriyle kralın şahsen oynamak istediği zamanlar dışında, Baş Yargıcım."

Grief şaşkınlıkla ıslık çaldı. "Yani sen Güneşin Tüyleri'sin!"

"Yerel sözcüğü tercih ederim," diye geldi düzeltme. "Fulualea, lütfen. Eski günleri unutmadım Bay Grief ve size bu haberi vermekle içim acıyor. Mercan adalarında yaşayan nazik Polinezyalı insanları soymayı amaçlayan diğer bütün tüccarlar gibi meşru ithalat vergilerini ödemek zorundasınız. Nerede kalmıştım? Hah! Hatırladım. Kuralları ihlal ettiniz. Hava kararduktan sonra, kötü amaçla Fitu-Iva Limanı'na borda ışıklarını yakmadan girdiniz. Sözümü kesmeyin. Kendi gözlerimle gördüm. Bu kabahatten ötürü beş sterlin cezaya çarptırıldınız. Yanınızda cin var mı? Bu ciddi bir kabahat. Kullanışlı limanımızın denizcilerinin yaşamlarını birkaç kuruşluk yağ uğruna tehlikeye atmak hafife alınamaz. Size soruyorum: Yanınızda cin var mı? Soruyu liman başkanı soruyor."

"Omuzlarına çok fazla yük almışsın," diye sırıttı Grief.

"Beyaz adamın yükü bu. Bu arsız tüccarlar bunu hep Güney Denizlerindeki bir tahta oturmuş olan en yufka yürekli kral olan zavallı Tui Tulifau'nun üstüne attılar, sukabağından alkol çıkarmaya çalıştılar. İşte bu yüzden ben, Cornelius –daha doğrusu Fulualea– adaleti tesis etmek üzere bulunuyorum. Bu ne kadar hoşuma gitmese de liman başkanı olarak sizi karantina kurallarını ihlal etmekten suçlu buluyorum."

"Karantina?"

"Bu liman doktorunun kararı. Gemi denetlenmeden kıyıyla ilişki olmayacak. Teknenizde suçiçeği ya da boğmaca olsa, iyi niyetli yerlilere neler olmaz! Bu nazik, iyi niyetli Polinezyalıları kim koruyacak? Ben, yüce görevini yerine getiren Fulualea, Güneşin Tüyleri."

"Liman doktoru da kim?" diye sordu Grief.

"Bu ben oluyorum, Fulualea. Kabahatiniz ciddi. Kendinizi beş kasa Hollanda ciniyle cezalandırılmış kabul edin."

Grief içten bir kahkaha patlattı. "Anlaşırız, Cornelius. Gemiye gel de bir içki iç."

Güneşin Tüyleri vakur bir ifadeyle öneriyi bir kenara itti. "Bu rüşvet. Elimi sürmem. Ben görevime sadığım. Hem acaba neden geminizin evrakını ibraz etmediniz? Gümrük müdürü olarak size beş sterlin ve iki kasa daha cin ceza veriyorum."

"Buraya bak, Cornelius. Şaka şakadır. Ama bu çok ileri gitti. Burası Levuka değil. Aklımda sana haddini bildirmek var. Bana karşı koyamazsın."

Güneşin Tüyleri endişeyle ve tökezleyerek geri çekildi.

"Bana şiddet uygulamayın," diye tehdit etti. "Haklısınız, burası Levuka değil. Aynı nedenle, arkamda Tui Tulifau ve kraliyet ordusuyla, size karşı koymak da tam olarak yapabileceğim ve yapacağım bir şey. Ya cezalarınızı tastamam ödersiniz ya da geminizi müsadere ederim. Siz ilk olmayacaksınız. Şu Çink inci taciri, Peter Gee ne elde etti, limana süzülüp bütün kuralları ihlal edip birkaç sefil ceza yüzünden patırtı çıkarmakla? Hayır, ödemedi ve şimdi kumsalda oturmuş, ne yapacağını düşünüyor."

"Yani ne demek istiyorsun?"

"Tabii ki. Görevimin yüce yetkileri doğrultusunda, uskunasını müsadere ettim. Sadık ordunun beşte biri şu anda gemide görevli. Bu hafta satılacak. Ambarında on ton istiridye kabuğu var, acaba sizin cininizle takas edebilir miyim? Size ender görülecek bir fiyat önerebilirim. Ne kadar cin var demiştiniz?"

"Daha da cin, ha?"

"Eh, neden olmasın? Bu Tui Tulifau bir sünger. Ona sürekli bunu sağlayabilmek için, aklıma fazla mesai yaptırıyorum, o kadar rahat içiyor. Akşamdan kalma şeflerin hepsi muhafızlara yük oluyor. Utanç verici. Cezaları ödeyecek misiniz, Bay Grief, yoksa daha sert müeyyideler uygulamak zorunda mı kalacağım?"

Grief sabırsızlıkla topuklarının üzerinde döndü.

"Cornelius, sarhoşsun. Düşün ve aklını başına topla. Eski cümbüşlü Güney Denizi günleri geçti. Artık böyle numaralar çeviremezsin."

"Eğer geminize dönmeyi düşünüyorsanız, sorun yaşayacaksınız. Sizin gibileri bilirim. Bu katı inatçı-

lığınızı tahmin ettim. Öngörüldünüz. Mürettebatınızı kumsalda bulacaksınız. Tekne müsadere edildi."

Grief yarı yarıya onun hâlâ şaka yaptığına inanarak geri döndü. Fulualea gene endişeyle geri çekildi. Arkasında iriyarı bir adamın silueti belirdi.

"Sen misin, Uiliami?" diye mırıldandı Fulualea. "İşte başka bir deniz korsanı daha. Kolunun gücüyle yanımda dur, ey herkülsü biraderim."

"Selamlar Uiliami," dedi Grief. "Ne zamandan beri Fitu-Iva Levukalı sahil kuşları tarafından yönetilmeye başladı? Uskunamın müsadere edildiğini söylüyor. Doğru mu bu?"

"Doğru," diye gürledi Uiliami, ciğerlerinin derinliklerinden. "Willie Smee'ninkiler gibi başka ipek gömleğin var mı? Tui Tulifau böyle bir gömlek istiyor. Duymuş da."

"Hepsi bir," diye sözünü kesti Fulualea. "Gömlek ya da uskuna, kral hepsini alacak."

"Hayli zorbaca Cornelius," diye mırıldandı Grief. "Tam anlamıyla korsanlık. Bana hiç şans tanımadan uskunamı müsadere ettin."

"Şans tanımak mı? Burada durduğumuz yerde, daha beş dakika önce, cezaları ödemeyi reddetmedin mi?"

"Ama o zaman zaten müsadere edilmişti."

"Tabii ki neden olmasın? Reddedeceğini bilmiyor muydum? Bu adilce, hiçbir haksızlık olmadı. Adalet, Cornelius Deasy'nin ya da Fulualea, –ikisi de bir– sunağında hep dua ettiği o parlak yıldız. Git artık, Bay Tüccar, yoksa saray muhafızlarını üzerine gönderirim, Umutsuz bir adam, bu tüccar. Muhafızları çağırın."

Uiliami geniş göğsünde hindistancevizi lifinden bir kordonun ucunda asılı duran düdüğü çaldı. Grief kızgınlıkla elini Cornelius'a doğru uzattı, o da sendeleyerek Uiliami'nin muazzam gövdesinin ardına saklandı. Hiçbiri de bir seksenden kısa olmayan bir düzine kadar yapılı Polinezyalı saraydan çıkıp komutanlarının ardında dizildiler.

"Uzaklaş Bay Tüccar," diye emretti Cornelius. "Görüşme sona ermiştir. Davalarına sabah olunca bakacağız. Şu suçlamaların hesabını vermek üzere sabah saat onda sarayda ol. Huzuru bozma; kışkırtıcı ve ihanete neden olacak sözler sarf etme; kesme, yaralama, sakatlama ve bereleme amacıyla baş yargıca şiddetli saldırı; karantinayı ihlal; liman kurallarını ihlal ve gümrük kurallarını vahim ölçüde çiğneme. Sabaha dostum, sabaha, ekmekağacı meyveleri dökülürken, adalet yerini bulacak. Tanrı ruhuna merhamet göstersin."

IV

Duruşma için belirlenen zaman öncesinde, Grief, yanında Peter Gee'yle birlikte, Tui Tulifau'nun huzuruna çıktı. Çevresinde yarım düzine kadar şef bulunan kral, saray bahçesinde, avokado ağaçlarının gölgesindeki hasırların üzerinde yatıyordu. Saat çok erken olsa da saray hizmetçileri onlara aksatmadan ucuz cin servisi yapıyordu. Kral eski dostu Davida'yı görmekten memnundu ve yeni kuralları çiğnemiş olmasından dolayı üzüntü duyuyordu. Bunun ötesinde

konuya girmekten inatla kaçındı. Mallarına el konulan tüccarların tüm protestoları, cin önerileriyle boğuldu. "Bir içki alın," oluyordu kaçınılmaz yanıt ama bir seferinde Güneşin Tüyleri'nin çok güzel bir adam olduğunu söyleyecek kadar içini döktü. Sarayın işleri hiç bu kadar kazançlı olmuştu. Ne hazinede bu kadar para, ne de dolaşımda bu kadar cin olmamıştı. "Fulualea'dan çok memnun ben," diye lafını bitirdi. "Bir içki al."

"Buradan bir an önce çıkmamız lazım," diye birkaç dakika sonra Peter Gee'nin kulağına fısıldadı Grief. "Yoksa burada canımız çıkacak. Aynı zamanda, ben birkaç dakika içinde kundakçılık ya da sapkınlık, cüzzam ya da başka bir şeylerle yargılanacağım ve kendimi kontrol etmem lazım."

Kralın huzurundan çıkarlarken, Grief bir an kraliçe Sepeli'yi gördü. Kral kocası ve içkici dostlarını gözlüyordu ve suratındaki ifade, Grief'e bir ipucu verdi. Ne yapılabilirse, onun aracılığıyla yapılacaktı.

Büyük bahçenin başka bir gölge köşesinde Cornelius mahkemesini kurmuştu. Erken başlamış olmalıydı, çünkü Grief oraya vardığında, Willie Smee'nin davasında sona geliniyordu. Tüm kraliyet ordusu, müsadere edilen gemilerde görevli olanlar dışında oradaydı.

"Sanık ayağa kalksın," dedi Cornelius, "ve bir süperkargoya yakışmayan ahlaksızca ve utanç verici davranışı karşılığında mahkemenin adil ve merhametli kararını dinlesin. Sanık parasının olmadığını söylüyor. Pekâlâ. Maalesef mahkemenin hapishanesi yoktur. Bunun yerine ve sanığın yoksul durumu da göz

önünde bulundurulduğunda, mahkeme sanığı şu anda sanık tarafından giyilmekte olan ipek gömleğin aynı tür, yapım ve niteliklerinde bir ipek gömlek ödemeye mahkûm etmiştir."

Cornelius askerlere işaret etti, onlar da süperkargoyu bir avokado ağacının arkasına götürdüler. Bir dakika sonra, sırtında söz konusu giysi olmaksızın geldi ve Grief'in yanına oturdu.

"Ne yaptın?" diye sordu Grief.

"Allah bilir. Siz ne suçlar işlediniz?"

"Sonraki dava," dedi Cornelius, en aşırı yasal sesiyle. "Sanık David Grief, ağaya kalkın. Mahkeme bu davadaki ya da davalardaki kanıtları incelemiş ve şu karara varmıştır: Susun!" diye sözünü kesmeye yeltenen Grief'e bağırdı. "Size kanıtların incelendiğini söyledim, iyice incelendi. Mahkemenin sanığa ilave yükler yüklemeye niyeti yok ve mahkeme bu vesileyle sanığı mahkemeye saygısızlık etmemesi yönünde uyarmak ister. Liman kurallarının ve yönetmeliklerinin açıkça ve kasten ihlali, karantinanın bozulması ve gemi taşımacılığı yasalarının ihlali nedeniyle, uskunası *Cantani*, Fitu-Iva Hükümeti tarafından müsadere edilmiştir ve on gün içinde, tüm donanımı, ekleri ve yüküyle birlikte açık arttırmayla satılacaktır. Şiddetli ve sakıncalı davranışları ve ülkenin yasalarına gözle görülür saygısızlık suçları için, sanık yüz sterlin ve on beş kasa cin ödemeye mahkûm edilmiştir. Söyleyecek bir şeyiniz var mı diye sormayacağım. Ama ödeyecek misiniz? Sorum bu."

Grief başını salladı.

"Bu arada," diye devam etti Cornelius, "kendinizi bir mahkûm kabul edin. Sizi kapatacak bir hapishane

yok. Son olarak da bu sabahın erken saatlerinde, sanığın kasten ve isteyerek, emrinde çalışan Kanakaları kahvaltı için balık avlamaya gönderdiğinden mahkemenin haberi olmuştur. Bu Fitu-Iva balıkçılarının haklarının açıkça ihlalidir. Yerel sanayiler korunmalıdır. Sanığın bu davranışı mahkemece şiddetle kınanmaktadır ve bunun tekrarı durumunda, fail ya da failler hep birlikte Süpürge Yolunun inşasında ağır işe tabi kılınacaklardır. Mahkeme sona ermiştir."

Saray arazisinden ayrılırlarken, Peter Gee Grief'ten Tui Tulifau'nun yattığı hasırlara bakmasını istedi. Süperkargonun gömleği, gergin ve yamru yumru halde, kraliyet yağlarını sarmalıyordu.

V

"Şu açık ki," dedi Ieremia'nın evindeki toplantıda Peter Gee, "Deasy neredeyse bütün paraları topladı. Bu arada, kralı gemilerimizden ele geçirdiği cinle oyalıyor. İlk fırsatta, parayı alıp ya senin ya da benim gemimle toz olacak."

"O aşağılık bir herif," dedi gözlüklerini silmek için duraklayan Ieremia. "Rezil ve aşağılık birisi. Ölü bir domuzla dövülmeli, iyice ölü bir domuzla."

"Doğrusu," dedi Grief, "ölü bir domuzla dövülmeli. Ieremia, onu ölü bir domuzla dövecek olan siz olursanız, hiç şaşmam. İyice ölü bir domuz seçtiğinden emin ol. Tui Tulifau kayıkhanede benim viski kasalarımdan birini halletmekle meşgul. Ben saraya gidip

kraliçeyle mutfak politikası konuşacağım. Bu arada depolardan dükkânlarınıza bir şeyler çıkarın. Size de ödünç veririm Hawkins. Peter sen de Alman dükkânına bak. Hepsinde birden başlayın, kâğıt karşılığı satın. Unutmayın, zararınızı karşılayacağım. Yanılmıyorsam, üç gün içinde ulusal bir konsey ya da devrim olacak. Sen Ieremia, bütün adada balıkçılara ve çiftçilere, her yere hatta dağlardaki keçi avcılarına bile haber sal. Üç gün sonra sarayda toplanmalarını söyleyin."

"Ama askerler," diye itiraz etti Ieremia.

"Onlarla ben ilgilenirim. İki aydır ücret almıyorlar. Üstelik Uiliami kraliçenin kardeşi. Raflarınıza bir anda çok şey koymayın. Askerler kâğıtla gelince, satışı durdurun."

"O zaman dükkânları yakarlar," dedi Ieremia.

"Yaksınlar. Kral Tulifau zararı öder."

"Gömleğimi de ödeyecek mi?" diye sordu Willie Smee.

"Bu seninle kral arasındaki tamamen kişisel bir mesele," dedi Grief.

"Sırtından ayrılmaya başladı," diye yakındı süperkargo. "Bu sabah, daha giyeli on dakika bile olmamıştı ki bunu fark ettim. Bana otuz şiline mal oldu ve yalnızca bir kez giyebilmiştim."

"Ölü domuzu nereden bulacağım?" diye sordu Ieremia.

"Bir tane öldüreceksin tabii ki," dedi Grief. "Küçük bir tane öldür."

"Küçüğü on şilin eder."

"O zaman defterine, işletme masrafları altına kaydet." Grief bir an durakladı. "Onun iyice ölü olmasını istiyorsan, en iyisi şimdiden öldür."

VI

"İyi konuştun, Davida," dedi Kraliçe Sepeli. "Bu Fulualea beraberinde bir çılgınlık getirdi ve Tui Tulifau da cinde boğuldu. Büyük konseyi toplamazsa, onu döverim. Sarhoş olduğunda dövmesi kolay oluyor."

Yumruklarını sıktı, kadının Amazonlara yaraşır boyutlarıyla yüzündeki kararlılık öyle bir haldeydi ki Grief konseyin toplanacağına emin oldu. Fitu-Iva dili Samoa diline o kadar yakındı ki bu dili o da kolaylıkla konuşabiliyordu.

"Ve sen, Uiliami," dedi, "askerlerin madeni para talep ettiğini ve Fulualea'nın onlara önerdiği kâğıdı reddettiğini söyledin. Onlara kâğıdı kabul etmelerini söyle ve ödemenin yarın yapılmasını sağla."

"Niye sıkıntıya gireyim?" diye itiraz etti Uiliami. "Kral mutlu mesut sarhoş. Hazinede çok para var. Ben de hoşnudum. Evimde Hawkins'in dükkânından iki kasa cin ve çok mal var."

"Mükemmel domuz, ey benim kardeşim!" diye patladı Sepeli. "Davida anlatmadı mı? Senin kulakların yok mu? Evindeki cin ve mallar bittiğinde ve cin ve mallarla başka tüccar gelmediğinde ve Güneşin Tüyleri Fitu-Iva'nın tüm nakit parasıyla Levuka'ya kaçtığında, o zaman ne yapacaksın? Nakit para altın ve gümüştür ama kâğıt yalnızca kâğıttır. Sana halk homurdanıyor, diyorum. Sarayda balık yok. Yerelması ve tatlı patates topraktan kaçmış gibi, çünkü gelen yok. Dağda yaşayanlar bir haftadır vahşi keçi göndermedi. Her ne kadar Güneşin Tüyleri tüccarları koprayı eski

fiyattan almaya zorluyorsa da halk satmıyor, çünkü kâğıt parayı istemiyorlar. Yalnızca bugün yirmi eve haberci gönderdim. Yumurta yok. Güneşin Tüyleri tavukları kuruttu mu? Bilmiyorum. Tek bildiğim, yumurtanın olmadığı. Doğrusu, çok içenler az yiyor, yoksa sarayda açlık başlayacak. Askerlerine ücretlerini almalarını söyle. Onun kâğıt paralarıyla olsun."

"Unutma," diye uyardı Grief, "dükkânlarda alışveriş olmasına karşın, askerler kâğıtlarıyla geldiğinde reddedilecek. Üç gün içinde de konsey toplanacak ve Güneşin Tüyleri ölü bir domuz kadar ölü olacak."

VII

Konsey günü ada halkı başkentte toplandı. Kanolarla ve balina tekneleriyle, yaya ve eşek sırtında, Fitu-Iva'nın beş bin kişilik nüfusu bir araya gelmişti. Son üç gün de hayli heyecanlı geçmişti. Önce, dükkânların seyrek raflarından çok satış olmuştu. Ama askerler ortaya çıktığında, müşterilikleri reddedildi ve madeni para için Fulualea'ya gitmeleri söylendi. "Kâğıdın üzerinde öyle yazmıyor mu?" diye sordu tüccarlar. "İstendiğinde karşılığında madeni para ödenecektir diye?"

Dükkânları yakılmaktan kurtaran, yalnızca Uiliami'nin güçlü otoritesi oldu. Ama gene de Grief'in kopra çardaklarından biri dumanlara karıştı ve derhal Ieremia tarafından kralın hesabına yazıldı. Ieremia da taciz edilip alaylara hedef oldu ve gözlükleri kırıldı.

Willie Smee'nin yumruklarının derisi soyuldu. Buna, üç yaygaracı askerin çenelerini hızla buraya vurması neden oldu. Kaptan Boig de benzer şekilde yaralandı. Peter Gee yara bere almadan kurtuldu, çünkü yumruklarına çarpanlar çene değil, ekmek sepetleri olmuştu.

Tui Tulifau, yanında Sepeli ve çevresinde âlem arkadaşları şefler, büyük binada kurulan konseye başkanlık ediyordu, sağ gözüyle çenesi de birisinin yumruklarına saldırmış gibi şişmişti. Saraydaki dedikodulara göre, Sepeli sabah bir aile içi dayak atmıştı. Her halükârda, kocası ayıktı ve yağları da keyifsizce Willie Smee'nin ipek gömleğinin söküklerinden sarkmaktaydı. Efsanevi bir susuzluğu vardı ve kendisine içmesi için sürekli küçük hindistancevizleri sunuluyordu. Binanın dışında, ordunun zapt ettiği sıradan insanların kalabalığı vardı. Yalnızca alt kademe şefler, köylerin önde gelen kadınlarıyla erkekleri ve görevini gösteren asalar taşıyan konuşmacılar içeri alınmıştı. Cornelius Deasy, üst düzey ve ayrıcalıklı bir memura yaraşır biçimde kralın sağına yakın bir yere oturmuştu. Kraliçenin sonunda ve Cornelius'un karşısında, temsil edeceği tüccarların arasında, Ieremia oturuyordu. Gözlükleri olmadığından şaşı şaşı Hazine Bakanı'na bakıyordu.

Sırayla, rüzgâr altı kıyının, rüzgâr üstü kıyının konuşmacıları ve dağ köylerinin konuşmacıları, her biri alt kademe konuşmacılar ve şeflerin de desteğiyle konuşmalarını yaptılar. Söyledikleri hemen hemen aynı şeylerdi. Kâğıt para konusunda homurdandılar. İşler iyi değildi. Artık kopra tütsülenmiyordu. Halk kuş-

kuluydu. İşler öyle bir hale gelmişti ki herkes borcunu ödemek istiyor ama kimse alacağını almak istemiyordu. Alacaklılar, borçlulardan kaçar olmuştu. Para ucuzdu. Fiyatlar artıyor, mal arzı azalıyordu. Bir tavuğun fiyatı üç katına çıkmıştı; o da kart ve satılmazsa yaşlılıktan ölecek haldeydi. Manzara kasvetliydi. İşaretler ve kehanetler vardı. Bazı mahallelerde fare baskını görülüyordu. Ürün kötüydü. Hintayvaları küçüktü. Rüzgâr tarafındaki kıyıda bulunan en verimli avokado ağaçları esrarengiz biçimde bütün yapraklarını dökmüştü. Mangoların tadı kaçmıştı. Muzlar kurtlanmıştı. Balıklar okyanusu terk etmiş, birçok kaplan köpekbalığı belirmişti. Yaban keçileri ulaşılamaz doruklara kaçmıştı. Poi çukurlarındaki poiler acılaşmıştı. Geceleri dağlarda gürültüler, gece dolaşan ruhlar duyuluyordu; Punta-Puna'daki bir kadının dili tutulmuş, Eiho köyünde beş bacaklı dişi bir keçi doğmuştu. Bütün bunların nedeninin de Fulualea'nın garip parası olduğu, toplanan köy konseylerindeki ihtiyarların ortak kanaatiydi.

Uiliami ordu adına konuştu. Askerleri hoşnutsuz ve isyana yatkındı. Kraliyet fermanıyla tüccarlar parayı kabul etmeye zorunluydu ama kabul etmemişlerdi. Bunu söylemek istemiyordu ama bunun Fulualea'nın garip parasıyla bir ilişkisi vardı sanki.

Sonra, tüccarların sözcüsü olarak Ieremia konuştu. O ayağa kalktığında, ayaklarının arasında büyük bir ot sepet olduğu görülüyordu. Tüccarların kumaşından, çeşitliliğinden, güzelliğinden ve dayanıklılığından söz etti, Fitu-Iva'nın ıslak dövme, dayanıksız ve kaba tapa'sından çok daha iyiydi. Artık kimse tapa giymi-

yordu. Ama tüccarlar gelmeden önce herkes tapa giyiyor, başka bir şey giymiyordu. Çok ucuza satılan ve en akıllı Fitu-Ivalı esnafın bin senede öremeyeceği kadar iyi olan sinek telleri vardı. Tüfeklerin, baltaların, balık oltalarının, iğnelerin, pamuklu balık ipliklerinin, beyaz unun ve gaz yağının erdemlerini anlatıp durdu.

Birincil, ikincil ve tüm alt savlama unsurlarıyla örgütlenme, düzen ve uygarlıktan söz etti. Lafını, tüccarların uygarlığın taşıyıcısı olduğunu ve tüccarın ticaretinin korunması gerektiğini yoksa gelmeyeceklerini söyleyerek bitirdi. Batıda tüccarları korumayan adalar vardı. Sonuç neydi? Tüccarlar gelmiyordu ve halk vahşi hayvanlar gibiydi. Çıplak geziyor, ipek gömlekler giymiyor (burada manidar manidar krala bakmıştı) ve birbirlerini yiyorlardı.

Güneşin Tüyleri'nin acayip kâğıdı para değildi. Tüccarlar neyin para olduğunu biliyorlardı ve bunu almak istemiyorlardı. Eğer Fitu-Iva onları bunu almaya zorlamayı sürdürürse, gidecek ve bir daha gelmeyeceklerdi. O zaman da tapa yapmayı unutmuş bulunan Fitu-Ivalılar çıplak gezecek ve birbirlerini yiyecekti.

Daha çok şey söyledi, tam bir saat konuştu ve her seferinde lafı tüccarlar gelmezse durumlarının ne kadar kötü olacağına getirdi. "O gün," dedi, "büyük dünyada Fitu-Ivalılara ne diyecekler? İnsanlar onlara *Kai-kanak* (yamyam) diyecek. *'Kai-kanak! Kai-kanak!'*"

Tui Tulifau kısa konuştu. Halk, ordu ve tüccarlar dertlerini anlatmışlardı. Şimdi de sıra Güneşin Tüyleri'nin işi kendi açısından anlatmasına gelmişti. Mali sistemiyle mucizeler yarattığını inkâr etmek

mümkün değildi. "Bu sistemin nasıl işlediğini birçok kez bana anlattı," diye lafını bitirdi Tui Tulifau. "Çok basit. Şimdi de size anlatacak."

Cornelius, bunun beyaz tüccarların bir komplosu olduğunu öne sürdü. Beyaz un ve gazyağının görünürdeki erdemleri konusunda, Ieremia haklıydı. Fitu-Iva *kai-kanak* olmak istemiyordu. Fitu-Iva uygarlık istiyordu; daha da çok uygarlık istiyordu. Bütün mesele de buydu, bunu harfiyen uygulamaları gerekiyordu. Kâğıt para yüksek uygarlığın bir göstergesiydi. O, Güneşin Tüyleri, bu yüzden bunu devreye sokmuştu. İşte bu nedenle, beyaz tüccarlar buna karşıydı. Fitu-Iva'nın uygarlaşmasını istemiyorlardı. Neden koskoca okyanusu aşıp Fitu-Iva'ya gelmişlerdi? O, Güneşin Tüyleri, bunun nedenini, onların yüzüne, toplanmış olan büyük konseyde söyleyecekti. Kendi ülkelerinde, insanlar tüccarların Fitu-Iva'da elde ettikleri muazzam kârları elde etmelerine izin vermeyecek kadar uygarlaşmıştı. Fitu-Ivalılar doğru dürüst uygarlaşırsa, tüccarların ticareti bitecekti. O gün, her Fitu-Ivalı isterse, tüccar olabilecekti.

İşte bu nedenle, Güneşin Tüyleri'nin getirmeye çalıştığı kâğıt para sistemine tüccarlar karşı çıkıyordu. Ona neden Güneşin Tüyleri deniyordu? Çünkü o, Gökyüzünün Ötesindeki Dünyadan bir Aydınlık Getiriciydi. Kâğıt para aydınlıktı. Hırsız beyaz tüccarlar aydınlıkta gelişemezdi. Bu yüzden ışıkla mücadele ediyorlardı.

Bunu Fitu-Iva'nın iyi insanlarına kanıtlayacaktı ve üstelik düşmanlarının ağzından kanıtlayacaktı. Yüksek uygarlık düzeyine gelmiş bütün ülkelerin kâ-

ğıt para sistemlerine sahip olduğu bilinen bir şeydi. Bunun doğru olup olmadığını Ieremia'ya soracaktı.

Ieremia yanıt vermedi.

"Görüyor musunuz," diye devam etti Cornelius, "yanıt vermiyor. Gerçeği inkâr edemez. İngiltere, Fransa, Almanya ve Amerika, bütün büyük Papalangi ülkelerinde kâğıt para sistemleri var. İşliyor. Yüzyıllardır işliyor. Sana meydan okuyorum Ieremia, dürüst bir insan olarak, bir zamanlar Tanrının bahçesinde çalışmış birisi olarak, sana meydan okuyorum, Papalangi ülkelerinde sistemin çalıştığını inkâr edebilir misin?"

Ieremia inkâr edemezdi ve parmakları sinirli sinirli dizlerindeki sepetin bağlarıyla oynuyordu.

"Görüyor musunuz? Benim dediğim gibi," diye sürdürdü Cornelius. "Ieremia bunun böyle olduğunu kabul ediyor. Dolayısıyla size soruyorum, ey Fitu-Iva'nın iyi insanları, bir sistem Papalangi ülkeleri için iyiyse, neden Fitu-Iva için kötü olsun?"

Cornelius'un buna hazırlıklı olduğu belliydi. Herkesin tanıdığı bir Fitu-Iva parasını gösterdi.

"Bu nedir?" diye sordu.

"Kâğıt, yalnızca kâğıt," oldu Ieremia'nın yanıtı.

"Ya bu?"

Bu kez Cornelius İngiltere Merkez Bankası'nın bir banknotunu gösteriyordu.

"Bu İngilizlerin kâğıt parası," diye konseye açıkladı, bir yandan da incelemesi için Ieremia'ya uzattı. "Bunun İngilizlerin kâğıt parası olduğu doğru değil mi, Ieremia?"

Ieremia isteksizce onayladı.

"Fitu-Iva'nın kâğıt parasının kâğıt olduğunu söyledin, peki İngilizlerinki nedir? Gerçek bir erkek gibi buna yanıt vermelisin... Herkes yanıtını bekliyor Ieremia."

"Bu... Bu..." diye başladı şaşkın Ieremia, ondan sonra çaresizce gevelemeye geçti, mantıksızlık onun kavrayışının çok ötesindeydi.

"Kâğıt, yalnızca kâğıt," diye onun yerine bitirdi Cornelius, onun kestirip atan ifadesini taklit ederek.

Karar herkesin suratında belirmişti. Kral hayranlıkla ellerini çırptı ve mırıldandı, "Açık, çok açık."

"Görüyorsunuz, kendisi de kabul ediyor." Deasy'nin sesinde ve tavrında inançlı bir zafer ifadesi vardı. "Bir fark göremiyor. Bir fark yok. Bu paranın imgesi. Bu paranın ta kendisi."

Bu arada Grief, Ieremia'nın kulağına fısıldamış, o da başıyla onaylayıp konuşmaya başlamıştı.

"Ama bütün *Papalangi* bilir ki İngiliz Hükümeti kâğıt paraya karşılık madeni para öder."

Deasy'nin zaferi şimdi tamdı. Bir Fitu-Iva parası uzattı.

"Burada da öyle yazmıyor mu?"

Grief gene fısıldadı.

"Fitu-Iva'nın madeni para ödeyeceği mi?" diye sordu Ieremia.

"Öyle yazıyor."

Grief üçüncü kez fısıldadı.

"İstendiğinde mi?" diye sordu Ieremia.

"İstendiğinde," diye ona yanıt verdi Cornelius.

"O zaman şimdi madeni para istiyorum," dedi Ieremia ve kuşağının cebinden küçük bir para tomarı çıkardı.

Cornelius tomarı hızla gözleriyle tarttı.

"Pekâlâ," diye kabul etti. "Sana şimdi madeni para ödeyeceğim. Ne kadar?"

"Böylece sistemin çalıştığını göreceğiz," diye ilan etti, Hazine Bakanı'nın zaferini paylaşan kral.

"Duydunuz! Şimdi madeni para verecek!" diye Ieremia yüksek sesle toplananlara haykırdı.

Aynı anda her iki elini de sepete daldırıp birçok Fitu-Iva para destesi çıkardı. Konseye belli bir korkunun yayılmaya başladığı hissediliyordu.

"Burada," diye ilan etti Ieremia, "bin yirmi sekiz sterlin on iki şilin ve altı peni var. İşte madeni paraları koymak için bir torba."

Cornelius geriledi. Böyle bir miktar beklemiyordu ve konseyin her köşesinde rahatsız gözleri şeflerin ve konuşmacıların para desteleri çıkardığını görüyordu. Ellerinde iki aylık maaşlarıyla ordu da konseyin kıyısına doğru ilerliyor, arkalarında da halk, ellerinde daha çok parayla, saraya doluşuyordu.

"Bankaya bir saldırı bu yaptığınız," diye suçlarcasına Grief'e söylendi.

"İşte madeni paranın konacağı torba," diye bastırdı Ieremia.

"Ertelenmesi gerekir," dedi Cornelius umutsuzca. "Bu bankanın çalışma saati değil."

Ieremia bir paket para uzattı. "Burada bankanın çalışma saatlerinden söz etmiyor. İstenirse, diyor ben de istiyorum."

"Yarın gelsinler, Ey Tui Tulifau," diye krala döndü Cornelius. "Paraları yarın ödenecek."

Tui Tulifau tereddüt etti ama karısı ona baktı, yumrukları korkutucu bir düğüm oluştururken, güçlü kol-

ları geriliyordu. Tui Tulifau başka yöne bakmaya yeltendi ama yapamadı. Sinirli sinirli boğazını temizledi.

"Sistemin işlediğini göreceğiz," diye ilan etti. "İnsanlar uzaklardan geldiler."

"Ödememi istediğiniz iyi para," diye Deasy alçak sesle krala mırıldandı.

Sepeli adamın söylediğini duydu ve o kadar vahşice homurdandı ki kralı korkutup gayri ihtiyari büzülmesine neden oldu.

"Domuzu unutma," diye Ieremia'ya fısıldadı Grief, o da hemen ayağa kalktı.

Elinin bir hareketiyle yükselen sesleri susturdu.

"Fitu-Iva'nın kadim ve onurlu bir âdetine göre," dedi, "büyük bir kötülük yapan adamın eklemleri bir çekiçle kırılır ve sular alçaldığında canlı canlı köpekbalıklarına yedirilir. Maalesef o günler geride kaldı. Gene de başka bir kadim ve onurlu âdet hâlâ aramızda geçerliliğini sürdürüyor. Ne olduğunu hepiniz biliyorsunuz. Birisinin yalancılığı ve hırsızlığı kanıtlandığında, ölü bir domuzla dövülür."

Sağ eli sepete girdi ve gözlükleri olmamasına karşın, ölü domuz isabetli bir şekilde Deasy'nin ensesine indi. O kadar güçlü inmişti ki oturur pozisyondaki Hazine Bakanı yana doğru devriliverdi. O daha kendini toparlayamadan, Sepeli, yüz otuz kiloluk bir kadından beklenmeyecek bir hızla ona doğru atıldı. Bir eli gömleğinin yakasını kavradı, diğer eliyle de domuzu uzatıyordu ve tüm krallığın keyifli tezahüratları altında, ona temiz bir kraliyet dayağı attı.

Tui Tulifau için gözdesinin yenilgisini güler yüzle karşılamaktan başka yapacak bir şey kalmamıştı ve

dağ gibi yağları hasırların üzerinde yatarken, devasa bir kahkahayla sarsıldı.

Sepeli hem domuzu hem de Hazine Bakanını bıraktığında, rüzgâr tarafı kıyısından bir konuşmacı leşi eline aldı. Cornelius ayağa kalkmış koşuyordu ki domuz onu bacaklarından yakaladı ve devirdi. Halk ve ordu, çığlıklar ve kahkahalarla, eğlenceye katıldılar. İstediği kadar kaçıp manevra yapsın, sabık Hazine Bakanı uçan domuz tarafından yakalandı. Avokado ve palmiye ağaçlarının arasında korkmuş bir tavşan gibi koşuşturdu. Kimse ona elini sürmedi ve eziyetçileri de önünden çekildiler ama hep kovalandı ve domuz her ele geçişte hızla fırlatıldı.

Kovalamaca Süpürge Yolunda yatışırken, Grief tüccarları kraliyet hazinesine götürdü. Son Fitu-Iva banknotu madeni parayla değiştirildiğinde, gün çoktan sona ermişti.

VIII

Alacakaranlığın ılık serinliğinde, cangılın içinden çıkan bir adam kürek çekerek *Cantani*'ye ulaştı. Bu kütükten oyulmuş, sızıntılı bir kayıktı ve adam da yavaşça, nefes alabilmek için arada bir vererek kürek çekiyordu. Teknenin yanına gelip güçbela küpeştenin üzerinden kendisini içeriye attığında, Kanaka denizciler neşeyle kıkırdadılar. Kir pas içindeydi, kokuyordu ve sersemlemiş gibiydi.

"Sizinle konuşabilir miyim, Bay Grief?" diye hüzünlü ve mütevazı bir ifadeyle sordu.

"Rüzgâr altına ve daha uzağa oturun," diye yanıt verdi Grief. "Biraz daha uzağa. Şimdi iyi."

Cornelius küpeşteye oturdu ve başını iki elinin arasına aldı.

"Doğru, yeni sonuçlanmış bir savaş alanı gibi kokuyorum. Kafam patlayacakmış gibi ağrıyor. Boynum herhalde kırıldı. Ağzımda dişlerim oynuyor. Kulaklarımda arı kovanları vızıldıyor. Omurilik soğanım yerinden oynadı. Deprem ve veba geçirmiş gibiyim ve gökten domuzlar yağdı." İnlemeyle sonuçlanan bir iç çekişten sonra devam etti. "Bu feci bir ölüm görüntüsü. Şairlerin hayal bile edemedikleri türden. Fareler tarafından yenmek, yağda kaynatılmak ya da vahşi atlar tarafından çekilip parçalanmak, bunların hepsi çok kötü olurdu, ama ölü bir domuzla ölümüne dövülmek!" Bunun fecaatini düşünüp ürperdi. "Bu kesinlikle insan muhayyilesini aşıyor."

Kaptan Boig duyulur şekilde burnunu çekti, branda koltuğunu daha da rüzgâr üstüne çekti ve yerine oturdu.

"Duyduğuma göre Yap'a gidiyormuşsunuz, Bay Grief," diye devam etti Cornelius. "Yalvararak sizden isteyeceğim iki şey var: Beni de götürmeniz ve karaya çıktığınız akşam reddettiğim şu isli içkiden bir kadeh vermeniz."

Grief ellerini çırpıp siyah kamarottan sabun ve havlu istedi.

"Pruvaya gidin Cornelius ve önce bir keselenin," dedi. "Oğlan size bir pantolon ve bir de gömlek getirecek. Bu arada, gitmeden önce, nasıl oldu da hazineden piyasaya sürdüğünüz paradan daha çok madeni para bulduk?"

"O bu serüven için benim yanımda getirdiğim sermayemdi."

"Gecikme tazminatıyla diğer masrafları Tui Tulifau'dan tahsil etmeye karar verdik," dedi Grief. "Böylece kalan bakiyeyi size aktaracağız. Ama on şilin düşeceğiz."

"Ne için?"

"Ölü domuzların ağaçtan mı toplandığını sanıyorsunuz? O domuz karşılığında on şilin hesaplara geçirildi."

Cornelius bir ürpertiyle onayladı.

"Bu işi on beş ya da yirmi şilinlik bir domuzla yapmadığınız için minnettarım, tabii ki."

Parlay'in İncileri

I

Kanaka dümenci dümeni çevirdi ve *Malahini* tam rüzgâra karşı dönüp doğruldu. Ön yelkenleri boşaldı, iplerden bir takırtı duyuldu, bumbalar döndü ve yelkenler diğer yandan doldu. Sabahın erken bir saati ve rüzgârın da canlı olmasına karşın, kıç kasarada bulunan beyaz adamlar çok hafif giyinmişti. David Grief ve misafiri, İngiliz Gregory Mulhall, pijamalar içindeydiler ve çıplak ayaklarında Çin işi terlikler vardı. Kaptan ve ikinci kaptan ince fanila ve branda pantolon giymişlerdi, süperkargoysa hâlâ elinde giymekte tereddüt ettiği fanilasını tutuyordu. Alnı terliydi ve çıplak göğsünü kana kana serinletmeyen rüzgâra doğru şişiriyordu.

"Böyle bir esinti için hayli bunaltıcı," diye yakındı.

"Peki batıda ne işi var? Ben bunu merak ediyorum," oldu Grief'in genel yakınmalara katkısı.

"Uzun sürmez, çok bile kaldı," dedi Hollandalı ikinci kaptan Hermann. "Bütün gece ortalıktaydı; beş

dakika orada, on dakika burada, bir saat başka bir çeyrekte."

"Bir şeyler oluyor, bir şeyler oluyor," diye hırıldadı kaptan Warfield, çalı gibi sakalını iki elinin parmaklarıyla aralamış, beyhude bir serinlik arayışıyla çenesinin derisini rüzgâra gösteriyordu. "İki gecedir hava deli gibi. Üç haftadır olağan ticaret rüzgârlarını göremedik. Her şey birbirine girdi. Dün gün batarken barometre pompalıyordu ve şimdi de pompalıyor ama hava durumu bunun bir anlamının olmadığını söylüyor. Her halükârda, barometrenin pompalamasına karşı bir önyargım var. Bir şekilde, beni sinirlendiriyor, biliyor musunuz *Lancaster*'i kaybettiğimizde de böyle pompalıyordu. O zamanlar yalnızca bir çıraktım ama gayet iyi hatırlıyorum. Yepyeni, dört direkli çelik bir tekneydi; ilk yolculuğunda; ihtiyarın kalbi kırıldı. Kırk yıldır şirketteydi. Çöktü gitti ve ertesi yıl da öldü."

Rüzgâra ve saatin erken olmasına karşın, hava boğucuydu. Esinti serinliğin sesini veriyor ama kendisini vermiyordu. Taşıdığı aşırı rutubeti saymazsanız, Sahra Çölü'nden esiyor gibiydi. Ne sis ne pus vardı, ne de sis ya da pusun izi ama uzakların solukluğu, bu etkiyi yaratıyordu. Belirgin bir bulut da görülmüyordu ama gök öyle bir karışık bulut örtüsüyle kaplıydı ki güneş aradan ışıldayamıyordu.

"Alesta tramola!" diye ağır ama kararlı bir şekilde bağırdı Kaptan Warfield.

Kıçına bir bez bağlamış olan esmer Kanaka denizci baygın ama hızlı bir şekilde baş ıskotalara ve bumba palangalarına doğru seyirtti.

"Alabanda rüzgâr altı!"

Dümenci hiç yumuşatmadan dümeni savurdu, *Malahini* rahatça rüzgâra doğru döndü ve tramola etti.

"Vay canına, ne cadı bu böyle!" oldu Mulhall'un takdir ifadesi. "Siz Güney Denizi tüccarlarının yat kullandığınızı bilmiyordum."

"Başlangıçta Gloucesterlı bir balıkçıydı," diye açıkladı Grief, "ve Gloucester teknelerinin hepsi inşa, donanım ve yelkenlere gelince, yattır."

"Peki ama doğrudan içeri yöneldiniz; neden ilerlemiyorsunuz?" oldu, İngilizin eleştirisi.

"Deneyin, Kaptan Warfield," diye önerdi Grief. "Bir lagün girişinin güçlü cezirde nasıl olduğunu gösterin."

"Orsa!" diye emretti kaptan.

"Orsa," diye yineledi, bir diş çeviren Kanaka.

Malahini, geniş, uzun, oval şeklinde bir atolün lagün girişi olan dar geçide diklemesine yöneldi. Atol, sanki oluşum aşamasında üç atol çarpışıp birleşmiş ve ara parçaları alınmış gibiydi. Hindistancevizi ağaçları kum dairesinin kimi yerlerinde çıkmıştı ama kumun denizin yüzeyinden ağaçların yetişemeyecekleri kadar az yükseldiği yerlerde boşluklar vardı ve bunların arasından, suyun bir aynanın yüzeyi gibi dümdüz olduğu korunaklı lagün görülebiliyordu. Düzensiz lagünde kilometrekarelerce su vardı ve cezir sırasında bunların hepsi birden tek bir dar geçitten dışarı uğruyordu. Kanal o kadar dardı ve akan su o kadar fazlaydı ki geçit bir atolün gelgite tabii girişinden ziyade, bir nehrin çağlayanına benziyordu. Su kaynıyor, dönüp girdaplar

oluşturuyor ve sert, dişli dalgaların oluşturduğu bir köpük kütlesi halinde dışarı uğruyordu. Gövdesine isabet eden her kütle ve darbe, çelik kamalar gibi *Malahini*'yi doğrudan saptırıyor ve geçidin kenarlarına doğru sürüklüyordu, kısmen içeri girmişlerdi ki mercan kıyısına yakınlaşmaları onları tramola atmak zorunda bıraktı. Karşı yanda, akıntıya yanını verince, akıntının hızıyla denize doğru ilerlemeye başladı.

"Şimdi o yeni ve pahalı motorunuzu kullanmanın tam zamanı," diyerek iyi niyetle güldü Grief.

Motorun Kaptan Warfield'in hassas noktası olduğu açıktı. Bunun için ısrar edip yalvarmış ve sonunda Grief'in onayını almıştı.

"Parasını hak edecek," dedi kaptan. "Bekleyin, göreceksiniz. Sigortadan çok daha iyi ve sigortacıların Paumotularda sigortaya yanaşmadıklarını biliyorsunuz."

Aynı rotada önlerinde ilerleyen küçük bir kotraya işaret etti.

"Beş frank bahse girerim ki küçük *Nuhiva* bizi geçecek."

"Kesinlikle," diye ona katıldı Kaptan Warfield. "Aşırı güçlü. Onun yanında yolcu gemisi gibiyiz ve bizde yalnızca kırk beygir var. Onunki on beygir ve bizim yanımızda küçük bir kaydırma tabağı gibi. Cehennemin köpüklerini bile aşabilir ama o da bu akıntıyla başa çıkamaz. Şimdi tam on mille akıyor."

"On millik akıntıda, hırpalanan ve sarsılan *Malahini* cezirle denize sürüklenir."

"Yarım saat sonra durulur, o zaman ilerleriz," dedi Kaptan Warfield, sesinde, sonraki cümlelerinde açıkla-

masını bulan bir asabilik vardı. "Buraya Parlay adını vermeye hakkı yok. Amirallik haritalarında ve Fransız haritalarında da Hikihoho olarak geçiyor. Bougainville burayı buldu ve adını da yerlilerden aldı."

"İsmin ne önemi var?" diye sordu süperkargo ve sözü almasından yararlanıp kolları fanilasının kollarında durakladı. "İşte orada, burnumuzun dibinde ve yaşlı Parlay de incileriyle orada."

"İncileri kim görmüş?" diye sordu, bir birine, bir ötekine bakan Hermann.

"Herkes bilir," oldu süperkargodan aldığı yanıt. Dümenciye döndü. "Tai Hotauri, Parlay'in incileri için ne dersin?"

Hoşnut ve utangaç Kanaka dümeni bir ileri bir geri çevirdi.

"Kardeşim, Parlay için üç dört ay daldı ve incilerden çok söz etti. Hikihoho inci için iyi bir yer."

"İnci alıcıları da incileriyle vedalaşmasını hiç sağlayamadılar," diye söze karıştı kaptan.

"Tahiti'ye doğru yola çıktığında, Armande için elinde bir şapka dolusu olduğu söylenir," diye süperkargo öyküyü sürdürdü. "Bu on beş yıl önceydi ve o zamandan beri üzerine ekliyordur; kabukları da biriktiriyor. Herkes gördü; yüzlerce ton. Lagünün artık boşaldığı söyleniyor. Belki de bu yüzden açık arttırma ilan etti."

"Gerçekten satarsa, bu Paumotularda yılın en büyük inci çıkışı olacak," dedi Grief.

"Durun bakayım, şimdi!" diye Mulhall ileriye atıldı, diğerleri kadar o da rutubetli havadan etkilenmişti. "Ne oluyor? Kim ki bu yaşlı sahil kuşu? Nedir bu inciler? Bu gizlilik de ne?"

"Hikihoho yaşlı Parlay'e ait," diye yanıt verdi süperkargo. "İncilerden yıllardır biriktirdiği bir servet yaptı ve haftalar önce yarın alıcılar için bir açık arttırma düzenleyeceğini ilan etti. Lagünün içinden yükselen şu uskuna direklerini görüyor musunuz?"

"Gördüğüm kadarıyla sekiz tane var," dedi Hermann.

"Bunun gibi kayıp bir atolde ne işleri var?" diye devam etti süperkargo. "Burada yılda bir uskuna dolusu bile kopra çıkmaz. Açık arttırma için gelmişler. Biz de o yüzden buradayız. *Nuhiva* da önümüzde bu yüzden ilerliyor, vakıa ne alabileceğini de anlayamıyorum. Narii Herring –o bir İngiliz Yahudisi melezidir– bunun sahibi ve kaptanıdır; tek serveti de cesareti, borçları ve viski faturalarıdır. Bu konularda bir dâhidir. O kadar çok borcu var ki Papeete'de onun sağlığını düşünmeyen tek bir tüccar bile bulamazsınız. Ona iş bulabilmek için kendi işlerini bırakırlar. Yapmak zorundalar ve bu da Narii için pek uygun. Bakın, benim hiç kimseye borcum yok. Sonuç ne? Bir nöbet geçirip sahilde yıkılırsam, bırakırlar ölürüm. Bir şey kaybetmezler. Ama Narii Herring? O nöbet geçirip düşse, ne yapmazlar ki? Ne yapsalar az gelir. Ona o kadar çok para bağlamışlar ki orada bırakamazlar. Evlerine alıp, kardeşleri gibi bakarlar. Size söylüyorum, faturalarınızı ödemek, o kadar da matah bir şey değil."

"Bu Narii vatandaşın bu işle ne ilgisi var," oldu İngilizin sabırsız yanıtı ve Grief'e dönerek dedi ki: "Bu inci saçmalığı da ne oluyor? En başından anlatır mısınız?"

"Bana yardım etmeniz gerekecek," diye Grief diğerlerini uyardı ve başladı. "Yaşlı Parlay ilginç bir tip-

tir. Gördüğüm kadarıyla, kısmen tatlı bir kaçık. Her halükârda, öykü şöyle: Parlay safkan bir Fransız. Bir seferinde bana Paris'ten geldiğini söylemişti. Aksanı da gerçek Parisli gibi. Buraya çok eskiden geldi. Ticaret filan yaptı. Hikihoho'ya da böyle geldi. Ticaretin gerçekten ticaret olduğu sıralarda geldi. Adada birkaç yüz sefil Paumotulu yaşıyordu. Kraliçeleriyle evlendi, yerli usulü. Kadın öldüğünde, her şey onun oldu. Kızamık salgını oldu ve ancak bir düzinesi yerli hayatta kalabildi. Onları besledi, çalıştırdı ve kral oldu. Kraliçe ölmeden önce bir kız doğurmuştu. Armande. Üç yaşına geldiğinde, Parlay kızı Papeete'de bir manastıra gönderdi. Yedi ya da sekiz yaşındayken de Fransa'ya gönderdi. Durumu kavramaya başlıyorsunuz. Fransa'nın en iyi ve aristokrat rahibe okulu bile Paumotu Adaları'ndan bir kral ve kapitalistin kızı için azdı ve bildiğiniz gibi eski Fransa'da ırk ayrımı yoktu. Bir prenses gibi yetiştirildi ve kendisini de böyle kabul etti. Aynı zamanda, kendisini saf beyaz olarak düşünüyordu ve kötü bir şey düşünmüyordu bile.

"Şimdi sıra trajediye geliyor. İhtiyar hep tuhaf ve delibozuk bir adamdı ve Hikihoho'da o kadar uzun süre despotluk yapmıştı ki kral ya da prenses olmakla yanlış bir şey görmüyordu. Armande on sekiz yaşına geldiğinde onu çağırttı. Ortalığa saçacak kadar parası vardı. Hikihoho'daki büyük bir ev ve Papeete'de de kocaman bir bungalov yaptırmıştı. Kız posta gemisiyle Yeni Zelanda'dan gelecekti ve onu Papeete'de karşılamak üzere uskunasıyla denize açıldı. Papeete'deki züppe kadınlar ve vahşi hayvanlara karşın, durumu idare edebilirdi ama devreye tayfun girdi. Manu-Huhi'nin yerle bir olup, bin yüz kişinin öldüğü yıldı, değil mi?"

Diğerleri başlarıyla onayladılar ve Kaptan Warfield dedi ki: "Patladığında Magpie'daydık ve aşçı dahil bütün mürettebatla birlikte kıyıya çıktık, Taiohae Körfezinin başında, bir buçuk mil içeriye, hindistancevizi ağaçlarının ortasına – ve sözümona burası tayfunlardan etkilenmeyen bir limandı."

"Evet," diye devam etti Grief, "yaşlı Parlay de aynı fırtınaya yakalandı ve şapka dolusu incileriyle Papeete'ye üç hafta geç vardı. Uskunasını doğrultup, denize erişmek için yarım mil yürütmek zorunda kalmıştı.

"Bu arada Armande Papeete'deydi. Kimse onu arayıp sormadı. Fransız usulü, valiyi ve liman doktorunu ziyaret etti. Onu gördüler ama züppe karılarının hiçbiri ne evde bulundular, ne de iadei ziyarette bulunmadılar verdiler. Kast dışıydı, kastı yoktu, o bunu hiç düşünmemişti ve bu da onların ona kibarca bildirme yöntemleriydi. Bir Fransız kruvazöründe neşeli bir teğmen vardı. Kıza kalbini kaptırdı ama aklını değil. O genç hanımın yaşadığı şoku düşünün, zarif, güzel, aristokrat gibi yetişmiş, Fransa'da paranın satın alabileceğinin en iyisiyle şımartılmış." Omuz silkti. "Bungalovda Japon bir hizmetkâr vardı. O görmüş. Gerçek bir samuray ruhuyla yaptığını söyledi. Sivri bir bıçak almış –iteklemek, darbe, çılgınca savurmalar filan yok– sivri bıçağı almış, ucunu dikkatle kalbine yerleştirmiş ve her iki eliyle, yavaşça ve düzgünce itivermiş.

"Yaşlı Parlay bunun üzerine incileriyle geldi. Söylendiğine göre, yalnızca bir teki altmış bin frank ediyormuş. Peter Gee görmüş ve ona bu rakamı öner-

diğini söyledi. Yaşlı adam bir süreliğine sapıtmış. Onu Kolonyal Kulüpte iki gün deli gömleğinde tutmuşlar."

"Karısının amcası, yaşlı bir Paumotulu, onu deli gömleğinden çıkarıp serbest bıraktı," diye atıldı süperkargo.

"Sonra, yaşlı Parlay hesap görmeye koyuldu," diye sürdürdü Grief. "Beş para etmez teğmene üç mermi sıktı."

"Revirde üç ay yattı," diye katkıda bulundu Kaptan Warfield.

"Valinin suratına bir kadeh şarap fırlattı; liman doktoruyla düello etti; kendi yerli hizmetkârlarını dövdü; hastaneyi perişan etti; erkek hastabakıcılardan birinin iki kaburgasıyla köprücükkemiğini kırdı ve kaçtı; her iki elinde birer tabanca, uskunasına gitti, polis şefiyle bütün jandarmalara meydan okudu ve Hikihoho'ya yelken açtı. Dediklerine göre, adadan bir daha ayrılmadı."

Süperkargo başıyla doğruladı. "Bu on beş yıl önceydi, hiç yerinden kımıldamadı."

"Ve incilerine inci kattı," dedi kaptan. "O su katılmadık bir çılgın. Tüylerimi diken diken ediyor. O bildiğimiz bir Finli."

"O da ne?" diye sordu Mulhall.

"Havaya hükmeder; her halükârda, yerliler buna inanıyor. Tai-Hotauri'ye soralım. Hey, Tai-Hotauri! Yaşlı Parlay'in havaya ne yaptığını düşünüyorsun?"

"Bir büyük hava-iblisi gibi," oldu Kanaka'nın yanıtı. "Biliyorum. Çok rüzgâr istesin, çok rüzgâr eser. Esmemesini istesin, hiç esmez."

"Bildiğimiz büyücü yani," dedi Mulhall.

"O inciler şans getirmez," diye başını meşum bir şekilde sallayarak mırıldandı Tai-Hotauri. "Satacağım der. Çok uskuna gelir. O zaman büyük tayfun yapar, herkes biter, görün. Bütün yerliler böyle der."

"Şimdi tayfun mevsimi," diye kasvetli bir kahkaha attı Kaptan Warfield. "Çok haksız değiller ve *Malahini* buradan bin mil ötede olsaydı, daha rahat olurdum."

"Biraz delidir," diye bitirdi Grief. "İşleri onun bakış açısından görmeyi denedim. Diyelim ki şey, karışık. On sekiz yıl boyunca her şeyin merkezine Armande'ı oturttu. Çoğu zaman onun hâlâ hayatta olduğuna ama Fransa'dan daha dönmediğine inanıyor. İncilere tutunmasının nedenlerinden biri bu. Hep de beyaz adamlardan nefret ediyor. Onu öldürdüklerini hiç unutmuyor ama kızın ölü olduğunu çoğunlukla unutuyor. Hey! Rüzgâr nerede?"

Tepelerinde yelkenler boş boş dalgalanıyordu ve Kaptan Warfield homurdanarak hoşnutsuzluğunu ifade etti. Sıcak dayanılmazdı ve rüzgâr olmayınca, neredeyse ezici olmuştu. Hepsinin suratlarından ter akıyordu şimdi; önce biri, sonra diğeri derin bir nefes alıyor, istem dışı olarak, daha fazla hava çekmeye çalışıyordu.

"İşte gene geliyor – sekiz kertelik yön değişimi! Bumba palangaları karşıya! Sıçrayın!"

Kanakalar kaptanın emriyle fırladılar ve beş dakikalığına uskuna doğrudan geçide doğru yöneldi ve hatta akıntıya karşı bile geldi. Sonra esinti gene kesildi, ardından eski yönüne döndü ve ıskotalarla palangaların geri çevrilmelerine neden oldu.

"İşte *Nuhiva* geliyor," dedi Grief. "Motorları çalışıyor. Nasıl kaydığına bakın."

Kaptan, kamaranın hemen önündeki küçük kapaktan omuzlarına kadar dışarı sarkmış, suratındaki teri bir parça yağlı paçavrayla silmekte olan Portekizli melezi makiniste "Hazır mı?" diye sordu.

"Tabii," yanıtını aldı.

"Çalıştır o zaman."

Makinist deliğinde kayboldu ve bir an sonra egzost susturucusu öksürüp yandan duman püskürttü. Ama uskuna avantajını koruyamadı. Küçük kotra onun iki metresine karşılık üç metre ilerliyordu ve hızla aynı hizaya gelip geçmeye başladı. Güvertede yalnızca yerliler vardı ve dümendeki adam alaycı bir selamlamayla elini salladı.

"Bu Narii Herring," dedi Grief, Mulhall'a. "Dümendeki iriyarı adam. Paumotulardaki en küstah ve en vicdansız hergele."

Beş dakika sonra Kanakaların sevinç çığlıkları, gözlerin *Nuhiva*'ya odaklanmasına neden oldu. Motoru bozulmuştu ve onu geçiyorlardı. *Malahini*'nin denizcileri direklere tırmanıp yanından geçerlerken alay ettiler; rüzgâr tarafından sürüklenen küçük kotra suları yara yara akıntıda tersine gidiyordu.

Kaptan Warfield'in hoşnutluğu yüzünden okunuyordu ama homurdanmakla yetindi, "Parasını hak edecek, hiç korkmayın."

Malahini küçük filonun ortasına kadar ilerledi ve burada kendisine demirleyecek bir yer buldu.

"Şurada Isaac, *Dolly*'de duruyor," diye gözlemledi, eliyle selamlayan Grief. "Bu da Peter Gee'nin *Roberta*'sı. Böylesi bir inci satışından uzak kalamazdı. Şu da Francini ve *Cactus*. Bütün alıcılar burada. Yaşlı Parlay kesinlikle iyi bir fiyat alacak."

"Motoru daha tamir edemediler," diye keyifle homurdandı Kaptan Warfield.

Lagünün ötesinde, *Nuhiva*'nın yelkenlerinin seyrek hindistancevizlerinin arasından göründüğü tarafa bakıyordu.

II

Parlay'in evi büyük iki katlı, ahşap çatkı duvarlı bir binaydı, Kaliforniya kerestesinden yapılmıştı ve galvanizli demirden bir çatısı vardı. Atolün ince çemberiyle o kadar orantısız boyutlardaydı ki kumsalın ötesinde ve üzerinde çirkin bir ur gibi duruyordu. *Malahini*'dekiler demir atılır atılmaz kıyıya çıkıp nezaket ziyaretinde bulundular. Diğer kaptanlar da büyük odada ertesi gün açık artırmaya çıkarılacak olan incileri inceliyorlardı. Paumotulu hizmetkârlar, Hikihoho'nun yerlileri ve ev sahibinin akrabaları ortalıkta dolaşıp viski ve apsent servisi yapıyordu. Parlay da bu meraklı kalabalığın arasında laflayıp gülüşerek dolaşıyordu; bir zamanların uzun boylu ve güçlü adamından geriye sallantıda bir harabe kalmıştı. Gözleri çöküktü ve ateşliydi, yanakları çekilmiş, mağara gibi olmuştu. Saçları sanki parça parça çıkmış gibiydi, bıyığı ve keçisakalı da aynı şekilde asimetrikti.

"Tanrım!" dedi nefesi kesilen Mulhall. Uzun bacaklı bir Üçüncü Napolyon ama yanmış, pişmiş, kavrulmuş. Tiksinti uyandırıyor! Başını bir yana eğmesi normal, dengeyi sağlamaya çalışıyor herhalde."

"Rüzgâr esecek," oldu yaşlı adamın Grief'i karşılayan sözleri. "Böylesi bir günde gelmek için, incileri çok seviyor olmalısınız."

"Onlar için cehenneme gitmeye bile değer," diye zekice güldü, gözleriyle masanın üzerine açılmış sergiyi tarayan Grief.

"Başkaları, onlar için bu yolculuğa çıktılar," diye kıkırdadı yaşlı Parlay. "Şuna bakın!" Ayrı bir köşede, bir güderi parçası üzerinde duran ve küçük bir ceviz boyundaki büyük, kusursuz inciyi gösterdi. "Tahiti'de bunun için bana altmış bin frank önerdiler. Yarın en az bu kadar ya da daha fazla pey sürecekler, geride kalmak istemiyorlarsa. Bu inciyi kuzenim buldu, evlilik dolayısıyla kuzenim. O bir yerliydi, biliyor musunuz. Aynı zamanda, hırsızdı. İnciyi sakladı. O benimdi. Kuzeni –aynı zamanda benim de kuzenim olur, burada hepimiz akrabayız– bu yüzden onu öldürdü ve bir kotrayla Noo-Nau'ya kaçtı. Onu izledim ama Noo-Nau'nun şefi onu ben oraya varmadan öldürmüştü. Ah, evet, bu masada temsil edilen pek çok ölü adam var. Bir içki alın, kaptan. Simanız aşina değil. Adalarda yeni misiniz?"

"Bu *Roberta*'dan Kaptan Robinson," dedi, onları tanıştıran Grief.

Bu arada Mulhall Peter Gee'yle el sıkışmıştı.

"Dünyada bu kadar çok inci olacağını düşünmezdim," dedi Mulhall.

"Ben de hiç bu kadar inciyi bir arada görmemiştim," diye onayladı Peter Gee.

"Kaç para ederler acaba?"

"Elli ya da altmış bin sterlin – bu da biz alıcılara. Paris'te..." omuzlarını silkip, rakamın anlatılamazlığına kaşlarını kaldırdı.

Mulhall gözlerindeki teri sildi. Herkes bol miktarda terliyor ve zor nefes alıyordu. Sunulan içkilerde buz yoktu ve viskiyle apsent ılık içiliyordu.

"Evet, Evet," Parlay gülüyordu. "Bu masada yatan pek çok ölü adam var. Bu incileri tanıyorum, her birini. Şu üçünü görüyor musunuz! Kusursuz eşleşme, değil mi? Paskalya Adası'ndan bir dalgıç bunları benim için bir hafta içinde çıkardı. Ertesi hafta, bir köpekbalığına yakalandı; kolunu kaptırdı, sonra da kan zehirlenmesi işini bitirdi. Ya şuradaki büyük barok? Yarın ona –pek bir şey etmez– yirmi frank verirlerse, şanslıyım; yirmi iki kulaçtan çıktı. Adam Raratonga'dandı. Bütün dalış rekorlarını kırdı. Yirmi iki kulaçtan çıkardı. Gördüm onu. Aynı zamanda da ciğerlerini patlattı ya da 'vurgun' yedi, çünkü iki saat içinde öldü. Çığlık ata ata öldü. Sesi kilometrelerce uzaktan duyuldu. Gördüğüm en güçlü yerliydi. Dalgıçlarımın yarım düzinesi vurgundan öldü. Daha da ölecek, ölecek."

"Of, kes zırlamayı Parlay," diye azarladı kaptanlardan biri. "Esmeyecek işte."

"Güçlü bir adam olsaydım, demiri çektiğim gibi hızla uzaklaşırdım," dedi yaşının verdiği tiz bir sesle. "Ağzında hâlâ şarabın tadı olan güçlü bir adam olsaydım. Ama sizler değil. Siz kalacaksınız. Gideceğinizi düşünseydim, bunu önermezdim. Akbabaları leşten uzak tutamazsınız. Bir içki daha alın, benim cesur denizcilerim. Bak sen, insanlar birkaç istiridye damlası için nelere cesaret ediyor! İşte oradalar, güzeller! Açık artırma yarın, tam onda. Yaşlı Parlay hepsini satıyor ve akbabalar toplaşıyor. Zamanında her birinden daha güçlü olan ve daha çoğunun ölümünü görecek olan yaşlı Parlay."

"Ne alçak yaşlı bir hayvan!" diye *Malahini*'nin süperkargosu Peter Gee'nin kulağına fısıldadı.

"Ya eserse?" dedi *Dolly*'nin kaptanı. "Hikihoho hiç yıkılmadı."

"Bu da yıkılması için başka bir neden," diye yanıt verdi Kaptan Warfield. "Ona güvenmem."

"Şimdi kim zırlıyor?" dedi Grief.

"Parasını çıkarmadan şu yeni motoru kaybetmek istemezdim," diye kasvetli bir şekilde yanıtladı Kaptan Warfield.

Parlay şaşırtıcı bir çeviklikle kalabalık odada duvardaki barometreye doğru ilerledi.

"Bakın bakalım, cesur denizcilerim!" diye sevinçle haykırdı.

En yakındaki adam ibreyi okudu. İç karartıcı etkisi açıkça yüzünden okunuyordu.

"On düşmüş," dedi yalnızca, ama bütün yüzler endişeliydi ve sanki herkes kapıya doğru hamle edecekmiş gibi görünüyordu.

"Dinleyin!" diye buyurdu Parlay.

Sessizlikte, dış dalgalar sıra dışı bir şekilde gürültülü geliyordu. Büyük bir gümbürtü vardı.

"Deniz kabarmaya başlıyor," dedi birisi; pencereye doğru bir hareketlenme oldu, herkes oraya toplandı.

Seyrek hindistancevizlerinin arasından denizi seyrettiler. Mercan kıyısına düzenli bir biçimde şekilde büyük, düzgün dalgalar çarpıyordu. Birkaç dakika boyunca garip manzaraya bakıp kısık sesle konuştular, bu dakikalar boyunca herkes, dalgaların boylarının büyüdüğünü açıkça görmüştü. Bu sükûnette denizin yükselmesi hayra alamet değildi ve sesleri daha da kısıldı. Ani kahkahasıyla yaşlı Parlay onları sarstı.

"Hâlâ denize açılmaya vaktiniz var, cesur beyefendiler. Balina teknelerinizle gemilerinizi lagünde çekebilirsiniz."

"Tamam ihtiyar," dedi, yirmi beş yaşında yürekli bir genç olan *Cactus*'ün ikinci kaptanı Darling. "Rüzgâr güneye doğru ve geçiyor. Hiç etkilenmeyeceğiz."

Odaya bir rahatlama havası hâkim oldu. Sohbetler başladı ve sesler yükseldi. Hatta alıcıların birçoğu masaya dönüp, incileri incelemeye devam etti.

Parlay'in tiz sesi daha da yükseldi.

"Doğru," diye onları yüreklendirdi. "Dünyanın sonu gelse de almaya devam edersiniz."

"Bunları gene de yarın satın alacağız," diye ona güvence verdi Isaacs.

"O zaman alışverişinizi cehennemde yapacaksınız."

İnanmaz kahkahalar ihtiyarı alevlendirdi. Hiddetle Darling'e döndü.

"Ne zamandan beri sizin gibi çocuklar fırtına bilgisine sahip oluyor? Ve Paumotuların fırtına güzergâhını çizen de kim? Bunu hangi kitapta bulabilirsiniz? En yaşlınız daha dünyaya gelmeden ben Paumotularda yelken açtım. Biliyorum. Doğuya doğru, fırtınaların güzergâhı o kadar geniş bir daire çizer ki düz bir çizgide ilerlerler. Burada, batıya doğru sert bir kavis çizerler. Haritanızı anımsayın. 91 tayfunu nasıl oldu da hem Auri'yi hem de Hiolau'yu süpürdü? Kavis evladım, kavis! Bir saat içinde veya iki ya da en fazla üç, rüzgâr gelecek. Dinleyin!"

Büyük, gümbürtülü bir çarpma atolün mercan temellerini sarstı. Ev de sarsıldı. Ellerinde viski ve apsent şişeleriyle yerli hizmetkârlar, korunmak isterce-

sine, birbirlerine yaklaştılar ve korkuyla, pencereden kopra kulübesinin köşesindeki kumsala çarpan muazzam dalgaya baktılar.

Parlay barometreye baktı, kıkırdadı ve konuklarına pis pis gülümsedi. Kaptan Warfield bakmak için o yana doğru seyirtti.

"29:75," diye okudu. "Beş daha düşmüş. Tanrım! Yaşlı iblis haklı. Geliyor ve ben de gemiye gidiyorum."

"Hava kararıyor," diye fısıldadı Isaacs.

"Tanrım! Sanki bir sahne," dedi saatine bakan Mulhall, Grief'e. "Sabahın onu ve alacakaranlık gibi. Işıklar trajedi için karardı. Hafif müzik nerede?"

Yanıtlarmış gibi, başka bir gümbürtülü darbe atolü ve evi sarstı. Neredeyse panik halinde, herkes kapıya doğru hamle etti. Soluk ışıkta terli yüzleri berbat görünüyordu. Isaacs boğucu sıcakta kesik kesik nefes alıyordu.

"Aceleniz ne?" diye kıkırdayıp konuklarına döndü Parlay. "Son bir içki, cesur beyefendiler." Kimse onu fark etmedi. İstiridye kabuğu kaplı yoldan sahile inerlerken, kafasını kapıdan uzatıp seslendi, "Unutmayın beyler, yarın saat onda yaşlı Parlay incilerini satıyor."

III

Sahilde ilginç bir sahne yaşandı. Ardı ardına balina tekneleri aceleyle hazırlanıp denize indiriliyordu. Hava daha da kararmıştı. Boğucu sükûnet devam ediyordu ve dış çepere denizin her darbesiyle ayaklarının altındaki kum sarsılıyordu. Narii Herring sükûnetle

sahilde dolanıyordu. Kaptanlarla alıcıların bariz acelesi karşısında sırıtıyordu. Yanında Kanakalarından üçü ve Tai-Hotauri vardı.

"Sandala bin ve bir kürek al!" diye ona emretti Kaptan Warfield.

Tai-Hotauri fütursuzca geldi, bu arada Narii Herring ve üç Kanakası on metre kadar ötede durmuş, bakıyorlardı.

"Artık senin için çalışmıyorum, kaptan," dedi Tai-Hotauri küstahça ve yüksek sesle. Ama yüzü sözlerini yalanlıyordu, çünkü gözünü bariz biçimde kırpmıştı. "Kov beni kaptan!" diye boğuk bir sesle fısıldadı, ikinci, bariz bir göz kırpmanın eşliğinde.

Kaptan ipucunu almış, kendisi de role başlamıştı. Yumruğunu ve sesini yükseltti.

"Sandala bin," diye gürledi, "yoksa canına okurum!"

Kanaka meydan okurcasına geri çekildi ve Grief kaptanı yatıştırmak üzere araya girdi.

"*Nuhiva*'ya çalışmaya gidiyorum," dedi Tai-Hotauri ve diğer gruba katıldı.

"Geri dön!" diye tehdit etti kaptan.

"O özgür bir adam, kaptan," diye konuştu Narii Herring. "Geçmişte de benimle çalıştı, gene çalışacak, o kadar."

"Gelin, gemiye gitmeliyiz," dedi aceleyle Grief. "Bakın hava ne kadar kararda."

Kaptan Warfield teslim oldu ama tekne uzaklaşırken kıç tarafında ayağa kalktı ve kıyıya doğru yumruğunu salladı.

"Seninle hesaplaşacağız, Narii!" diye haykırdı. "Bu grupta diğerlerinin adamlarını çalan bir tek sen var-

sın." Oturdu ve kısık bir sesle sordu. "Ne yapıyor bu Tai-Hotauri? Bir şeyler çeviriyor ama kim bilir ne?"

IV

Sandal *Malahini*'ye yanaşırken, onları küpeştenin üzerinden Hermann'ın endişeli yüzü karşıladı.

"Barometre dibe vurdu," diye açıkladı. "Hava patlayacak. Sancak demirini açtırıyorum."

"Büyüğünü de açtır," diye emretti, komutayı alan Kaptan Warfield. "Siz, bu tekneyi yukarı alın. Güverteye kadar indirip bağlayın."

Bütün uskunalarda adamlar meşguldü. Boşaltılan zincirlerden büyük bir şangırtı geliyordu ve her tekne, önce biri, sonra diğeri boşluyor, dönüyor ve bir demir daha atıyordu. *Malahini* gibi üçüncü bir demiri olanlar da rüzgârın ne yönden eseceğine göre, onu da atmaya hazırlanıyordu.

Büyük dalgaların gümbürtüsü sürekli artıyordu ama lagün hâlâ ayna gibi sakindi. Parlay'in büyük evinin tünediği kumsalda yaşam belirtisi yoktu. Kayıkhaneler, kopra kulübeleri ve istiridye kabuklarının durduğu kulübeler hareketsizdi.

"Bedavadan demir alıp giderim," dedi Grief. "Açık deniz olsaydı, zaten yapardım. Ama kuzey ve doğudaki bu atol zincirleri bizi çevreliyor. Burada şansımız daha fazla. Ne düşünüyorsunuz, Kaptan Warfield?"

"Size katılıyorum, bir lagün bu işe uygun olmasa da. Acaba ne yandan başlayacak? Bakın, işte Parlay'in kopra kulübelerinden biri gidiyor."

Ot kaplı çardağın havalanıp çöktüğünü görebiliyorlardı, bir köpük kitlesi de kum tepesini aşıp lagüne doğru ilerledi.

"Aştı!" diye haykırdı Mulhall. "Bu daha başlangıç. İşte yeniden geliyor!"

Kulübenin kalıntısı kumsala fırlatılıp atılmıştı. Üçüncü bir dalga onu parçalara böldü ve eğimden aşağıya, lagüne doğru sürükledi.

"Hiç olmazsa esse de serinlesem," diye homurdandı Hermann. "Artık nefes alamıyorum. Feci sıcak. İçim kurudu."

Ağır kaplama bıçağıyla bir hindistancevizini deldi ve içeriğini içti. Diğerleri de aynı şeyi yaptılar ve arada Parlay'ın kulübelerinden birinin daha yıkılışını seyretmek için durdular. Barometre artık 29:50 gösteriyordu.

"Alçak basınç alanının merkezine hayli yakın olmalıyız," dedi Grief neşeyle. "Evvelce hiçbir tayfunun gözünde bulunmamıştım. Bu sizin için de bir deneyim olacak, Mulhall. Barometrenin düşüş hızına bakarsak, büyük bir şey olacak."

Kaptan Warfield inledi ve bütün gözler ona döndü. Dürbünüyle lagünün ötesine, güneydoğu istikametine bakıyordu.

"İşte geliyor," dedi sükûnetle.

Görmek için dürbüne ihtiyaçları yoktu. Havada garip bir şekilde belirgin bir tabaka lagünün yüzeyine kapanır gibiydi. Atol boyunca onunla aynı hizada, aynı hızla ilerleyecek biçimde, hindistancevizi ağaçlarının sertçe eğildiği görülüyor, uçuşan yapraklar bulanık bir bulut oluşturuyordu. Rüzgârın suyun üzerin-

deki cephesi sert, keskin kenarlı, koyu renkli rüzgârın hareketlendirdiği bir su kütlesiydi. Bu çizginin önünde, öncü akıncılar gibi, rüzgâr sağanakları görülüyordu. Bu çizginin arkasında çeyrek mil genişliğinde cam gibi bir sükûnet vardı. Bunun ardından başka bir koyu renk rüzgâr şeridi geliyordu, onun da ardında, lagün karışan, köpüklü bir beyazlıktı.

"O sakin şerit nedir?" diye sordu Mulhall.

"Sükûnet," diye yanıtladı onu Warfield.

"Ama rüzgâr kadar hızlı ilerliyor," diye öteki itiraz etti.

"Öyle olmak zorunda, yoksa yakalanır ve sükûnet olmaz. Bu iki başlı. Ben böyle büyük bir sağanağı bir keresinde Savaii açıklarında görmüştüm. Sıradan bir iki başlı. Pat! Bizi çarptı, sonra yatıştı ve bir kez daha çarptı. Hazır olun ve tutunun! Tepemize biniyor. *Roberta*'ya bakın!"

Gevşek zincirlerle rüzgâra en yakın konumda bulunan *Roberta* saman çöpü gibi bir yanına doğru savruluyordu. Sonra, zincirleri gerilip şaşırtıcı bir sarsıntıyla pruvasını rüzgâra döndü. Ardı ardına uskunalar, *Malahini* de aralarında olmak üzere ilk dalgayla savruluyor ve gergin zincirlere asılıyorlardı. *Malahini* zincirlere asıldığında Mulhall ve Kanakaların birçoğunun, ayakları yerden kesildi.

Sonra rüzgâr kesildi. İlerleyen sükûnet dalgası onlara ulaşmıştı. Grief bir kibrit çaktı ve ortadaki alev hareketsiz havada dosdoğru yandı. Ortalığa çok soluk bir alacakaranlık hâkim oldu. Saatlerdir denize doğru alçalan bulutlar artık denize kadar inmiş gibiydi.

Tayfunun ikinci cephesi çarptığında, *Roberta*'nın zincirleri gerildi, ardından diğer uskunaların hepsinin

de. Hışımla bembeyaz olan deniz, minik dalgalar halinde kaynıyordu. *Malahini*'nin güvertesi adamların ayaklarının altında titreşiyordu. Sonuna kadar gerilmiş mandarlar direklerde trampet çalıyor ve tüm donanım, muazzam bir el tarafından çırpılmış gibi, çılgınca patırdıyordu. Rüzgâra karşı dönüp nefes almak olanaksızdı. Diğerleriyle birlikte kamaranın arkasına çömelmiş olan Mulhall bunu fark etti ve ciğerleri bir anda öyle çok havayla doldu ki kafasını çevirmese, boğulabilirdi.

"İnanılmaz," dedi soluk soluğa, ama duyan olmadı.

Hermann ve birçok Kanaka üçüncü demiri atmak için dörtayak üzerinde sürünüyordu. Grief, Kaptan Warfield'e dokundu ve *Roberta*'yı gösterdi. Onlara doğru sürükleniyordu. Warfield ağzını Grief'in kulağına dayadı ve haykırdı:

"Biz de sürükleniyoruz!"

Grief dümene koştu, alabanda etti ve *Malahini*'yi iskeleye döndürdü. Üçüncü demir tuttu ve *Roberta*, kıçından başlayarak, on metre kadar ötelerinden geçti, birkaç denizciyle birlikte pruvada çabalamakta olan Peter Gee ve Kaptan Robinson'a el salladılar.

"Demiri bırakacaklar!" diye bağırdı Grief. "Geçide girmeyi deneyecekler! Yapmak zorundalar! Demir tarıyor!"

"Biz tutunuyoruz," oldu aldığı yanıt. "İşte *Cactus*, *Misi*'ye doğru gidiyor. Bu onları bitirir!"

Misi tutunuyordu ama *Cactus*'ün yükünün eklenmesi ona fazla geldi ve birbirine geçen uskunalar kaynayan beyazlıkta kayıp gittiler. Adamların onları

ayırmak için çabaladığı görülüyordu. Demirlerinden kurtulan *Roberta*, öndeki bir brandanın yardımıyla lagünün kuzeybatı ucundaki geçide doğru ilerliyordu. Geçidi yakalayıp denize açıldığını gördüler. Ama *Misi* ve *Cactus*, birbirlerinden ayrılamayıp, geçidin yarım mil uzağında atole çarptılar.

Rüzgâr yükseliyor, durmadan yükseliyordu. Bütün şiddetini karşılamak insanın tüm gücünü harcamasını gerektiriyordu ve güvertede birkaç dakika rüzgâra karşı emeklemek insanı bitiriyordu. Hermann, Kanakalarıyla birlikte, sürekli çalışıyor, her şeyi düğümlüyor ve yelkenlere daha fazla kravat bağlıyordu. Rüzgâr üzerlerindeki ince fanilaları yırtıp atıyordu. Yavaşça, sanki gövdeleri tonlarca ağırlıktaymış gibi hareket ediyorlar, bir elleriyle sıkıca tutunmadan, diğerini bırakmıyorlardı. Açık uçlar yatay vaziyette dimdik duruyor ve bir uç açıldığında, açılan taraf uçup gidiyordu.

Mulhall önce birine sonra diğerine dokundu ve sahili gösterdi. Ot kulübeler kaybolmuş, Parlay'in evi de sarhoş gibi sallanıyordu. Rüzgâr atolün uzun kenarı boyunca estiğinden, ev kilometrelerce hindistancevizi ağacının koruması altındaydı. Ama büyük dalgalar, dışarıdan gelip altını oyuyor ve parçalıyordu. Zaten kumsal boyunca yatmış olduğundan, sonu yakındı. Orada burada, insanlar kendilerini hindistancevizi ağaçlarına bağlamışlardı. Ağaçlar ne dalgalanıyor ne de sallanıyordu. Rüzgârdan dümdüz eğilmiş, o konumda kalıyor ve feci şekilde titreşiyorlardı. Altlarında, kum boyunca, dalgaların beyaz köpükleri fışkırıyordu.

Büyük bir dalga da lagün boyunca ilerliyordu. Atolün rüzgâr üstü tarafından yüklenecek on millik bir hareket alanı vardı ve bütün uskunalar buna karşı durup içine dalıyordu. *Malahini* de pruvasını ve baş kasarasını büyük dalgalara vermişti ve kimi zamanlar güvertesi küpeşte hizasına kadar suyun altına giriyordu.

"İşte şimdi sizin motorun zamanı geldi!" diye bağırdı Grief ve Kaptan Warfield, makinistin bulunduğu yere doğru sürünüp komutlarını haykırdı.

Tam yol ilerleyen motorun gücüyle, *Malahini* daha iyi davranmaya başladı. Her ne kadar pruvası suyun altına giriyorsa da demirler tarafından o kadar sert çekilmiyordu. Diğer yandan, zincirleri boşaltması da mümkün olmuyordu. Kırk beygir gücünün yapabileceği en iyi şey, gerginliği azaltmaktı.

Rüzgârın hızı hâlâ artıyordu. *Malahina*'nın yanında, sahile daha yakın bir yerde bulunan *Nuhiva*, motoru hâlâ tamir edilmemiş ve kaptanı da sahilde olduğundan zor anlar yaşıyordu. O kadar sık ve o kadar derine gömülüyordu ki, her seferinde suyun üzerine çıkıp çıkamayacağını merak ediyorlardı. Öğleden sonra saat üçte, daha birinciden kurtulamadan ikinci bir dalganın altında kalınca, bir daha yukarı çıkamadı.

Mulhall, Grief'e baktı.

"Ambar kapakları patladı," oldu, aldığı feryat halindeki yanıt.

Kaptan Warfield hemen onların dışında suya batıp çıkan küçük bir uskuna olan *Winifred*'i gösterip, Grief'in kulağına bağırdı. Sözleri parça parça sözcük-

ler halinde geldi, arada gürleyen rüzgârın neden olduğu boşluklar oluyordu.

"Lanetli küçük tekne...Zincir tutuyor...ama nasıl sağlam kalıyor...Nuh'un gemisi kadar eski..."

Bir saat sonra, Hermann onu gösterdi. Pruva babaları, ön direği ve pruvasının büyük bir bölümü gitmiş, demirin çekmesiyle ayrılmıştı. Yanına doğru savruldu, yalpaladı ve başa doğru eğilip, rüzgâr altına doğru sürüklendi.

Artık beş tekne kalmıştı ve içlerinde motoru olan bir tek *Malahini* vardı. *Nuhiva* ya da *Winifred*'in akibetine uğramaktan endişe edenlerden ikisi, *Roberta*'nın izinde, zincirleri kesip geçide doğru kaçtılar. Önce *Dolly* yola çıktı ama brandası uçtu ve atolün rüzgâr altı tarafında, *Misi* ve *Cactus*'e yakın bir yerde yıkımına gitti. Bundan korkmayan *Moana* onu izledi ve aynı kaderi paylaştı.

"Bayağı iyi motormuş, değil mi?" diye patronuna seslendi Kaptan Warfield.

Grief elini uzatıp adamın elini sıktı. "Parasını çıkarıyor!" diye bağırdı. "Rüzgâr güneye doğru yöneliyor, işimiz kolaylaşacak gibi!"

Yavaş ve düzenli bir şekilde ama giderek hızını artırarak, rüzgâr güneye ve güneybatıya döndü ve sonunda arta kalan üç uskuna doğrudan kumsala bakar duruma geldiler. Parlay'in evinin yıkıntısı havalandı, lagüne doğru ilerledi ve üstlerine doğru uçtu. *Malahini*'yi geçtikten sonra, çeyrek mil kadar arkalarındaki *Papara*'ya çarptı. On beş dakikalık sıkı bir çalışmadan sonra evden kurtuldular ama ön direkle cıvadrayı da beraberinde götürmüştü.

Kıyı tarafında, iskele omuzluklarında ince, yat gibi ama aşırı fazla direkli *Tahaa* vardı. Demiri hâlâ tutuyordu ama kaptanı, rüzgârın azalmadığını gördüğünden, rüzgârın etkisini düşürmek için direği kesmeye girişmişti.

"Bayağı iyi motormuş," diye kaptanı tebrik etti Grief. "Daha çok imdadımıza yetişir."

Kaptan Warfield kuşkuyla başını salladı.

Lagünün içindeki dalgalar rüzgârın değişmesiyle yatışmıştı ama atole nüfuz eden dış dalgaların kabarmasını ve yükselmesini hissetmeye başlamışlardı. Pek bir ağaç kalmamıştı. Kimisi ortasından kırılmış, kimisi de kökünden sökülmüştü. Bir ağacın ortadan kırıldığını ve tepesinin, tutunan üç kişiyle birlikte döne döne lagüne uçtuğunu gördüler. İki kişi ağaçtan ayrılıp *Tahaa*'ya doğru yüzdü. Çok geçmeden, hava kararmadan az önce, birisi o uskunadan atlayıp beyaz, köpüklü dalgacıkların içinde enerjik bir biçimde *Malahini*'ye doğru yüzmeye başladı.

"Bu Tai-Hotauri," oldu Grief'in yargısı. "Şimdi haberleri alacağız."

Kanaka civadra bağını yakaladı, pruvaya tırmandı ve kıç tarafa doğru süründü. Nefes almasına fırsat verdiler, sonra kamaranın kısmi güvenliği içinde, kesik cümlelerle ve büyük ölçüde işaretlerle, öyküyü anlattı.

"Narii... lanet hırsız... Çalmak istiyor... inciler... Parlay'i öldürmek... Bir adam öldürmek Parlay... Kimse bilmiyor kim... Üç Kanaka, Narii, ben... Beş fasulye... şapka... Nari demek bir fasulye siyah... Kimse bilmemek... Parlay öldürmek... Narii lanet ya-

lancı... Bütün fasulyeler siyah... Beş siyah... Kopra kulübesi karanlık... Herkeste siyah fasulye olmak... Büyük rüzgâr gelmek... Fırsat yok... Herkes ağaçlar çıkmak... İyi şans değil, inciler evvelce ben söylemek... İyi şans yok."

"Parlay nerede?" diye haykırdı Grief.

"Ağaç tepesinde... Kanakalarından üçü aynı ağaçta. Narii ve bir Kanaka başka ağaçta... Benim ağaç cehenneme uçmak, sonra ben gemiye gelmek."

"İnciler nerede?"

"Ağaç tepesinde Parlay'le birlikte. Belki Narii gene de incileri almak."

Grief birbiri ardına kulaklarına Tai-Hotauri'nin öyküsünü aktardı. Kaptan Warfield özellikle öfkelenmişti ve dişlerini gıcırdattığını görebiliyorlardı.

Hermann aşağıya inip bir demir feneriyle geri döndü ama kamara hizasının üzerine kaldırıldığı anda rüzgâr onu söndürdü. Pusula dolabının lambasıyla daha iyi bir sonuç elde edebildiler ve ortak çabayla bunu yakabildiler.

"Güzel, rüzgârlı bir gece," diye Mulhall'ın kulağına bağırdı Grief. "Hızı da sürekli artıyor."

"Ne kadar hızlı?"

"Saatte yüz mil... iki yüz... Bilmiyorum... Hiç görmediğim kadar hızlı."

Atolü aşan deniz yüzünden lagün giderek daha çalkantılı bir hale geldi. Yüzlerce fersah okyanus, gelgitin alçaltıcı etkisini fazlasıyla telafi eden tayfun tarafından sürükleniyordu. Gelgit yükselmeye başlar başlamaz, dalgaların yükseklikleri de fark edilir ölçüde arttı. Ay ve rüzgâr, Güney Pasifiği Hikihoho Atolü'ne yığıyordu.

Kaptan Warfield makine dairesine yaptığı düzenli kontrollerinden birinden, makinistin bayıldığı haberiyle döndü.

"Motorun durmasına izin veremeyiz!" dedi umutsuzca.

"Pekâlâ!" dedi Grief. "Nöbeti ben devralırım."

Makine dairesine giden kapak çivilenmişti ve giriş kamaradaki dar bir geçitten sağlanıyordu. Sıcaklık ve gaz dumanları boğucuydu. Grief hızlı ve aceleci bir bakışla küçük odadaki motor ve fitingleri gözden geçirdi ve gaz lambasını söndürdü. Bundan sonra, ara sıra kamaraya gidip yaktığı sonu gelmez puroların kırmızı ışığı dışında, karanlıkta çalıştı. Soğukkanlı olmasına karşın, gürültülü karanlıkta didinen, hıçkıran ve koşuşturan o mekanik canavarla aynı yere kapatılmış olmanın baskısının belirtilerini göstermeye başladı. Beline kadar çıplak, yağla kaplanmış, hoplayıp zıplayan tekne tarafından yaralanıp derisi yüzülmüş, solumak zorunda kaldığı gaz ve hava karışımından başı dönmüş vaziyette, makine ve tüm parçalarını sırayla okşayıp, dua edip, küfredip, bakarak saatlerce çalıştı. Ateşleme kötü işaretler vermeye başlamıştı. Besleme kötüydü ve en kötüsü, silindirler ısınmaya başlamıştı. Kamarada melez makinistle yapılan konsültasyon sırasında, adam soğutmak ve su dolaşımını kontrol etmek için motorun yarım saatliğine susturulması için yalvardı. Kaptan Warfield motorun hiçbir şekilde durdurulmamasını istiyordu. Melez her halükârda motorun harap olup hepten duracağına yemin etti. Grief, gözleri çakmak çakmak, yağlı ve bitkin, ikisine birden bağırıp küfrederek susturdu ve emirler yağdır-

dı. Mulhall, süperkargo ve Hermann benzini iki kez, üç kez süzmekle görevlendirildi. Makine dairesinin zemininde bir delik açıldı ve Kanakalardan biri silindirlerin üzerine sintine suyu döktü, bu arada Grief de işleyen parçaları yağla soğutmaya çalışıyordu.

"Benzin uzmanı olduğunuzu bilmiyordum," dedi Kaptan Warfield hayranlıkla, Grief biraz daha az kirli hava almak için kamaraya geldiğinde.

"Ben benzinde banyo yaparım," dedi vahşice, dişlerinin arasından. "Yerim onu."

Başka ne işlerde kullandığını söyleyemedi, çünkü o anda, *Malahini* ani, derin bir dalışa geçince, kamaradaki herkes, süzülen benzinle birlikte, ileriye, kamaranın bölmesine doğru fırlatıldılar. Birkaç dakika içinde, ayağa bile kalkamadan ileri geri sürüklenip, duvardan duvara çarpıldılar. Üç büyük dalganın salladığı uskuna çatırdadı, inledi, titredi ve üzerindeki suyun ağırlığıyla, yavaşça hareket etti. Grief motora koştu, Kaptan Warfield de merdivenden güverteye fırlama fırsatını kolluyordu.

Yarım saat sonra geri döndü.

"Balina teknesi gitmiş!" diye bildirdi. "Kuzine gitmiş! Güverte ve kapaklar dışında her şey gitmiş! Ve şu motor çalışıyor olmasaydı, biz de gitmiş olacaktık. Güzel, böyle devam edin!"

Gece yarısı, makinistin ciğerleri ve kafası, nöbeti Grief'ten devralacak kadar gaz dumanlarından temizlenmişti, o da güverteye, kendi ciğerleriyle kafasını temizlemeye çıktı. O da kamaranın arkasına çömelmiş, elleriyle tutunan ve sağlam olsun diye iplerle de kendilerini bağlayanlara katıldı. Bu karma-

şık bir işti, çünkü Kanakalar için de tek sığınma yeri burasıydı. Bazıları kaptanın kamaraya girme davetini kabul etmiş ama duman yüzünden kaçmışlardı. *Malahani* sık sık suya batıp dalgalarca süpürülüyordu ve soludukları da havayla su serpintilerinin karışımıydı.

"Hava çok bozdu, Mulhall!" diye bağırdı Grief, dalıp çıkmaların arasında konuğunun kulağına.

Boğulan, nefessiz kalan Mulhall yalnızca başıyla onaylayabildi. Firengi delikleri uskunanın güvertesindeki suyu atmaya yeterli olmuyordu. Bir küpeşteden alıp, diğerinden boşaltıyordu ve bazen de burnu havaya dikilmiş, topuğunun üzerinde oturmuş, kıçtan çığ gibi boşaltıyordu. Kıç iskeleden fışkırıyor, kamaranın tepesine dökülüyor buraya tutunmaya çalışanları suyun altında bırakıp bereliyor ve kıç küpeşteden akıp gidiyordu.

Onu ilk Mulhall gördü ve Grief'in dikkatini çekti. Bu Narii Herring'di, soluk pusula dolabı lambasının aydınlattığı yere çömelmiş, tutunuyordu. Bir kemer ve buna iliştirilmiş bir bıçak dışında çıplaktı.

Kaptan Warfield bağlarını çözdü ve diğerlerinin bedenlerinin üzerinden ilerledi. Pusula dolabının ışığında yüzü görünür olduğunda, kızgınlığı aşikârdı. Konuştuğunu görebildiler ama sözcükler rüzgârla uçup gitmişti. Dudaklarını Narii'nin kulağına götürmedi. Aksine, teknenin kenarını gösterdi. Narii Herring anladı. Eğlenmiş gibi sırıtkan bir gülümseyişle dişlerini gösterdi ve doğruldu, muhteşem bir insan örneğiydi.

"Bu cinayet!" diye haykırdı Mulhall, Grief'e.

"Yaşlı Parlay'i öldürecekti!" diye haykırdı cevaben Grief.

O an için geminin kıçı suyun dışındaydı ve *Malahini* düz duruyordu. Narii cengâverlik gösterip küpeşteye doğru yürümeye çalıştı ama rüzgâr tarafından savruldu. Sonrasında süründü ve karanlıkta kayboldu ama hepsi de yandan atladığından emindi. *Malahini* derin bir dalışa geçti ve arkadan süpüren dalgadan çıktıklarında Grief, Mulhall'ın kulağına eğildi.

"Onu kaybedemeyiz! O Tahiti'nin Balık-Adamıdır! Lagünü aşıp atolün diğer kıyısında karaya çıkar, atol kaldıysa tabii!"

Beş dakika sonra, başka bir dalışta, kamaranın tepesinden üzerlerine bir insan yığını döküldü. Onları yakaladılar ve sular akıp gidene kadar beklediler, sonra aşağıya indirip kimliklerini öğrendiler. Yaşlı Parlay sırtüstü yerde yatıyordu, gözleri kapalıydı ve hareket etmiyordu. Diğer ikisi Kanaka kuzenleriydi. Üçü de çıplak ve kanlıydı. Kanakalardan birinin kolu kırılmış, çaresizce bir yandan sarkıyordu. Diğerinin de kafasındaki feci bir yaradan kan akıyordu.

"Bunu Narii mi yaptı?" diye sordu Mulhall.

Grief başını salladı. "Hayır, bunlar güverteye ve evin üzerine çarpmaktan!"

Birdenbire bir şeyler kesildi ve onları sersemletici bir belirsizlikte bıraktı. O an için rüzgâr olmadığını idrak etmek güçtü. Aniden inen bir kılıç darbesinin keskinliğiyle, rüzgâr kesilmişti. Uskuna sallanıp sarsıldı, zincirlerini, ilk kez duydukları bir şangırtıyla çekti. Gene ilk kez olarak, suyun güverteden aktığını duydular. Makinist motoru boşa alıp rahatlattı.

"Tam tayfunun gözündeyiz," dedi Grief. "Şimdi dönecek. Eskisi kadar şiddetli gelecek." Barometreye baktı. "29:32," diye okudu.

Saatlerdir rüzgâra karşı mücadele eden sesini birdenbire azaltamazdı ve o kadar yüksek sesle bağırdı ki diğerlerinin kulakları rahatsız oldu.

"Bütün kaburgaları kırılmış," dedi Parlay'in göğsünü yoklayan süperkargo. "Hâlâ nefes alıyor ama gidici."

Yaşlı Parlay inledi, çaresizce bir kolunu uzattı ve gözlerini açtı. Bu gözlerde idrakin ışığı vardı.

"Cesur beyefendiler," diye duraklayarak fısıldadı. "Unutmayın... açık artırma... saat onda... cehennemde."

Gözleri kapandı ve alt çenesi de düşecekti ki son bir gürültülü kahkaha atacak kadar kaçınılmazı erteledi.

Aşağıda ve yukarıda kıyamet koptu. Rüzgârın o aşina gümbürtüsü onlarla birlikteydi. Yandan yakalanan *Malahini*, demirlerinin gerektirdiği yayı çizene kadar bir yanına yattı. Rüzgâra doğru döndürdüler ve burada düzeldi. Vites ileri alındı ve motor gene görevine başladı.

"Kuzeybatı!" diye Grief güverteye geldiğinde Kaptan Warfield kulağına bağırdı. "Bir anda sekiz kerte dönüverdi!"

"Narii şimdi artık katiyen lagünü geçemez!" dedi Grief.

"O zaman bizden tarafa sürüklenecek, şansa bak!"

V

Merkez geçildikten sonra barometre yükselmeye başladı. Rüzgâr da aynı hızla azaldı. Yalnızca uğultulu ve şiddetli bir rüzgâr haline dönüşünce motor yatağından ayrılıp havaya fırladı, kırk beygirinin gücüyle son bir sarsıntı yaşadı ve bir yana doğru düştü. Sintineden bir su kitlesi üzerine sıçradı ve dumanlar bulut gibi yükseldi. Makinist perişanlıkla sızlandı ama Grief enkaza sevgiyle bir bakış attı ve kamaraya gidip göğsündeki ve kollarındaki yağları üstüpüyle silmeye koyuldu.

Kanakalardan birinin kafasını dikip diğerinin de çıkan kolunu yerine oturttuktan sonra güverteye çıktığında güneş ortaya çıkmıştı ve hafif bir yaz meltemi esiyordu. *Malahini* kumsalın yakınındaydı. Pruvada, Hermann ve denizciler birbirine karışmış demirleri çekip açmaya çalışıyordu. *Papara* ve *Tahaa* gitmişti ve Kaptan Warfield dürbünüyle atolün karşı kıyısını gözlüyordu.

"Parçaları kalmamış," dedi. "Motoru olmamanın sonucu bu. Büyük dönüş gelmeden diğer tarafa geçmiş olmalılar."

Kıyıda, Parlay'in evinin bulunduğu yerde, hiçbir ev izi kalmamıştı. Üç yüz metre boyunca, dalgaların aştığı yerde, değil bir ağaç, kök bile kalmamıştı. Orada burada, daha ileride, tek tük palmiyeler görülüyordu, kimileri de toprak seviyesinin üzerinde kırılmışlardı. Sağlam kalan bir palmiyenin tacında Tai-Hotauri bir şeylerin hareket ettiğini gördüğünü söyledi. *Malahini*'de sandal kalmamıştı, onlar da onun sahile kadar yüzüp ağaca tırmanmasını izlediler.

Geri döndüğünde, Parlay'in ev halkından genç bir kızın küpeşteye tırmanmasına yardımcı oldular. Ama önce onlara hırpalanmış bir sepet verdi. İçinde bir grup kör kedi yavrusu vardı, biri dışında hepsi ölmüştü, o da zayıfça miyavlayıp güçsüz bacakları üzerinde sarsılıyordu.

"Hey!" dedi Mulhall. "Bu da kim?"

Sahilde adamın birinin yürüdüğünü gördüler. Sanki sabah gezintisine çıkmış gibi rahatça yürüyordu. Kaptan Warfield dişlerini gıcırdattı. Bu Narii Herring'di.

"Merhaba kaptan!" diye haykırdı Narii, onların hizasına geldiğinde. "Tekneye gelip kahvaltı edebilir miyim?"

Kaptan Warfield'in yüzü ve boynu şişip morarmaya başladı. Konuşmaya çalıştı ama tıkandı.

"İki kuruşa, iki kuruşa..." diyebildi ancak.

JACK LONDON
Güneşin Oğlu

Kaptan David Grief'ın tehlikeli ve egzotik Güney denizlerindeki maceralarını anlatan *Güneşin Oğlu*, Jack London'ın 1912 tarihli romanı. Sekiz ayrı hikâyeden oluşan bu romanda Kaptan Grief, yirminci yüzyılın başlarında sömürgeci atalarının izinden giden, adaları ve kaynaklarını sömüren maceracılar, dolandırıcılar, korsanlar ve fırsatçılarla karşılaşıyor.

London'ın Güney denizlerine yaptığı yolculuktan esinlenen bu hikâyeler, Güney Pasifik denizlerinin canlı, ara sıra da korkutucu olabilen bir portresini çizmekte.

ALFA
www.alfakitap.com
/alfakitap
/alfakitap
/alfakitap

ALFA EDEBİYAT
ISBN 978-605-171-071-6